

T.C.
FIRAT ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

**İŞ ADAMLARININ KİŞİLİK ÖZELLİKLERİNİN
GİRİŞİMCİLİK POTANSİYELİ ÜZERİNDEKİ
ETKİSİ: ELAZIĞ İLİNDE BİR UYGULAMA**

Abdullah GÖÇER

Yüksek Lisans Tezi

İŞLETME ANABİLİM DALI

İşletme Programı

KASIM 2021

**T.C.
FIRAT ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ**

İşletme Anabilim Dalı

Yüksek Lisans Tezi

**İŞ ADAMLARININ KİŞİLİK ÖZELLİKLERİNİN
GİRİŞİMCİLİK POTANSİYELİ ÜZERİNDEKİ ETKİSİ: ELAZIĞ
İLİNDE BİR UYGULAMA**

Tez Yazarı
Abdullah GÖÇER

Danışman
Dr. Öğr. Üyesi CEM AYDEN

KASIM 2021
ELAZIĞ

T.C.
FIRAT ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

İşletme Anabilim Dalı

Yüksek Lisans Tezi

Başlığı: İŞ ADAMLARININ KİŞİLİK ÖZELLİKLERİNİN
GİRİŞİMCİLİK POTANSİYELİ ÜZERİNDEKİ ETKİSİ:
ELAZIĞ İLİNDE BİR UYGULAMA

Yazarı: Abdullah GÖÇER

**Tez Önerisi
Tarihi:** 01.11.2021

Savunma 26.11.2021

TEZ ONAYI

Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimleri Enstitüsü tez yazım kurallarına göre hazırlanan bu tez aşağıda imzaları bulunan jüri üyeleri tarafından değerlendirilmiş ve akademik dinleyicilere açık yapılan savunma sonucunda **OYBİRLİĞİ** ile kabul edilmiştir.

Danışman: Dr. Öğr. Üyesi CEM AYDEN
Fırat Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi

İmza
Onayladım

Başkan: Fırat Üniversitesi, İnsani ve Sosyal Bilimler Fakültesi Onayladım

Üye: Doç. Dr. Muhammet DÜŞÜKCAN
Fırat Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Onayladım

Üye: Dr. Öğ. Gör. Eray Ekin SEZGİN
Munzur Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Onayladım

Üye: Dr. Öğr. Üyesi Cem AYDEN
Fırat Üniversitesi, İnsani ve Sosyal Bilimler Fakültesi Onayladım

Üye: Onayladım

Bu tez, Enstitü Yönetim Kurulunun/...../20..... tarihli toplantısında tescillenmiştir.

İmza

Enstitü Müdürü

BEYAN

Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimleri Enstitüsü tez yazım kurallarına uygun olarak hazırladığım “İŞ ADAMLARININ KİŞİLİK ÖZELLİKLERİNİN GİRİŞİMCİLİK POTANSİYELİ ÜZERİNDEKİ ETKİSİ: ELAZIĞ İLİNDE BİR UYGULAMA ” Başlıklı Yüksek Lisans Tezimin içindeki bütün bilgilerin doğru olduğunu, bilgilerin üretilmesi ve sunulmasında bilimsel etik kurallarına uygun davrandığımı, kullandığım bütün kaynakları atıf yaparak belirttiğimi, maddi ve manevi desteği olan tüm kurum/kuruluş ve kişileri belirttiğimi, burada sunduğum veri ve bilgileri unvan almak amacıyla daha önce hiçbir şekilde kullanmadığımı beyan ederim.

26.11.2021

Abdullah GÖÇER

ÖN SÖZ

Tez hazırlama sürecinde tecrübelerini, emeğini ve zamanını bana ayıran, zor anlarımda bana destek olup, beni motive ederek bana kılavuzluk eden saygıdeğer danışmanım Dr. Öğretim Üyesi Cem AYDEN'e sonsuz teşekkür ederim.

Hayatımın her anında yanımda olan aile bireylerime, benden sevgisini, saygısını esirgemeyen kıymetli annem Saime GÖÇER'e ve kıymetli büyüğüm Melek GÖÇER'e teşekkür ederim.

Tez sürecinde beni yüreklendiren ve desteklerini her zaman hissettiğim değerli arkadaşlarım Ömer Vefa TUNÇ'a, Sertaç Cumhur AKSAKAL'a ve Aylin YILDIRAN'a teşekkür ederim.

Abdullah GÖÇER
ELAZIĞ, 2021

İÇİNDEKİLER

	Sayfa
ÖN SÖZ	II
İÇİNDEKİLER.....	II
ÖZET	IV
ABSTRACT	V
TABLolar LİSTESİ	VI
EKLER LİSTESİ.....	VII
1. GİRİŞ.....	1
2. TEORİK ÇERÇEVE.....	3
2.1. Girişim, Girişimcilik ve Girişimci Kavramları.....	3
2.1.1. Girişimciliğin Önemi.....	4
2.1.2. Girişimcilik Türleri	8
2.1.3. Stratejik Girişimcilik	10
2.1.4. Girişimciliği Etkileyen Faktörler.....	15
2.1.5. Girişimciliğin Tarihsel Gelişimi.....	17
2.2. Kişilik	19
2.2.1. Kişiliği Oluşturan Faktörler.....	20
2.2.2. Kişilik Kuramları.....	25
2.2.3. Beş Faktör Kişilik Modeli	28
2.3. Girişimcilik ve Kişilik Arasındaki İlişki.....	30
2.4. Kişilik Özelliklerinin Girişimcilik Özelliklerine Etkisi Üzerine Yapılmış Ampirik Çalışmalar	34
2.4.1. Daha Önce Gerçekleştirilen Ulusal Çalışmalar	34
2.4.2. Daha Önce Gerçekleştirilen Uluslararası Çalışmalar	35
3. İŞ ADAMLARININ KİŞİLİK ÖZELLİKLERİNİN GİRİŞİMCİLİK POTANSİYELİ ÜZERİNDEKİ ETKİSİ: ELAZIĞ İLİNDE BİR UYGULAMA.....	36
3.1. Araştırmanın Amacı ve Yöntemi.....	36
3.2. Araştırmanın Önemi	36
3.3. Araştırmanın Evren ve Örneklemi.....	36
3.3.1. Araştırmanın Modeli ve Hipotezler	37
3.4. Veri Toplama Araçları.....	38
3.5. Verilerin Çözümlemesi.....	38
4. BULGULAR VE TARTIŞMA.....	39
4.1. Güvenilirlik Analizleri.....	39
4.2. Frekans ve Yüzde Tabloları.....	40
4.3. Katılımcıların Girişimcilik Potansiyeli ve Girişimci Kişilik Özellikleri Ölçeklerinin Betimsel Analizine Yönelik Bulgular	43
4.3.1. Açıklayıcı/Açımlayıcı Faktör Analizi (AFA).....	47
4.3.2. Hipotezlerin Testi (Regresyon Analizi).....	51
5. SONUÇ VE ÖNERİLER.....	54
6. ÖNERİLER.....	57
KAYNAKLAR.....	58

EKLER.....	67
ÖZ GEÇMİŞ	

ÖZET

İŞ ADAMLARININ KİŞİLİK ÖZELLİKLERİNİN GİRİŞİMCİLİK POTANSİYELİ ÜZERİNDEKİ ETKİSİ: ELAZIĞ İLİNDE BİR UYGULAMA

Abdullah GÖÇER

Yüksek Lisans Tezi

FIRAT ÜNİVERSİTESİ
Sosyal Bilimleri Enstitüsü
İşletme Anabilim Dalı

Kasım 2021, Sayfa: ix + 70

Günümüzde ekonominin gelişiminde girişimcilik anahtar rol olarak görülmekte ve ekonominin gelişebilmesi için girişimcilere duyulan ihtiyaç artmaktadır. Ekonomik olarak gereksinimleri ve eksiklikleri görüp, bunları fırsata çevirip, kar elde edebilen, yeni istihdam alanları oluşturabilen bireyler girişimci bireylerdir. Özellikle gelişmekte olan ülkeler için ekonomik olarak gelişmenin hızlandırılması, çalışma hayatında inovasyonun sağlanabilmesi ve günümüz koşullarında gelişmekte olan ülkelerin en büyük sorunu olan işsizlik gibi sorunların çözülmesi için girişimcilere ihtiyaç duyulmaktadır. Ancak girişimci kişilerin de ortaya çıkması ya da bireylerin girişimcilik potansiyelinin artması için bazı destekler gerekmektedir. Bireylerin girişimcilik potansiyelinde girişimci kişilik özelliklerinin etkisi bulunmaktadır. Kişilik özelliklerini ise aile yaşamı ve sosyal ilişkileri etkilemektedir. Bu durumda kişilik özelliklerinin, girişimcilik potansiyeline etki ettiği söylenebilir.

Tez çalışmasının amacı, girişimci kişilik özelliklerinin girişimcilik potansiyeline etkilerini incelemektir. Konunun seçilme amacı girişimciliğin ülke ekonomisine sağladığı ya da sağlayabileceği katkının önemidir. Çalışmanın amacına ulaşabilmek için Elazığ ilinde Elazığ Ticaret ve Sanayi Odası ile görüşülmüş ve yüksek ciroya sahip işletmelerle ilgili bilgi alınmıştır. Bilgi alınan işletmelerin yöneticilerine kişilik özelliklerinin girişimcilik potansiyeline etkisini ölçebilmek amacıyla anket uygulanmıştır. Uygulanan anket ile kişilik özelliklerinin kişinin girişimcilik potansiyeli üzerindeki etkisi belirlenmeye çalışılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Girişim, Girişimci, Girişimcilik, Kişilik, Kişilik Özellikleri, Girişimci Kişilik, Girişimci Kişilik Özellikleri

ABSTRACT

ABSTRACT THEEFFECTOFBUSINESSPEOPLE’S CHARACTERISTICS ON POTENTIAL OF ENTREPRENEURSHIP: A CASE STUDY IN ELAZIG

Abdullah GÖÇER

Master's Thesis

FIRAT UNIVERSITY
Graduate School of Social Sciences
Business Administration and Management

November 2021, Pages: ix + 70

Today, entrepreneurship is seen as a key role in the development of the economy and the need for entrepreneurs is increasing for the development of the economy. Individuals who can see the economic needs and deficiencies, turn them into opportunities, generate profits, and create new employment areas are entrepreneurial individuals. Entrepreneurs are needed, especially for developing countries, to accelerate economic development, to ensure innovation in working life, and to solve problems such as unemployment, which is the biggest problem of developing countries in today's conditions. However, some support is required for the emergence of entrepreneurial people or for increasing the entrepreneurial potential of individuals. Entrepreneurial personality traits have an effect on the entrepreneurial potential of individuals. Personality traits affect family life and social relations. In this case, it can be said that personality traits affect entrepreneurship potential.

The aim of the thesis is to examine the effects of entrepreneurial personality traits on entrepreneurial potential. The purpose of choosing the subject is the importance of the contribution that entrepreneurship provides or can provide to the country's economy. In order to reach the aim of the study, Elazig Chamber of Commerce and Industry was contacted and information was obtained about businesses with high turnover in Elazig. In order to measure the effect of personality traits on entrepreneurial potential, a questionnaire was applied to the managers of the enterprises from which information was obtained. With the applied questionnaire, the effect of personality traits on the entrepreneurial potential of the person was tried to be determined.

Keywords: Entrepreneurship, Entrepreneur, Entrepreneurship, Personality, Personality Traits, Entrepreneurial Personality, Entrepreneurial Personality Traits

TABLÖLAR LİSTESİ

Tablo 1. Girişimcilerin Temel Özellikleri	13
Tablo 2. Örneklem Seçimi ve Hesaplaması	37
Tablo 3. Girişimci Kişilik Ölçeğine İlişkin Güvenilirlik Test Sonucu.....	39
Tablo 5. Katılımcıların Yaş Dağılımı	40
Tablo 6. Katılımcıların Girişimcilik Eğitimi Alma Durumu	40
Tablo 7. Katılımcıların Cinsiyeti	40
Tablo 8. Katılımcıların Bağlı Bulundukları İşletmenin Mülkiyet Durumu	41
Tablo 9. Katılımcıların Medeni Durumu	41
Tablo 10. İşletmelerin Faaliyet Koluna Dair Dağılımlar	41
Tablo 11. İşletmelerde Çalışan Personel Sayısı	42
Tablo 12. Girişimcilik Potansiyeli Ölçeğinin Betimsel İstatistikleri	43
Tablo 13. Girişimci Kişilik Özellikleri Ölçeğinin Betimsel İstatistikleri	45
Tablo 14. Girişimci Kişilik Özellikleri Ölçeği Kaiser – Meyer – Olkin Measure of Sampling Adequacy ..	48
Tablo 15. Faktör Analizi.....	49
Tablo 16. Girişimcilik Potansiyeli Kaiser – Meyer – Olkin Measure of Sampling Adequacy	51
Tablo 17. Girişimcilik Potansiyeli Faktör Analizi	51
Tablo 18. Kişilik Özelliklerinin Girişimcilik Potansiyeline Etkisinin Regresyon Analizi	52
Tablo 19. Regresyon Analizi	52
Tablo 20. Hipotezlerin Sonuç Tablosu	54

EKLER LİSTESİ

Ek- 1: Anket Formu	67
--------------------------	----

SİMGELER VE KISALTMALAR

Kısaltmalar

AFA : Açıklayıcı Faktör Analizi

SPSS : Sosyal Bilimler İçin İstatistik Paketi (Statistical Package for Social Sciences)

.

1. GİRİŞ

Kişilerin iş ve sosyal hayatlarında sergiledikleri ve geliştirdikleri tutum ve davranışların oluşmasında, sahip oldukları kişilik özelliklerinin önemli bir payı vardır. Kişiler sahip oldukları kişilik özelliklerine göre davranışlar göstermekte ve hayatlarını bu yönde devam ettirmektedirler. Bu açıdan bakıldığında, kişilerin kişilik sergiledikleri tutum ve davranışların incelenmesi sürecinde sahip oldukları kişilik özelliklerinin de farkında olunması gerektiği söylenebilir. Aile, biyolojik, kültürel, durumsal, sosyal ve teknolojik faktörlerin sonucu olarak karşımıza çıkan kişilik özellikleri; kişilerin hangi konuları ya da işleri daha iyi yapabilecekleri, onlara haz ve mutluluk veren durumları ya da hangi durumlarda zorlanacakları hakkında bize bazı bilgiler verecektir.

Bireylerin sahip oldukları kişilik özellikleri bireylerin çalışma hayatlarında da etkilerini göstereceği yapılan çalışmalar tarafından ortaya koyulmuştur. Kişi iş hayatını da kişisel özelliklerine uygun olarak düzenlemek ve yaşamak ister. Bu noktaya gelindiğinde kişiler, kişilik özelliklerinin getirisi olarak girişimci ya da kendi işini kuran bireyler olmak isteyeceklerdir. Bu durumda ise girişimcilik kavramına değinmek bize bu durumu anlamak için yardımcı olacaktır. Ülkelerin ekonomik durumları incelendiğinde, girişimcilerin ekonomik gelişme anlamında büyük bir role sahip oldukları görülmektedir. Girişimciler tarafından kurulan işletmeler; istihdam, ihracat, kalkınma ve toplumsal refah gibi konularda olumlu etkiler ortaya koymaktadır. Bu durumun doğal bir sonucu olarak devletler girişimci politikalar uygulamaya ve bu uygulamaları geliştirmeye yönelik çalışmalar gerçekleştirmektedir. Ekonomilerde girişimcilerin sayısının çok olması ve girişimcilerin başarılı olması ülkelerin ekonomileri için önemlidir. Bu durumda ise girişimci kişilik özelliklerine sahip olan ve bu özelliklerini kullanabilen bireyler desteklenmeli ve onlara gerekli çalışma koşulları oluşturulmalıdır.

Dikkat edilmesi gereken önemli bir nokta ise her girişimcinin başarılı bir girişimci olamayacağıdır. Bir girişimcinin başarılı olabilmesi için gerekli şartların oluşması ve gerekli desteklerin sağlanması gerekmektedir. Bunların yanı sıra kişilerin de kendilerinin sahip oldukları özelliklerin girişimci yetenekleri doğrultusunda olması başarılı girişimcilik durumuna etki ettiği söylenebilir. Yapılan bu çalışmanın amacı, kişilik özelliklerinin bireyin girişimcilik özellikleri ile arasında bir bağın bulunup bulunmadığının incelenmesidir.

Belirlenen amaca ulaşabilmek için çalışma iki bölüme ayrılmıştır. Bu bölümlerin ilki literatür taramasıdır. Literatür taramasının içerisinde girişim, girişimcilik kavramlarının tanımı, girişimciliğin türleri, girişimci bireylerin özellikleri, girişimciliği etkileyen faktörler incelenmiştir. Literatürün içerisinde aynı zamanda kişilik, kişilik oluşturan biyolojik, ailevi, kültürel, sosyal ve durumsal faktörler, görüş birliğine varılan kişilik özellikleri, kişiliğin çalışma hayatına etkisi ve daha önce bu konu hakkında yapılmış çalışmalar incelenmiştir.

Çalışmanın ikinci bölümünde ise uygulama yapılmıştır. Araştırmanın evren ve örneklemini Elazığ ilinde Elazığ Ticaret ve Sanayi Odası'na kayıtlı olan 5.400 faal işletme içerisinde en fazla ciroya sahip 100 işletmenin içerisinde rastgele seçilen 93 işletme oluşturmaktadır. Veri toplama araçları olarak ise Girişimcilik Potansiyeli Ölçeği, Girişimci Kişilik Özellikleri Ölçeği ve Kişisel Bilgi Formu kullanılmıştır. Veriler analiz edilirken Fırat Üniversitesi tarafından lisansı satın alınmış olan SPSS 22,0 Paket programı kullanılarak, örneklemin genel dağılımını gösterebilmek için frekans analizleri, hipotezlerin testi için regresyon analizi ve ölçebilmeyi daha az sayıda faktör ile açıklayabilmek için açıklayıcı faktör analizi uygulanmıştır. Sonuçların yorumlanması esnasında 0,05 anlamlılık düzeyi temel alınmıştır.

2. TEORİK ÇERÇEVE

2.1. Girişim, Girişimcilik ve Girişimci Kavramları

Girişim: Neredeyse insanlık tarihiyle birlikte ortaya çıkan girişimcilik kavramı günümüze gelene kadar farklılıklara uğramış ve değişmiştir. Bu kadar eski ve köklü olan bu kavram birden fazla bilim dalının konusu haline gelmiştir. Bu süreçteki farklılar ve değişimler üzerinde durulacaktır. Üzerinde durulacak kavramlar girişimci, girişimcilik ve girişim kavramlarıdır.

Ticari faaliyetleri hayata geçirebilmek için kurulan tüm ekonomik işletmeler girişim olarak ifade edilebilmektedir. Ancak işletme ve girişim kavramları arasında farklılıklar vardır. İşletme mal ve hizmet üretmek için fabrika kurmak bunların tüketiciye ulaşması için satış mağazaları kuran organizasyonlardır. Girişim işe daha detaylı ve çok fazla kavramı içinde bulundurmaktadır. Girişimin içerisinde finansal, örgütsel ve yasal süreçleri de içermektedir. Bunu bir örnek ile anlatmak gerekirse Koç Holding girişim faaliyetidir ancak onun altında faaliyet gösteren Tüpraş işletme örneğidir (Dolgun, 2003: 4).

Girişimci: Girişimci kavramı bilimsel olarak ilk ortaya çıktığında faaliyet gösteren bir işletme kuran birey ya da biriler olarak tanımlanmıştır. Günümüzde ise bu tanımın ve anlayışın çok daha ilerisine giderek farklı anlamlar ve tanımlar kazanmıştır. 18. yüzyılın başlarında Richard Cantillon adlı ekonomist “henüz belirginleşmemiş bir bedele satmak üzere girdileri bugünden satın alan ve üreten kişi” olarak tanımlamıştır (Çetin, 1996:29). Bu tanımla birlikte artık girişimcinin faaliyetlerine göre çeşitli tanımlamalar yapılmıştır. Bundan sonra ki süreçte girişimci geniş görüşü açık olan, fırsatları öngörebilen, ürüne ya da hizmete değer katan, pazarda rekabette öncelik alabilen, risk alabilen ve aldığı riski üstlenebilen birey olarak görülmektedir (Naktiyok, 2004:9)

Girişimci iktisadi olarak üretime gerekli olan kaynakları (emek, sermaye, üretim araçları vb. faktörleri) faydalı bir şekilde yöneterek ölçek olarak büyük, nitelik olarak farklı değerler meydana getirmelidir. Bunlara yaparken gerekli koşulları oluşturan ve bu koşullar oluşurken başarısızlık riskini göze alan ve bu sorumluluğu üstlenen bireydir (Erdun, 2011:7).

Girişimci hâlihazırda bulunanı tekrarlayan değil yenilikleri sunan bireydir. Bu yenilikleri uygularken ihtiyaç duyulan kaynakları sağlayarak, bu yeniliğin hangi şekilde uygulanacağını tasarlayan birey olarak tanımlanabilir. Schumpeter adlı iktisatçı, yenilikçi ve yeni üretim teknikleri icat edebilen veya geliştirebilen bireyler olarak girişimciyi adlandırmıştır (Cansız, 2013: 14).

Girişimcilik: Girişimcilik kavramıyla ilgili literatürde birçok tanım bulunmaktadır. Ancak tarihe baktığımızda bu kavramın tanımını 18. yüzyılın başlarında Richard Cantillon adlı İrlanda asıllı ekonomist yapmıştır. Richard Cantillon’a göre bu kavram tahmin edilemeyen şartlar altında riski üstlenip işi sürdürmeye veya yapmaya çalışan bireydir (Wennekers ve Thurik, 1999: 31).

Girişimcilik dinamik yapıdır. Her zaman değişen, gelişen ve iktisadi kazanç sağlayan sürekli faal olan bir süreçtir. Girişimcilik ekonomik ve şahsi kazanç karşılığında, psikolojik, finansal ve sosyal riskleri dikkatte bulundurarak gerekli emek ve zamanı kullanarak ürün ve hizmeti ortaya çıkarma süreci olarak tanımlanabilir (Doğan vd., 2010: 6).

Girişimcilik riskli ve belirsiz koşullarda kâr elde etmek için yenilikçi bir ekonomik organizasyonun kurulması veya oluşturulmasıdır. Girişimcilik, bir fırsatı değerlendirmek ve yakalamak amacıyla kaynakları toplayarak oluşturulan bir değer yaratma sürecidir (Altuntaş, 2014: 104).

Girişimcilik, geride kalan ekonomilerde tekrar yapılanmaya gitmenin, gelişmekte olan ülkeler içinse gelişimlerine yapmakta olduğu katkının, ekonomi olarak gelişmiş ülkelerde ise gelişmişliğin sürdürülebilmesi için gerekli olan dinamizmin, devamlılığın, zenginliklerin ve refahın yapı taşı olarak söylenebilir (Naktiyok, 2004: 11). Girişimcilik, birey ya da bireylerin ortaya koydukları birlikteliklerle, toplumun ihtiyacı olan hizmet ve ürünleri dağıtan ya da üreten, kârı amaç edinen bir örgüt ortaya çıkarmaktadır. Bu örgütün geliştirilmesi ve devam ettirilebilmesi bu faaliyetlerin bütünüdür. Yani girişimcilik üretim alanında geliştirilmiş teknolojik yöntemler ve bilgilerle analizini yapıp, bunları birleştirerek toplumun gereksinimi olan hizmet ya da ürünlerin üretilmesi sürecini gerçekeştirmektedir (Ballı, 2018).

Tanımlar doğrultusunda girişimcilik; işletmeler, toplumlar ve ülkeler için önemlidir. Girişimcilik insanın olduğu her alanda ve yerde duyulan ihtiyacı karşılamak için gereklidir. Bunun yanında girişimcilik bireyin kendisi içinde önem arz etmektedir. Başka bir tanımda ise girişimcilik; maddi olarak ya da kişisel tatmin için bir ödüle ulaşmak için, emek ve zaman harcayarak, psikolojik, finansal ve toplumsal risklerin sorumluluğunu alarak farklı değerlerde hizmet ya da mal yaratma sürecidir (Göker, 2000: 11).

2.1.1. Girişimciliğin Önemi

Günümüzde teknolojinin ilerlemesiyle birlikte ekonomik alandaki rekabet artık küresel bir boyut kazanmıştır. Bu yeni boyutta bireyler, işletmeler ve ülkeler için daha yoğun bir rekabet ortamının ortaya çıkmasına neden olmuştur. Ekonomi bireyler, işletmeler ve ülkeler için bir refah kaynağıdır. Ekonomik refah ekonomik, kültürel ve sosyal kalkınma ile birlikte seviye olarak artış ya da azalış göstermektedir. Bu kalkınmayı artış olarak göstermek için girişimciler önemli bir rol oynamaktadır (şenturan ve şentürk, 2016: 812).

Girişimcilik kavramının iktisadi olarak işlevlerini Doğan ve diğerleri (2010) bu şekilde ele almıştır;

- Farklı mal ve hizmetlerin ortaya çıkması,
- Gelir dağılımında ki eşitsizliğin kaldırılması,
- Sanayileşme ve kalkınmanın yaygınlaştırılması,

- Açık veya gizli işsizlik sorununun çözülmesi,
- Milli gelirde refahın sağlanması,
- Milli kaynakların üretimde kullanılması,
- Rekabeti arttırarak farklılık ve niteliğin çoğaltılması,
- Dış ödemeler konusunda ki açığın karşılanması.

Girişimcilik, toplumun iktisadi olarak kalkınması, kendini geliştirmesi ve refaha kavuşması açısından gereklilik arz etmektedir. Gelişmeyen ülkeleri incelediğimiz zaman bu ülkelerin en büyük ve önemli sorununa baktığımızda işsizlik sorunudur. Bunun ortaya çıkma nedeni olarak hizmet ve ürün üretiminde gerekli harcamaların olmaması olarak tanımlanabilir. Girişimci bireyler kendi faaliyetlerini yürütmek için işletmeler kurarak işsizlik seviyesini düşürmede katkı sağlayabilirler (Kurt, Ağca ve Erdoğan, 2006: 104). Bu durum gelişim ve artış gösterebilirse işsizlik oranı düşerek istihdam alanları da açılacaktır. Girişimcilerin artışı toplumun refah seviyesini yükseltecek, iktisadi olarak kalkındıracak ve toplumun yaşam standardını yükseltecektir. Bu açıklamalardan yola çıkarak girişimcilik mali kazanç sağlamak olarak tanımlansa da buradan da anlaşılacağı üzere toplumun yaşam standardını artırmaya yardımcı olabilmektedir (Doğan vd., 2010: 18).

Günümüz koşullarında bireylerin geçmiş döneme göre mutluluk algıları da değişmiştir. Artık bireyler ihtiyaçlarının sonucunda erişebildikleri hizmetlerin ve ürünlerin kendilerini tatmin etme derecesine göre mutlu olmaktadır. Bunun sonucunda alınan ürün ve hizmetlerin fiyatlarının düşmesi ve kalitesinin artması bireylerin yaşamlarını kolaylaştıran ve mutluluklarını artıran önemli bir faktördür. Bunların sağlanabilmesi ekonomik olarak rekabetçiliğin başlaması gerekmektedir. Girişimciler bu nokta da rekabetin içine girebilmek ve rekabeti devam ettirebilmek için önemli yapı taşlarından biridir (Göksel ve Aydın, 2011: 15).

Uluhan (2011) girişimciliğin önemini belirlemek için altı temel unsurun bulunduğunu çalışmasında ifade etmiştir. Bu unsurlar şu şekildedir.

İşsizlik Sorunu: İşsizlik sorunu ülkelerin iktisadi olarak kalkınmasında en büyük sorunlardan biri haline gelmekte ve ülkelerin gelişmişlik seviyelerini etkilemektedir. Bu durum ülkelerin politikalarında önemli değişikliklere yol açmaktadır ve toplumsal refahı da düşürmektedir. İşsizlik sorunu ve bunun devamında ortaya çıkan yoksulluk küresel bir problemdir (Uluhan, 2011: 10)

Sermaye Birikimi Sağlama: Girişimcilerin başarılı ve sürekli işletmeler kurması sonrasında işletmelerinin büyümesi mutlak bir gerçektir. Bu büyüme aynı zamanda daha çok istihdamı da beraberinde getirecektir. Bu büyüme devlet desteği ile birlikte oluşacak karlar sermaye birikimini de beraberinde getirecektir. Bu birikimlerle birlikte işletmeler ülkenin farklı yerlerine dağılabilecektir (Uluhan, 2011: 10) Bu dağılım ile ülkenin farklı noktalarında da istihdam alanları oluşacak ve işsizlik sorununa çare olabilecektir.

Ekonomik Büyüme: Girişimcilerin kendi işletmelerini kurması ve faaliyetlerini sürekli hale getirmesiyle birlikte girişimcilerin açtığı her işletme yeni bir iş fırsatını da beraberinde getirmektedir. Bu yeni iş fırsatlarıyla birlikte toplumsal refah artacak ve yetkinliklerin ve yeterliliklerin kullanılmasında ekonomik olarak büyümeyi gerçekleştirecektir (Uluhan, 2011: 10)

Bilimsel ve Teknolojik Gelişmeyi Destekleme: Teknolojik gelişmeler ile birlikte işletmeler arası rekabetin küresel bir boyuta ulaşması kaçınılmaz bir hal almıştır. Ortaya çıkan bu yeni boyutta girişimcilerin rekabete dâhil olabilmek ve rekabette avantaj kazanmak için bu alana da yönelmeleri gerekmektedir. Girişimciler teknolojik ve bilimsel gelişmelerde fırsatları görmeleri ve risk alabilmeleri sayesinde bu gelişmeleri desteklemektedirler (Uluhan, 2011: 10)

Rekabet Ortamı: Teknoloji ile birlikte küresel rekabetin artması ve bu rekabet ortamında işletmelerinin yaşamlarını sürdürebilmesi girişimcilerin alacağı sorumluluklara ve girişimcilerin yeteneklerine bağlıdır. Şirketler ülke çıkarlarına ve tüketici istediklerine kaliteli ve çeşitli hizmet ve ürün sunmak zorundadırlar (Uluhan, 2011: 10)

Yeni Mallar, Yeni Piyasalar ve Yeni Satış Metotları Yaratma: Girişimcilik etkin ve farklı düşünme yetenekleri sayesinde var olan metotlar yerine yenilikçi ve özgün metotlar da ortaya çıkarabilmektedirler. Bu özellikleri ve yetkinlikleri bulunan bireyler eski ve alışılmış pazar ve piyasa işleyişini değiştirebilmekte ve köklü değişiklikler yapabilmektedirler (Uluhan, 2011: 10).

Bunun birlikte girişimciliğin önemini ekonomik ve sosyal açıdan da inceleyebiliriz.

Ekonomik Açıdan Önemi: Özellikle serbest piyasa ekonomilerinde ana ilerleme kaynağı olarak girişimcilik olduğu sonucuyla karşılaşılmaktadır. Önceki dönemlerde bireyin işletmesini kurmasını ve serbest meslek tarzlarında görülen bu kavramın önemi son dönemde daha fazla anlaşılmıştır. Özellikle devletler bilinçli ve sistematik olarak girişimciliği destekleme çabasına girişmişlerdir. Bunu detaylı ve derinlemesine incelemesi yapıldığında ise temel nedenin yenilikçi faaliyetlerin ülkelerin ekonomisi için çarpan adı verilen etki ile gelişme sağladığı düşünülmektedir (Aygören ve Akgiray, 2016).

Aydın (2018) girişimciliği geliştirmek ve girişimcilik kültürünü yaygınlaştırmak için şu stratejilere vurgu yapmıştır:

- Yenilikçi girişimciliğe önem verilmesi ve desteklenmesi
- Girişimci dostu bir çevrenin geliştirilmesi ve düzenlenmesi,
- Girişimcilik kültürünün artırılması
- Genç girişimciliği, kadın girişimciliği, küresel ve sosyal girişimcilik gibi genel alanlarda devam ettirilebilir bir sistemin uygulanması ve geliştirilmesi,
- Girişimcilerin ekonomik ve finansman erişimlerinin kolaylaştırılması,
- Yaygın ve örgün öğretimlerde girişimcilik alanında ki derslerin artırılması ve danışmanlık hizmetinin geliştirilmesi (Aydın, 2018: 7).

Girişimciliğin geliştirilmek istenmesinin nedeni artık rekabetlerin küresel bir hal almasıdır. Küçük lekli olarak adlandırılan işletmelerin de glerinin artmasıyla birlikte piyasalarda ki kusurların ortadan kaldırılması, diğer kuruluşlar ve devlet tarafından verilen hibe, destek ve teşvikler yeni piyasaların ve pazarların ortaya çıkmasına neden olmuştur. Bunun gibi sebepler ekonomik açıdan girişimciliğin önemini ülkeler açısından da giderek arttırmaktadır (elik vd., 2014: 114).

Sosyal Açıdan nemi: Girişimcinin sayılan özellikleri yalnızca ekonomik olarak değil toplumsal açıdan da yarar sağlamaktadır. Yani kaynakları birleştirmesi ve onları iş fikri çerçevesinde kullanma niyeti yalnızca ekonomik kaynaklar özelinde olmayıp, girişimcinin bulunduğu ülkenin insan kaynaklarında da geçerlidir. Bu durumda girişimcilik yalnızca kaynakların ekonomik olarak değil, ülkelerin insan kaynaklarının da daha etkin kullanılıp, üretim niyetli işlere kullanılmasına hizmet etmektedir. Girişimciliğin özelliklerinden biri olan yenilikçilik kavramı insan kaynağının gerekli olan seviyede kullanılması için gelişme gereksinimi ortaya çıkarmakta, bu durum ise toplumların sosyal seviyelerinin gelişimine katkıda bulunmaktadır. Bunun sonucunda da insan kaynakları daha verimli kullanılacaktır. Girişimciliğin yarattığı bu olumlu etki, kamu istihdamının toplam istihdamda ki payını azaltacak bir katkıda bulunacaktır. Bu sayede insan kaynaklarının doğrudan etkisinin olduğu piyasa ekonomisine yönlendirmeye yardım olacaktır (İlhan, 2004: 72).

Bu alışmalar ve bilgiler ışığından yola çıkarak, girişimcilerin sadece işletme faaliyetlerine katkı sağlamadığı, ülkelerin kalkınmasında ve toplumsal refahın artmasında önemli bir rol aldığı görülmektedir. Girişimcilerin göstereceği faaliyetlerle birlikte iktisadi refah artacak ve ülkelerin gelişmişlik seviyeleri artış göstermiştir. Girişimcilerin faaliyetleri ülkelerin ihracatlarını artıracak işletme ve ülkelerinin sürekliliklerini ve istikrarlarını korumasına katkı sağlayacaktır. Aynı zamanda rekabet ortamında oluşan yeniliklerin fırsatlarını ve değerlerini görüp dinamik olan rekabet ortamında varlığını sürdürebilecek ve rekabette ne geçilme imknını sunacaktır.

2.1.2. Girişimcilik Türleri

Girişimcilik sosyal ve ekonomik alanda etkin bir kavramdır. Girişimciliğin bu alanlarda etkili olması toplumlar içinde büyük önem taşımaktadır. İşletmeleri, toplumları ve ülkeleri etkilemesi girişimcilik üzerinde çalışmalar yapılmasına neden olmaktadır. Dinamik olan toplum ve ekonomik hayata uyum sağlanabilir olması girişimciliğe olan ilginin ve çalışmaların artmasına neden olmaktadır. Yapılan çalışmalar ile birlikte girişimciliğin kendisi gibi yeni kavramlar ve boyutlar da doğal olarak ortaya çıkmaktadır. Bunlar bazen alt başlık bazen de yeni bir boyut olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu durum girişimcilikte bazı türleri ortaya çıkarmıştır.

2.1.2.1 Yaratıcı Girişimcilik

Yaratıcı girişimcilik zihinsel bir aktivitedir ve temeli düşüncedir. Ancak yaratmak klasik olarak karşımıza yoktan bir şey var etmek olarak karşımıza çıkmayabilir. Bu zihinsel aktivite sürecinde yok olan bir şeyi var etmek değil birbirleri arasında anlam ya da ilişki olmayan kavramlar arasından düşünceler ile bağlantı kurarak, kurulan bu bağlantılardan farklı, özgün ve yeni fikirler üretmektir (Govendo, 2002:9).

2.1.2.2 Orijinal Girişimcilik

Girişimcilerin kendi farkındalıkları bulunmalıdır. Bu farkındalıklar yetenek, güç, algı, ustalık, sezgi, bilgi ve tecrübe gibi kendilerinde bulunan yeteneklerini kullanarak düşüncelerini ve zihinsel üretimlerini hayata geçirmek için yoktan başlayarak kurulan girişimler olarak tanımlanabilmektedir (Göçmen, 2007: 19).

2.1.2.3 Kurumsal Girişimcilik

Maes'e (2003) göre belli bir süredir varolan işletmelerin koşullara göre yeniden canlandırılması ve gençleştirilmesidir. Stevenson ve Jarillo (1990) göre kurumsal girişimcilik işletmenin içerisinde özel bir bölümünde gerçekleşen bir durum olmadığı, işletmenin bütününde etkili olduğunu ifade etmiştir. İşletmenin kaynaklarını etkin bir şekilde kullanarak bilinçli bir halde gelişmeye çalışmasıdır.

2.1.2.4 Profesyonel Girişimcilik

İşletmelerde ki kötü yönetim veya ölüm, miras gibi paylaşım sebepleriyle, yönetimin ya da girişimin işletme içerisinde ya da işletme dışından bireye devri ya da satışı olarak tanımlanabilir. Bu girişimcilik türünde riski ekonomik olarak sermaye eden işletmelerin dış kredi ve ekonomik olarak desteklenmesidir. Genellikle yönetim kadrosunda bulunan deneyimle, etkin, yetenekli ve girişimcilik özellikleri yüksek bireylere uygun olan girişimcilik türüdür (Top, 2006: 14).

2.1.2.5 Fırsat Girişimciliği

İşletmelerin bulunduğu durumda ki veya değişen koşullarda oluşan fırsatların girişimci tarafından değerlendirilmesi olarak tanımlanabilir. Fırsat girişimciliğinde oluşan fırsatları görüp bunları lehde kullanabilmek için hazırda bulunan kıt kaynakların değerlendirilip risk edilmesi ya da düşüncelerin bu ortam da bir yatırıma dönüştürülüp bunlara bir değer katması bireye fırsat girişimciliğini kazandıran ve bireyi toplumun geri kalanından ayıran önemli bir özelliktir (Allen, 2006: 13).

2.1.2.6 Pozitif Girişimcilik

Bu girişimcilik türü dinamik girişimcilik türüyle kendine yer bulan bir girişimcilik türüdür. Dinamik girişimcilik klasik ya da geleneksel yöntemler dışında yeni pazarlar bulmak, yeni tedarik ve ekonomik olanaklar yaratmak ve yönetime yenilikler getirerek pazarın öncülüğünü yapabilmek olarak tanımlanabilir. Pozitif girişimcilik ise rekabet ortamında, yaratıcı, hareketli, yenilikçi, ihtiyatlı ve temkinli bireylerdir. Bu girişimciler inisiyatif almayı sevenler. Kısa dönemde ki fırsatlardan ziyade uzun vadeli piyasa koşullarını düşünerek hareket ederler (Başlak, 2000: 70).

2.1.2.7 Çevreci Girişimcilik

Günümüz dünyasında insanın neden olduğu ya da bazı doğal nedenlerle de olsa bazı problem ortaya çıkmaktadır. Bu problemlerin sonucunda dünyamızda ki yaşamın tehlikeye gireceği ve ilerleyen dönemlerde yaşanamayacak bir yer olacağı araştırmacılar tarafından dile getirilmektedir. Bu açıklamalar ve araştırmalar bir kısım insanlarda çevrecilik bilincinin oluşmasını sağlamıştır. Bu durum ülkelerin, toplumların hatta işletmelerin bu konuya duyarlı bir yaklaşım tarzına sebep olmuştur.

Çevreci girişimcilik ise işletmelerin planlarını gerçekleştirmek için uğraşırken bir yandan da faaliyetlerinin doğaya zarar vermemesine hatta doğayı iyileştirmeye yönelik çaba da sarf etmesidir. Sanayi haline gelmiş ya da bu yolda ilerlemek isteyen ülkelerin çevreci olmaması dünyamıza büyük zararlar vermektedir. Ancak bazı ülkeler bu konu hakkında hassas ve duyarlı davranmaya özen göstermektedir ama bu durum sadece işletmelerin değil tüketicilerinde farkındalığı da önemlidir. Tüketicilerinde bunun farkındalığıyla hareketleri sonucunda çevreci girişimci diğer bir adıyla ‘yeşil girişimci’ bir anlayışı önem kazanacak ve işletmeler ile girişimcileri bu girişim türüne itecektir (Allen ve Malin, 2008: 828-831).

2.1.2.8 İç Girişimci

Örgüt içerisinde ki girişimcilikte ki önemli engelleri yenilikçiliğe ve risk almaya karşıtlık olarak ifade edilebilir. İç girişimcilikte ise bireyle işletmeden ayrılmadan girişimci olmalarına

işletme tarafından müsaade edilmektedir. İşletme bu konuda bireylere destek olmalı, onları cesaretlendirmeli ve ödüllendirmelidir. Bu sayede işletme her zaman değişimlere ve yeniliklere açık olacaktır ve olmalıdır. İç girişimciler sayesinde bu durum işletmeler için tehdit olmaktan çıkıp, fırsat ve büyüme için gerekli olanakları sağlayacaktır (Kolchin ve Hyclak, 1987: 16).

2.1.2.9 Kadın Girişimci

Bir işletmede işletme sahibi, yönetici kadrosunda bulunan ya da işletme ortağı olan veya istihdam ettiği bireyler ile çalışan kadınlar olarak tanımlanabilir. Kadınların başarıma istekleri onları girişimciliğe yöneltmektedir ve ülke istihdamına katkı sağlamaktadırlar. Artık aile hayatında ki ekonomik imkânsızlıklar ve geçim sıkıntısı gibi durumlar da kadınları bu çözüm yoluna itmektedir. Miras haklarından kaynaklı haklarını da kullanarak kadın girişimci olmaktadır (Ataseven, 2010: 28-29).

2.1.2.10 Akademik Girişimcilik

Akademik girişimciliğin gerçekleştirebilmesi için üniversitelerde girişimciler için uygun çalışma ortamının oluşturulması ve akademik girişimciliğin desteklenmesi ile mümkün olan bir girişimcilik türüdür. Bu girişimcilik en önemli girişimcilik türlerinden biri olarak gösterilebilir çünkü üniversiteler toplumun gelişmesini, geleceğini ve refahını etkileyen önemli bir kurumdur. Üniversitelerde ki girişimciliğin desteklenmesi ile girişimciliğin de toplumun ve ülkenin kalkınmasına katkısı ile birlikte ülke ve toplum refahına büyük katkılar sağlayacaktır (Demirtaş, 2014: 189).

2.1.2.11 Kamu Girişimciliği

Bu tür girişimciler çoğunluklu siyasi otoriteye bağlı ve sıkı bütçe disiplinleri ile çalışırlar. Ekonomik olarak kaynaklar bazı sınırlamaların olduğu alanlarda dış kaynaklardan gelen müdahalelerde, bazen kendilerinin oluşturdukları bütçenin yerine hazır olan kaynakları ve kamunun ürettiklerini kullanmayı seçen kişilerdir. Dar anlamda bakılacak olursa uygulanan bütçe kısıtlamaları bu girişimci türüne bürokrat denmesine neden olmuştur. Bürokratik sınırların ötesine geçildiğinde kaynak kullanımlarının artışı, piyasa ve gerçeklik durumları kapsamında çalışan bireyler azımsanmayacak kadar çoktur (Tikici ve Aksoy, 2009:17).

2.1.3. Stratejik Girişimcilik

Değişimin hızlı olması ve rekabet ile birlikte iş ortamının daha da karmaşılaşması, iş dünyasında yaşanan değişiklikler sonucundan tüketicilerin ve üreticilerin taleplerine ve ihtiyaçlarına doğru şekilde karşılık verebilecek yapı veya yapılarak gereksinim duyulmaktadır. Bu durumda karmaşık olan iş çevresi girişimciliğin ana unsurları denilebilecek yenilikçilik ve rekabet

gücü ile ifade edilebilecektir. Bu bilgilerin sonucunda girişimcinin stratejik ve esnek olması gerekmektedir (Genç, 2012: 72). Çevresel etkenler giderek artmaktadır ve bu artışın sonucunda sürdürülebilir olup, hayatı devam ettirebilmek daha da zorlaşmaktadır ve rekabet faktörü çok daha fazla belirgin olmaktadır. Bu ortam da daha da stratejik olunmak zorundadır. Bu düşünceler stratejik yönetim ve girişimci kavramlarını bir araya getirmektedir (Kraus ve Kauraren, 2009: 38).

Girişimci Kavramı ve Girişimcinin Özellikleri

Girişimci bir ihtiyacı karşılamaya yönelik, gerekli kaynakları bularak ve onları bir araya getirerek bu kaynaklarla hizmeti ve üretimi yönlendiren güç olmaktadır (MÜSİAD, 2010: 8).

Girişimci yani bir deyişle müteşebbis kaynakları, sermayeyi ve gerekli iş gücünü birleştirerek insanın gereksinimlerini karşılamaya yönelik hizmeti ya da ürünü karşılayan kişi olarak ifade edilmektedir. Girişimciler insanların ihtiyaçlarını karşılamaya çalışan bireylerdir. Günümüzde insanların ihtiyaçlarının artmasıyla birlikte daha çok önem kazanmış bir kavramdır (Mucuk, 2103: 5-8).

Girişimciler kişisel özellikleri sayesinde yenilikleri takip edip ve bu yenilikleri geliştirerek risk alıp piyasada fırsatları yakalayan bireylerdir. Tüm bu özellikleri sayesinde işletme kurup sermaye, emek, iş gücü ve gerekli kaynakları bir araya getirip hizmet ya da mal üretimi yapabilen ve bu işlemler sonucunda kar elde edebilen birey olarak tanımlanmaktadır (Koçak, 2019: 265).

Girişimcilik üzerinde yapılan incelemeler sonucunda üç unsurdan bahsedilmiştir. Bu unsurlar girişimcilik terimi, girişimcinin kendisi ve girişimcinin çevresidir. Girişimcinin amacı insan ihtiyaçlarını karşılayarak kar elde etmektir. Girişimci değişimlere açık dinamik koşullara uyum sağlayan ve ekonomi ortamında faaliyetlerini sürdürmeye devam eden kişidir. Girişimcilik kavramı ise kâr etmeyi amaç edinen girişimcinin davranışı olarak tanımlanmaktadır (Semerciöz ve Ayrancı, 2008: 165).

Bu tanımlamalardan yola çıkarak girişimcinin aslında birçok özelliğinin olması gerektiği anlaşılmaktadır. Girişimci bireyde olması gereken bazı özellikleri şu şekildedir (Ankara Ticaret Odası 1997: 18):

- Girişimci iş kurmayı düşündüğü alanda bilgi sahibi olmalıdır.
- Girişimci birey cesur olmalıdır.
- İnsan ihtiyaçlarına duyarlı olabilmeli ve insanların gelecekte duyabileceği ihtiyaçları tahmin edebilmelidir. Bu da girişimcinin vizyon sahibi olup geleceği tahmin edebilmesi özelliğidir.
- Girişimci birey çevresiyle uyum içerisinde olabilmelidir.
- Girişimci kişi inisiyatif alabilmeli ve bunun sonucunu da üstlenebilmelidir ve sorumluluktan kaçmamalıdır.

- Girişimci önüne çıkan engellerden dolayı düşüncelerinden ve planlarından vazgeçmemelidir. Kararlı, inançlı ve dirençli olmalıdır.

Araştırmalar girişimcilerin bazen birbirlerine özellik olarak benzediği bazen ise birbirinden ayrıştığını göstermektedir. Ancak daha önce yapılan tanımlardan yola çıkarak girişimcilerin bazı önemli özellikleri arasında gerekli kaynakları birleştirebilme, öncülük etme, yönetim becerileri bulundurma ve önemli özelliği olarak görülebilecek olan risk alabilme özelliğidir. Girişimcilerin özellikleri birçok araştırmacının konusu olmuştur. Öztürk (2008) yaptığı çalışmasında girişimcinin özelliklerini şu şekildedir maddelere ayırmıştır:

- Girişimci girişimle alakalı olan yasal konular hakkında bilgi sahibidir,
- Hizmet veya mal hakkında gerekli teknik bilgiye hâkimdir,
- Girişimcinin hedefi vardı ve kendisi ile birlikte çalışan bireylerin bu hedefi özümsemesini sağlamalıdır,
- Kendisi ile birlikte çalışan bireylerin motivasyonun artırabilecek yönetici özelliklerini taşımalıdır,
- Girişimci belirlediği hedefe veya hedeflere ulaşabilmek için stratejilerini belirlemeli ve sınırlarını çizmelidir,
- Başarılarını daima kontrol edip, değerlendirmelidir,
- Değişimleri ve gelişmeleri takip etmelidir,
- Üretken olmalıdır,
- Erişimi zor olsa da bilgi, düşünce ve fikirlere ulaşabilmelidir,
- İletişim yeteneği yüksektir,
- Plan yapabilme yeteneği yüksektir,
- Zamanı nasıl yöneteceğini bilmelidir,
- Sorumluluk ve risk alabilme yönü güçlü olmalıdır,
- İkna edebilme kabiliyeti yüksek olmalıdır,
- Değişime açık olarak kendini geliştirebilmelidir,
- Faaliyet göstereceği konuda faaliyete başlamadan önce gerekli olan araştırmaları yapabilmelidir (Öztürk, 2008: 9-10).

Girişimcilerin özelliklerinin belirlenmesinde birçok araştırmacı farklı düşünceler ortaya koymuştur. Farklı araştırmacılar tarafından gerçekleştirilen bilimsel çalışmalarda aşağıdaki tabloda gösterilen özellikler ortaya çıkmaktadır (Güney, 2015: 60-61):

Tablo 1. Girişimcilerin Temel Özellikleri

Tarih	Yazar	Özellikler
1848	Mill	Risk alma
1917	Weber	Biçimsel otoritenin kaynağı olma
1934	Schumpeter	Yenilik, öneyak olma
1954	Sutton	Sorumluluğa istek duyma
1959	Hartman	Biçimsel otoritenin kaynağı olma
1961	McClelland	Risk alma, başarı güdüsü
1963	Davids	Hırslı olma, başarı isteğı, sorumluluk
1964	Pickle	İnsan ilişkileri, iletişim becerisi, teknik bilgi
1965	Litzinger	Riski tercih etme, bağımsızlık, tanınma, liderlik
1965	Schrage	Doğru algılama, güç
1971	Palmer	Risk ölçme
1971	Homadey	Başarı güdüsü, özerklik, saldırganlık, güç, tanınma
1973	Winter	Güç ihtiyacı
1974	Borland	İçsel güç odağı
1974	Liles	Başarı ihtiyacı
1977	Gasse	Kişisel değerlere dönüklük
1978	Timmons	Güdü, özgüven, amaca dönüklük; orta düzeyde risk alma; kontrol odağı, yaratıcılık
1980	Sexton	Enerjik olma, hırs
1980	Brochaus	Risk üstlenme eğilimi
1981	Welsh White	Kontrol ihtiyacı, sorumluluk isteğı, özgüven, güdü; mücadele etme, orta düzeyde risk alma
1981	Mescon Montanari	Başarı, hakimiyet, özerklik-dayanma gücü kontrol
1982	Duncelbeoung, Cooper Welsh Youbg	Büyümeye dönüklük, bağımsızlığa dönüklük, zanaatkarlığa dönüklük, kontrol kaynağı, özgüven, yenilikçilik

(Güney, 2015: 61)

Kontrol Odağı: Rotter (1996) bireylerin dışsal ve içsel kontrol odaklarının olduğunu ifade etmiştir. Bireyin kendisinin yaptığı çalışmalarla veya faaliyetlerle ilgili olan olayların kendisinin kontrolünün dışında olduğunu fark etmesi dışsal kontrol odağı olarak tanımlanabilir. İçsel kontrol odağı ise bireyin faaliyetlerinin veya çalışmalarının kendi kontrolünde olduğunu fark etmesi durumudur. Bireylerin iç kontrol odağına sahip olması durumunda yapılan işte ki sonuçların kendilerinin eksik ya da üstünlükleri sebebiyle olduğunu düşünürler (Naktiyok, 2004: 25). Dışsal kontrol odağına sahip olan bireyler ise yaşananların tesadüf, kader, şans ve bazı çevresel faktörlerin etkisiyle olduğuna inanmaktadırlar (Koh, 1996).

Başarı İhtiyacı Duyma: Bu durum aslında her insan da olabilecek ve her insana etki edecek bir özelliktir. Başarıya ihtiyaç duyma bireyin kendinde bulunan özellikleri kullanarak hedeflediği noktaya ulaşması ve diğer bireyler tarafından fark edilme ve değer görmeyi

istemesidir. Araştırmacılara göre girişimci bireylerin hazır olandan ziyade baştan bir işletme kurmak istemesinin nedenini başarıma ihtiyacı duyulmasına bağlamaktadırlar (Narea, 2016: 129).

Belirsizlik Toleransı: Belirsizlik girişimciler için bir çekince ya da kaygı sebebi değildir. Çünkü girişimciler böyle durumlarda fırsatları görüp ön plana çıkmak isterler. Ortaya çıkabilecek belirsizlik durumlarında karar almanın zorlaşması girişimciyi geri plana itmemeli tam aksine öne çıkarak sorumluluk alması gerekmektedir. Çünkü böyle zamanlarda, önemli kararları verme, işletme ekonomisini yönlendirme zor bir süreci getirmektedir (Narea, 2016: 126). Kaosun ve belirsizliğin olduğu zamanlarda belirsizlik toleransına sahip girişimciler diğer girişimcilere göre daha rahat ve soğukkanlı hissetmektedirler.

Risk Almak: Gerek girişimcilik eğitimlerinde gerekse yapılan araştırmalar sonucunda girişimciler için söylenebilecek en önemli özellik risk alma özelliği olduğudur. Girişimcilerin bu özelliğin bir sonucu olarak başarısızlık ya da kayıp ihtimalini karşın bu özellik onları yeni iş fikirlerinden ya da yatırım kararından alıkoymamaktadır. Girişimci aldığı riskin sonucunu üstlenebilen kişi olarak da tanımlanabilmektedir. Bu özelliğine rağmen girişimcilerin çoğunlukla sonucunu hesaplayabildikleri riskleri almayı tercih ettiği araştırmalar sonucunda ortaya çıkmıştır (Chell, 2008: 102).

Yenilikçilik: İşletmelere yenilikçilik hem rekabette hem de ekonomide büyük avantaj sağlayarak bu özelliklerini sürdürebilmesini de sağlamaktadır. İşletmelerin yaşamlarını sürdürebilmeleri için yeni ürünlere, fikirlere, üretim veya hizmet yöntemlerine, piyasaya, organizasyonel ve idari yönetimlere sahip olmaları gerekmektedir (Damanpour ve Wischnevsky, 2006: 272). Girişimciler karşılaştıkları sorunlara yenilikçi veya geleneksel yöntemlerle ya da bunların dışında çözüm üretilme kabiliyetine de sahiptirler. Aslında bu kabiliyete sahip bireylere girişimci denilmektedir. Bu özelliklerini kullanarak ve fırsatları değerlendirerek yeni ürün veya hizmet üretilip buna değer sağlayarak ekonomide katma değer yaratabilirler (Erdoğan, 2012: 44).

Kendine Güven: Bireylerin kendi güveni yüksek olması sayesinde istedikleri noktaya ulaşmaları daha önceden edindikleri deneyimleri ile doğrudan ilişkisi bulunmaktadır. Bu özelliğin önemli olan iki belirleyici özelliği bulunmaktadır; bunlar azim ve motivasyondur. Girişimci eğer iyi motive olmuş ise düşüncelerini ve fikirlerini daha başarılı hayata geçirebilir. Kendine güven girişimci faaliyetlerini ve girişimci özelliklerine olumlu yönde etki etmektedir (Wakkee vd., 2010: 1-21).

Özyeterlilik: Girişimci bireyler yeteneklerine ve kendilerine güvenlerinden dolayı kaos ya da belirsizlik gibi durumlarda karar alabilme kabiliyetine sahip bireylerdir. Özyeterlilik ise bireylerin varmak istedikleri hedefler için ihtiyaç duydukları motivasyona sahip olmaları, beklentileri karşılamaya yönelik hareket etmeleri ve tüm bu durumları idare edip, bunlarla başa çıkabilmesi olarak tanımlanabilir (Cassar ve Friedman, 2009).

Öneren (2012)'e göre girişimcilik özellikleri şu şekildedir:

- Girişimci bireylerin karşılaştıkları sorunlara çözüm üretilme kabiliyeti,
- İdarecilik kabiliyeti,
- Girişimcilik bilgisi ve gücü,
- Girişimci bireyin çevresel ve aile desteği alabilmesi,
- Belirli bir amacının ve bu amaca uygun çalışkanlığının ve prensiplerinin olması
- Zamanını kendini geliştirmeye ve girişimcilik üzerine ayırması,
- Girişimci bireyin sağlığının olması,
- Girişimci bireyin tempo ve çalışmaya ayırdığı zamanın yüksek olması,
- Birliktelik ve ekip çalışma kabiliyetinin yüksek olması,
- Fikirlerini hayata geçirebilme kabiliyetinin olması,
- Profesyonel hayatta çalışma planlarını uygulayabilmesi, çalışma yatkınlığının ve işletme risklerinin farkındalığı olması,
- Sabır ve kararlık gösterebilmesi,
- Baskı ve stres durumlarından etkilenmemesi,
- Sorumluluk gerektiren kararları alabilmesi,
- Kendi hatasını fark edebilmesi ve hatalarından vazgeçebilmesi,
- İletişim becerilerinin yüksek olması,
- Girişimci bireyin girişimcilik konusunda bilgili ve vizyon sahibi olması (Ataseven, 2010: 51)

2.1.4. Girişimciliği Etkileyen Faktörler

Daha önce ki tanımlar ve bilgilerden edindiğimiz öğrenimde ki gibi girişimcilik yalnızca işletmeye ya da tek bir alana değil geniş bir alana etki etmektedir. Girişimciliğin ülke ekonomisini ve refahına, işletme çıkarlarına, iş istihdamına ve gelişime katkından dolayı girişimciliği etkileyen faktörler birçok araştırmacı tarafından incelenmeye başlanmıştır. Bu çalışmalar teorik ve uygulamalı olarak ekonomiye etkisi incelenmiştir. Ülkeler, ülkelerin kalkınması, istihdam sağlaması ve ulusal ekonomilerini ileri taşımak için girişimcilik faaliyetlerini ve girişimcileri desteklemeyi hedeflemişlerdir. Ekonomik krizler, işsizliğin artması ve finansal sorunlar ülkeleri girişimciliği etkileyen faktörler üzerinde düşünmeye itmiştir. Bu konuda yapılan araştırmalar da çeşitli coğrafyalarda ve ülkelerde girişimciliğe eden faktörleri inceleyen birçok çalışmanın olduğunu göstermiştir (Roman ve Rusu, 2016: 494).

Yapılan araştırmalar girişimcilerin kurumsal çevrelerce sınırlandırıldığı aynı zaman da etkinlilerinin de artırıldığı gözlemlenmiştir. Ülkelerin hükümetleri girişimcilere ve girişimciliğe destek olmak amacıyla, pazar düzensizliğini, pazara girişteki engelleri ve pek de önemli olmayan

mevzuat düzenlemelerini kaldırabilir. Bu sayede girişimcilerin pazarlarda aktif ve rahat olarak çalışması sağlanabilir (Bruton vd., 2010: 421-440).

Aynı zamanda bireylerin hayatlarının bölümlerinde farklı ihtiyaçları ve gereksinimleri olabilir bu durum da bireyleri etkilemektedir. Bireyin çocuk döneminden itibaren başlayan bu durum bazı faktörlerinde etki etmesiyle birlikte bireyin girişimcilik yönünün dışarıya çıkmasını sağlayabilir. Bireyleri daha çocukluk döneminde girişimci olmaya iten veya çeken etkenler bulunmaktadır. Psikolojik özellikler, aile, bireyin içerisinde bulunduğu çevre, alınan eğitim ve devletlerin değer yargıları girişimciliği etkileyen unsurlar olarak sayılabilir (İlter, 2010: 29).

2.1.4.1 Psikolojik Özellikler

Girişimcilik özelliklerine sahip bireyler bazı noktalarda diğer bireylerden ayrılmaktadır. Bu noktalardan biri de psikolojik özellikleridir. Cici (2013), girişimci bireylerin psikolojik özellikleri genel olarak şu şekilde ifade edilmiştir:

- Riskli koşullarda karar alırken risk koşullarından dolayı alacağı kararlardan vazgeçmeme,
- Karar alabilme ve sorumluklardan kaçmama,
- Sadece bugünü değil gelecek günü de görebilme,
- Maddi kazanç isteğini içinde bulundurma,
- İş ilişkilerinde ve beşeri ilişkilerinde profesyonel kararlar alabilme,
- Aldığı kararları somut bir şekilde erişme (Cici, 2013: 45).

2.1.4.2 Aile

Bireyler genellikle çocukluk dönemlerini ailesi ile birlikte geçirmektedir. Bu süreçte bireylere ailesi tarafından kazandırılan girişimcilik özellikleri, bireylerin gelecek zamanda gerçekleştirebileceği girişimcilik faaliyetlerinde başlıca motivasyon kaynağı olabileceği ifade edilmektedir. Aile bireye destek olma ve rol model olma konusunda motivasyon sağlamaktadır. Wang ile Wong'un araştırmalarında bireyin ailesinde girişimci olması, bireylerin kendisine ait bir işletme sahibi olması olasılığı yüksektir (Demircan, 2000: 24).

Aile kavramı bireyin dünyaya gelişle birlikte katıldığı ve hayatının son gününe değin içerisinde bulunduğu kurumdur. Ebeveynlerinden aldığı örnekler bireyin gelecekte ki birçok tutum ve davranışını etkilemektedir. Birey ailesinden kazandığı ve edindiği izlenimlerle ile kişiliğini oluşturmaktadır. Bu bilgiler ışığında aile faktörünün girişimciliği etkileyen ana unsurlardan biri olduğunu söylemek mümkündür (Örücü vd., 2007: 30).

2.1.4.3 Toplumsal Çevre

Bireylerin kazanma hevesi; bireyin kazancını ve harcamalarının toplum tarafından bir başarı ölçütü olmasından dolayıdır. İtibar sahibi olmak iyi bir iş kurmakla birlikte toplumdan

tarafından desteklenmektedir, bu durum bireyin statüsünde olumlu bir etki bırakmaktadır. Kendi işletmesine veya işine sahip olmak, patron olabilmek sosyal statünün de getirisiyle bireyde özgürlük duygusu yaratmaktadır ve toplumda da bu şekilde kabul görmektedir (Yüceol, 2018: 41).

2.1.4.4 Alınan Eğitim

Aileden başlayarak devam eden ve eğitim – öğretim kuruluşlarında alınan eğitimler bireyin girişimcilik özelliklerine ve düşünme yeteneklerini etkilemektedir. Bu etkiler bazı durumlar da olumlu bazı durumlarda ise olumsuz yönde olabilmektedir. Alınan eğitimin neticesinde bireyin girişimcilik özellikleri gelişim gösterebildiği gibi var olan girişimcilik özelliklerinin de yok olmasına neden olabilir. Yapılan çalışmalarda kalıcılığı az olan ya da hiç olmayan bilgilerden ziyade, bireylere merak ettiği konuları ya da hakkında bilgisinin olmadığı konularda öğrenim için izlenilecek yol hakkında bilgi verilmesi bireylerin girişimcilik özelliklerine katkı sağladığı görülmüştür. Bu durum bize bireyin aldığı eğitimin müfredatına, işlenişine ve bakış açısına göre girişimciliğini ve yaratıcı düşünebilme durumunu etkilediği görülmüştür (Onay, 2013: 38).

2.1.5. Girişimciliğin Tarihsel Gelişimi

Yapılan çalışmalara göre girişimciliğin insanlığın başlangıcıyla birlikte başladığı söylenebilir. İlkel zamanlarda insanlar hayatlarını devam ettirebilmek için doğal kaynaklardan faydalanmışlardır. Ancak bu dönemde bile takas yoluyla da olsa ticari faaliyetler yürütülmüştür. Daha sonra madenlerin ve paranın keşfiyle birlikte ticari faaliyetler daha da gelişmiştir. Fenikeliler kendi ülkelerinden çok uzakta olan Avrupa karasına gelip burada üretimi ve pazara sağlamak amacıyla sömürgecilik faaliyetlerinde bulunmuşlardır. Bu dönemlerde “girişimci” kavramı fiyatlar üzerinde sözleşmeler yapan, kâr elde eden ve devletin aracısına sorumlulukları takip edip, uygulayan bir kavramdı. Daha da ilerleyen dönemde ise “girişimci” kavramı basit sonuçlara ulaşabilmek için fırsatlardan yararlanan birey olarak ifade edilmeye başlanmıştır (Wingham, 2004: 2).

Orta Çağ dönemlerinde ise girişimciler yöneticilik rolünde görülmektedir. Kale, tarım sahaları, kamu binaları, manastır vb. yapıların inşasında projelerin yöneticiliğini üstlenmişlerdir. Ancak bu durumda bireysel olarak risk almadıkları söylenebilir. Orta Çağ da üretimde kullanılan faktörler mal sahibi olan girişimciye aittir. Girişimci birey de bu dönem de işinin başındadır ve çalışmaktadır. Bu da Orta Çağ’da girişimcinin başka bir türde karşımıza çıkmasına neden olmaktadır. Bu korporasyon türüdür. Korporasyonların özelliği aracı bir sınıfın olmamasıdır. Üreticiler ve tüketiciler arasında herhangi bir sınıf bulunmamaktadır (Özgüven, 1992: 30).

16. yüzyılda artık ülkeler arasında bir ihracat ve ithalat durumundan söz edebilmek mümkündür. Ülkeler ihracat ile gümüş ve altın sahibi olma rekabetine girmişlerdir. Bu durum sanayilerin büyük kuruluşlar haline gelmesine ve özel sektöründe gelişip, büyümesine katkıda bulunmuştur. İhracatın hızlanması ile rekabet artmıştır. Bu artan rekabet ile birlikte özel sektörde girişimcilik değer kazanmıştır ve girişimciliğin risk unsuru bu dönemde kendine yer bulmuştur (Ercan ve Gökdeniz, 2009: 61).

17. yüzyılda ise artık girişimcilik ilgi gören, araştırılan bir kavram olmuştur ve girişimcilik ile ilgili yeni bir tanım yapılmıştır. Bu tanım girişimci bireyin hem riske olan toleransını hem de girişimci bireyin faaliyetinin sonucundan ortaya çıkan ekonomik etkiyi içermektedir (Wingham, 2004: 3).

18. yüzyılda ise girişimcilik üzerine farklı çalışmalar ve araştırmalar yeniden yapılmıştır. Sermaye sahibi birey ile iş kurabilmek için sermayeye ihtiyacı olan birey birbirinden ayrılmıştır. Bu kavramların birbirinden ayrılmasına ve farklı yolların oluşmasının ana sebeplerinden biri olarak endüstri çağının başlaması gösterilebilir (Marangoz, 2013: 11).

19. yüzyılın başlarında ise Jean Baptiste Say adlı ekonomist girişimci ile yatırımcı arasında ki farkı yaptığı bir görüşle açıklamıştır. Girişimci bireyin elde ettiği kârın yatırımcı bireyin elde ettiği kâr ile eş değer olmadığını ve girişimciliğin kendine özgü özelliklerinin olduğunu ve bunun da bir ticari eylem şekli olduğunu ifade etmiştir (Gürol, 2006: 9-10).

20. yüzyıl da ise yeniden girişimcilik üzerinde araştırmalar yapılmış ve girişimci ile yöneticiler arasında farklar olduğu üzerinde durulmuştur. Başlar da girişimci birey kendi işini kurup, yöneten bir birey olarak kabul görmüştür. 20. Yüzyılın ortalarında ise girişimcilik daha çok yenilikçilik ile birlikte kullanılmıştır. Yeni bir hizmetin, yöntemin veya ürünün ortaya çıkarılabilmesi girişimcilik olarak sayılmaya başlanmıştır (Öneren, 2012: 8-9).

Türkiye Cumhuriyeti'n de girişimcilik tarihine baktığımızda ise Türkiye Cumhuriyeti kurulduğın da ekonomisi onarılması gereken bir devlet durumundaydı, bu durum ise iktisadi kalkınmaya gereksinim duyulmasına neden olmuştur. Cumhuriyetimizin kuruluşu olan 1923 tarihinden 1930 yılına kadar geçen süre ekonomimizin kurulmaya başlandığı süre olarak tanımlanabilir (Güleç, 2011: 14).

1930-1950 arasında ki dönem Devletçilik dönemi olarak görülebilir. Devlet özel girişimleri desteklemeye başlamıştır. Bu dönem de Beş Yıllık Sanayi Planı yapılmıştır (İlter, 2010: 27). Aynı zamanda bu dönemde devlet tarafından Etibank ve Sümerbank gibi kurumlar açılmıştır. Bu kurumların acıkmasından ki asıl amaç girişimciliğin desteklenmesi ve iş gücünün kalifiye eksikliğinin giderilmeye çalışılmasıdır (Güleç, 2011: 14).

1950-1970 arasında ki dönemde tarımsal üretime önem verilmiştir. Ülkeler liberalleşme politikasına girmiştir. 1960 yılından sonra iki adet Beş Yıllık Kalkınma planı uygulanmıştır. Bu dönemde devlet özel sektör yatırımlarını desteklemeye devam etmiştir (Güleç, 2011: 15).

1970-1980 arasında ithal ikamesi adlı politika önem kazanmıştır. Sanayileşme ve özel sektör de girişimcilik artmıştır (İlter, 2010: 28).

1980 yılından sonra hizmet sektörüne ilgi artmış ve hizmet sektörü ilerlemiştir. Bu özel sermayede yatırımlarında da artış olduğunu göstermektedir. Bu dönem de ihracat önem kazanmıştır. Bu durum girişimciler için yeni bir boyut haline gelmiştir (Güleç, 2011: 15).

2.2. Kişilik

Kişilik kelimesinin kökenine bakıldığında Latince olan “*persona*” kelimesine dayanmaktadır. Aslında *persona* kavramı Klasik Roma’da tiyatrodaki sahne alan oyuncuların oyunu sergilerken kullandıkları maskelere verilen bir isimdir. Bu maskelerin takılmasında ki amaç bireyler arasında ki farklılıkları ortaya koymaktır (Zel, 2006: 9).

İlerleyen zamanlarda kişilerin gerçek hayatta sergiledikleri davranışlarının ve tavırlarının bütünü anlatılabilmek için kullanılmaya başlanmıştır. Kişilik, günümüzde içsel kaynaklardan gelen ve genellikle kişinin sergilediği davranışlara hükmeden, biyolojik doğasını ve deneysel olarak kazanımlarını kapsayan, kişinin öğrenme, algılama, başa çıkma, düşünme ve davranış örüntülerini anlatan kavramdır. Kişilik, bireyi diğer bireylerden ayıran ve süreklilik gösterebilen davranışlarının özelliklerinin tümüdür. Bu özellikleri oluşturan her bir özellik olası bir yaşam tarzının ifadesidir. Kişinin davranış nedenlerinin çevreyle alakalı olan ruhsal uyumunu ve amacını açıklamak kişiliğin bir tanımıdır (Yelboğa, 2006: 196).

Kişilik, bir bireyin kalıcılığı haline gelen, bireyin tam olarak kendisini ifade etmese de önceki süreçlerde bilinen ve bireyin çevresi tarafından, belli olan bir karakter çevresinde değerlendirilebilmesine imkân sağlayabilen unsurların tamamı olarak ele alınabilmektedir. Bu yönden kişilik, bireyin kendisini ayrıyeten ifade etmesine gerek duyulmadan, kolayca, bireyin kendisine ait olan unsurların anlaşılabilmesine imkân sağlayan bir kavramdır. Bu unsurlar bazıları bireyin dünyaya gelmesiyle birlikte ortaya çıkarken, bireyin gelişim ve hayatının devamında kazanabileceği özellikleri de içinde bulundurmaktadır (Şencan, 2016: 232).

Kişilik, bireyde doğuştan itibaren bireyde bulunan ve bireyin yaşamının devamında sonradan da kazanılan eğilimlerin tamamından oluşmakta ve kişilerin eğilimlerini çevreye uydurmaktadır (Eren, 2006: 84). Kişilik, bireye ait, değişkenliği fazla olmayan, belirli olan bir konuda, ifade edilen bireyin davranışlarının ne şekilde olacağı konusunda tahmin edilebilmesine olanak sağlayan özelliklerin bütünü olarak ifade edilmektedir (Tınar, 1999: 93).

Kişilik, bireylerin doğumuyla gelen donanımlarıyla hayatları boyunca edindikleri donanımları kapsayan bir kavramdır. Kişilik, kalıtsal, sosyal, bilinçli ya da bilinçdışı etkenlerin aracılığıyla devamlı olarak gelişim gösteren dinamik bir yapıdır (Akyıldız, 2006: 3).

Kişilik, bireylere zamanın sosyal ve biyolojik özellikler olarak kazandırdığı ve belirli bir süre boyunca da sürekliliği olan psikolojik davranışlarındaki (duygular, düşünceler ve eylemler)

diğer bireylerden ortaklıkların ve farklılıkların tamamını belirleyen karakter ve eğilimlerin tümüne verilen isimdir (Hellriegel vd., 1989: 38).

Kişilik bireylerin çevrelerindeki olaylara ve bireylere karşı olan tepkilerini gösterme şekilleridir. Birey bu sayede diğer bireylerle iletişime geçebilme ve iletişim içerisinde olabilme şansını yakalamaktadır. Kişilik bu yönden bakıldığında zaman iletişim mekanizması olarak da ifade edilebilir. Birey kişiliği ile beraber kendisini ifade etme şansı bulmakta ve bunun getirisiyle birlikte çevresi tarafından kabul görme ya da reddedilme imkânına sahip olmaktadır (Robbins ve Judge, 2012: 135).

Kişilik, devamlı olarak dışarıdan ve içeriden dâhil olan uyarıcıların etkisi altındadır. Kişilik, psikolojik ve biyolojik, kalıtsal ve kazanılmış tüm güdülerini, becerilerini, isteklerini, alışkanlıklarını, duygularını ve tüm davranışlarını kapsamaktadır. Kişiliğin oluşumunda bireyin bulunduğu çevrenin ve doğuşunda edindiği özelliklerin tamamını bir arada görebilmek mümkündür (Yelboğa, 2006: 198).

Kişilik hakkında farklı tanımların olduğu görülmektedir. Ancak kişilikle alakalı net bir sınıflandırma bulunmamaktadır. Bunda psikolojik bir kavram olması ve psikoloji alanında günümüzde bile hala kesin doğru ve yanlışların olmaması etkilidir. Ancak Eren (2000) ve Erdoğan'ın (1991) yaptığı sınıflandırma öne çıkmaktadır:

- Kişilik, bireyin sahip olduğu özellikleri çevreye uyarlar.
- Her bir bireyin sahip olduğu kişisel özelliklerini diğer bireylerden ayıran bazı farklılıklar bulunmaktadır.
- Kişilik, kalıtsal olarak aktarılan ve daha sonra kazanılan eğilimlerin toplamıdır.
- Bireylerin tamamının kişiliğinde doğuştan edinilen sadece bir karakter bulunur ve bu kişiliğin değişmez bir unsurudur.
- Söz konusu olan bir birey değişik çevrelerde ve çevresel koşullar içinde öncekilerden farklı davranış ve tutum sergileyebilir. Bu durum kişiliğin bir uzantısıdır.
- Kişilik bireysel bir dengenin sonucudur. Bireyin zihinsel dengesinin yüksek olması kişiliğinin normal oluşuyla doğru orantılıdır (İnce vd., 2016: 103).

2.2.1. Kişiliği Oluşturan Faktörler

Bireylerin davranışları ve bireylerin farklı davranışları tarih boyunca birçok araştırmanın konusu olmuş ve bu durumlar araştırmaya değer görülmüştür. Yapılan bu araştırmalar kişilik hakkında bilgi edinilmesini sağlamıştır. Bu edinilen bilgiler ve araştırmaların devam etmesiyle kişiliğin bireylerde farklı olduğu ve bireylerin davranışlarını etkilediğinin farkına varılmıştır. Bu durumla birlikte kişiliğin her bir bireyde farklı olmasının bazı faktörlerin ve etkilerin olduğu

ortaya çıkmıştır. Kişilik, bir bireyin davranış şeklini, duruşunu, konuşmasını ve tercih ettiği ortama kadar her şeyini etkilemektedir (Dilek ve Taşkıran, 2016: 404).

Kişinin doğumundan itibaren sahip oldukları mizacını, daha sonradan toplumdan etkilenip kendisine kazandırdığı yetenekler de karakterini oluşturmaktadır. Bu durumda mizaç bireyin doğuştan gelen yeteneğidir. Karakter ise tecrübe edinilmiş ve öğrenilmiş yetenekleri ifade etmektedir. Bir de kişinin zekâ boyutu vardır. Bu boyut hem kalıtsal hem de sonradan kazanılan yeteneklere katkı sağlar ve kişiliğin işlevlerini düzenler. Kişiliğin bir diğer tanımı da karakter ve mizacın birleşimidir. Bu bilgilerden yola çıkarak kişiliği bunların bir bütünü olarak değerlendirmemiz gerekmektedir (Üngüren, 2011: 17).

Mizaç: Genetik olarak aktarımı gerçekleşmektedir. Bireyin dinamik ve duygusal hayatının tamamı olarak kabul edilir. Kişiliğin yalnızca bir kısmını oluşturmaktadır. İçsel meyillerimizin kazanımları olarak ifade edilebilmektedir. Hayatımız boyunca çok az değişebilen kişinin yapısal özelliklerindedir. Ani sinirlenmek, sıkılmak, neşelenmek, öfkelenmek, hareketsiz veya hareketli olmak gibi kişiye göre değişebilen özelliklerdir (Ordu, 2013: 167). Kalıtsal olarak doğuşumuz itibarıyla bizimle birlikte var olan bir kavramdır. Ancak hayatımızın ilerleyen dönemlerin mizacımız az da olsa değişebilmektedir.

Karakter: Bireyin çevresinden ve yaşamından kazandığı özelliklerdir. Kişinin çevresindeki koşulların ve yetiştirilme şeklinin etkisi kalan ve gelişen, öğrenilen tutumları ve ilerleyen süreçte değişebilecek özellikleridir (Ordu, 2013: 167). Şimşek vd. (2014) karakteri kişiliğin omurgası olarak ifade etmişlerdir. Kişinin zihinsel, bedensel ve duygusal aktivitelerine çevresinin değer biçmesidir (Şimşek vd., 2014: 81). Bireyin mizacına dayanmaktadır. Karakterin sosyal ve ahlaki olarak değer kazanabilmesinde mizaç faktörünün önemli bir etkisi bulunmaktadır (Güney, 2008: 169).

Zekâ: Bilinen klasik anlamı itibarıyla bireylerin düşünebilme yeteneğidir. Değişen durumlarda ve yeniliklerde tepki gösterme ve bu durumlara uyabilme yeteneğidir. Soyut anlamda, kavrama, bellek, problem çözme, akıl yürütme, düşünme ve bildiklerini uygulayabilme gibi zihinsel yeteneklerin tamamından oluşmaktadır (Akbolat ve Işık, 2012: 110).

Bunlar kişiliği oluşturan faktörler olarak tanımlanabilir. Ancak kişiliği oluşturan faktörler net bir kalıpla ifade edilememektedir. Bunun nedeni bu faktörlerden hangisi ya da hangilerinin daha fazla katkı sağladığı ya da katkı derecelerini ölçmek ya da anlamak mümkün olmamaktadır. Somut insan davranışlarının soyut davranışlarıyla arasında olan bir araç olarak kişilik ifade edilebilir. Kişilik sergilediğimiz davranışlarımızı süzgecinden geçirerek bir davranış haline gelmektedir (Okutan, 2010: 90).

Bilinen kişiliği oluşturan altı faktörden söz etmek mümkündür. Bu faktörler:

- Kalıtsal ya da Biyolojik Faktörler,
- Aile Faktörü

- Sosyokültürel Faktörler
- Sosyal Sınıf Faktörü
- Fiziki ve Coğrafi Faktörler
- Diğer Faktörler

2.2.1.1 Kalıtsal ya da Biyolojik Faktörler

Bireylerin doğuştan sahip olduğu veya ilerleyen yaşamında oluşan hastalıkları, cinsiyetleri, kan grupları veya buna benzer bireylerin kendilerine özgü olan, bireylerin ailelerinden bırakılan ya da kalan mirastır (Çetin ve Beceren, 2007: 113).

Bireyler kalıtım yolu ile ailelerinin çoğu özelliğini miras almaktadır. Buna kişinin fiziki özellikleri de dâhildir. Bu özellikler tümüyle ya da bir kısmı bireyin anne ve babasından miras kalmıştır. Kalıtsal yaklaşım bireyin kişiliğinin oluşumunun sonucu olarak kromozomlar da bulunan gen hücrelerinin moleküler yapısıyla belirlendiği savunulmaktadır. Yapılan neredeyse her teorik açıklamada, birçok davranışsal özelliğin temelinde psikolojik ve kalıtım özelliklerinin önemli bir payı olduğu ifade edilmiştir (Pervin, 1970: 11).

Kişilerin fiziki açıdan görünüşleri kendisini diğer bireylerden ayıran önemli bir özelliktir. Kişilerin fiziki yapısı, diğer insanların üzerinde etki bırakmaktadır. Bu oluşturan etkiyle kişilerin tutum ve davranışlarda da bazı farklılıklar yaşadığı görülmektedir. Ancak kişinin diğer kişi veya kişilerle kurduğu etkileşimde fiziki özellikleri başka davranışlara da imkân sağlamaktadır. Bir birey, kendisine ait olan fiziki özellikleri nedeniyle başkaları tarafından farklı bir davranışa maruz kalabilirler (Atkinson ve Hilgard, 1995).

Teknolojinin gelişimi kalıtsal özelliklerin kişiliği etkilemesinin değerlendirilmesi açısından araştırmalara katkı sağlamıştır. Yapılan genetik araştırmalarda, artık insanların gen haritaları çıkarılabilmektedir. Çıkarılan bu gen haritaları sayesinde bireylerin geçmişten gelen ve bireylerin üzerinde etkili olan durumlar ve bu durumların şekillerinin nasıl olduğu görülebilmektedir. Kişilerin hâlihazırda sergiledikleri davranışlarının ve tutumlarının temel nedeninin ve kaynağının ne olduğuna teknoloji ile tespit imkânı oluşmaktadır. Bu imkân ile kazanılan veriler, bugün ile geçmişim karması olarak kişinin kişiliğinin nasıl oluştuğu hakkında bize bilgi vermektedir (Cura ve Çankaya, 2017: 98-99).

Kişinin kişilik özelliklerinden söz ederken örnek olan kişinin bütün olarak ele alınması gerekmektedir. Dikkat, algı, bilişsel süreç, beyin ve hafıza gibi özellikler psikolojik açıdan bireye etki eden faktörlerdir. Psikolojik duruma etki eden pek çok faktör bulunmaktadır. Bunun sonucunda davranışlarla ve tavırlarla biyolojik özellikleri birbirinden kesin olarak ayrı tutmak yanlış olacaktır. Örnek olarak, kişinin kas gücünün yük olması çevresince ona belirli rollerin içerisine sokulması kaçınılmazdır. Bireye biçilen bu rolün veya rollerin kişinin kendisine biçilen

role uygun davranışlara sergilemesi konusunda etki edecektir. Bunun sonucunda doğal olarak kişiliğin de pek çok alt nedene sahip olan bir kavram olduğu kabul edilir (Mayer, 2007: 1).

İnsanlar ailelerinden gelen genler ile ailesinin pek çok özelliğini taşımakta ve bu genler ile çevresiyle etkileşimi sonucunda kişiliklerini şekillendirmeye başlarlar (Gülücü, 2017: 14). Yapılan genetik çalışmalar sayesinde tanımlanabilen biyolojik mekanizmaların içeriklerine katkıda bulunulmuştur. Modern anlamda kişilik araştırmacıları biyolojik yapı konusu olarak klasik görüşe sahip olan araştırmacıların ilerisine geçebilmiştir. Bunun sonucu olarak kalıtsal yapının çevresel koşullarla da şekillenebildiğini ancak aynı kalıtsal yapının farklı olan çevre koşullarında da oldukça farklı olabildiği belirtilmiştir (Cloninger, 2004: 7).

2.2.1.2 Aile Faktörü

Aile toplumu oluşturan en temel kurumdur. Bireyin çoğunlukla hayata ilk başladığı, ilk izlenimlerini kazandığı ve ilk eğitimini aldığı kurumdur. Bu denli etkili olan ve bireyin doğumunda itibaren birlikte olduğu ailenin bireyin kişiliğine etki etmesi kaçınılmaz bir durumdur.

Kişiler, çevresinde bulunan ve önem verdikleri bireylerin davranışlarından, düşüncelerinden ve duygularından etkilenmektedir ve bu doğal bir durumdur. Kişiye en yakın bireyler ise ailesinden oluşmaktadır ve bu durum da doğal olarak bireyin kişiliğinin oluşumunda aile büyük bir etkiye sahip olmaktadır (Tekin vd., 2012: 4615). Bununla birlikte ailenin bireyle olan ilişkisi, kardeşleriyle olan ilişkisi, aile kurumda bulunan birey sayısı gibi psiko-sosyal faaliyetler ve kültürel ihtiyaçlarının karşılanması düzeyi de bireyin kişiliğinin oluşumunu etkileyen aile içi faktörleri oluşturan bazı nedenlerdir (Gülücü, 2017: 15).

Bireyin yetiştirildiği aile ve aile bireyleriyle kurduğu ilişki kişiliğinin oluşmasında önemli bir rolü üstlenmektedir. Demokratik yapıya sahip bir aile ortamına sahip olan bireylerin daha objektif, rasyonel ve rahat düşünceye sahip olduğu görülmüş, aynı zamanda dış çevreyle olan iletişim, ilişki ve etkileşim kurmakta daha başarılı olabildikleri saptanmıştır. Aile bireylerinin sergilediği tutumlar bazı bireylerin olumlu davranışlarıyla pekişirken, bazı davranışlar da ise özgüven eksikliği ya da cesaretini kırıcı sonuçlar ortaya çıkarmaktadır (Bozkurt, 2006: 93-111).

Bireyin annesinin ve babasının demokratik bir yapıda olması durumundan çocuğun daha özgür yetişebildiği ve özgürlüğün de çocuğa tarafsız bir bakış açısı kazandırdığı, gerçekçi davranışlarda bulunduğu görülmüş ve ilerleyen dönemde aktif olan ve sosyal ilişkilerde yetenekli olduğu tespit edilmiştir (Erdoğan, 1994). Çok fazla hoşgörüyü sahip olan, çocuğunun isteklerinin çoğunluğunu karşılayan anne ve babaya sahip olan bireylerin ile gelecekte zamana zorluklar ve engeller konusunda dayanıksız olduğu ve olumsuz olarak etkilenme seviyesinin yüksek, özgüveni düşük ve maddi manevi olarak çöküşler yaşayan bir kişilik yapısına sahip olduğu görülmüştür (Koptagel, 1982: 285).

2.2.1.3 Sosyokültürel Faktörler

Kişiler kendilerinde bulunan özellikleri kalıtsal olarak edinebileceği gibi içerisinde bulunduğu toplumun özelliklerinden de edinebilmektedir. Kişiler doğumlarında hangi toplumda dünyaya gelmiş olursa olsun o an bir bebektir. Bu savunmasız olan bebek kalıtsal özelliklerinden, ailesinin yetiştirme tarzından ve toplum gibi birçok faktörden etkilenerek zamanla gelişir bir bireye ve kişiliğe sahip olur.

Bireylerin sosyalleşme adımları aile içerisinde başlamaktadır. Daha sonra bu süreç akraba ve ailesinin bağlı bulunan çevre ile devam eder. İlerleyen süreçte arkadaş, okul, çalışma ortamı, evlilik hayatı gibi iletişim halinde olduğu gruplar bireyi etkiler (Isır, 2006: 44). Bireylerin içerisinde yer aldıkları gruplara bağlılığının derecesi kişiliğin oluşumunda önemli derecede etkiye sahiptir. Bireyler içerisinde yer aldığı gruplara zaman geçtikçe uyum sağlamaktadır. Bulunduğu grubun içerisinde ki konumu kişiyi o konuma uygun hareketler sergilemeye iter ve bu durum bireyin kişilik oluşumuna etki eder (Ersoy, 2010: 73).

Aynı zamanda kültür de kişiliğin oluşumu üzerinde etkilidir. Kültür, toplumlar tarafından genellikle toplumun çoğunluğunda farklılıklar göstermektedir. Bu farklılar çok özele inip aileden aileye bile farklılıklar gösterebilmektedir. Bunun sonucunda kişilerin yetiştirilme tarzında farklılar oluşmakta, bu farklılıkları da benimsemektedir (İlbars, 1987: 1-2). Kültür kişiliğin oluşumunda önemli derecede bir etkiye sahip olmaktadır. Kişilerin belirli davranışlar sergilemesini bekleyen toplumlar, bununla birlikte kişilerin eğitilmesine de katkı sağlamaktadır. Bireyler yetiştirildiği aile ve kültür sayesinde yardımseverlik, misafirperverlik gibi sosyal toplumlar da yaşam için gerekli olan unsurları öğrenmektedir. Bununla birlikte bireyler kendi kişiliğinin de farkına varmaktadır (Hiriyappa, 2009).

Sosyologlar, kişinin sosyal ortamda bulunması ve sosyal ortamla etkileşimi ile kişiliğinin oluştuğunu vurgulamaktadır. Bu durumda kişiler; sosyal çevresi sayesinde ahlaki fıkirlere, ilgi alanlarına ve toplumsal tutumlara sahip olmaktadır (Kuravatti ve Malipatil, 2017: 608). Bu sayede bireylerinde içerisinde yetiştiği çevre ya da sonrasında dâhil olduğu sosyal sınıflar kişilerin eğilimlerini, davranışlarını, düşüncelerini ve kişisel özelliklerini de etkilemektedir (Tekin vd., 2012: 3615).

2.2.1.4 Sosyal Sınıf Faktörü

Toplum bireylerden sosyal statülerinin gerektirdiği şekilde davranışlar sergilemesini beklemektedir. Birey toplumun kendisinde sergilemesini beklediği davranışları sergileyip, bu davranışlarını da yaşam şekli haline getirirse bu durum bireyin kişiliğinin üzerinde etki etmeye başlar (Bacanlı, 1999: 69). Bireyler yetiştirildikleri ortamlarda farklı imkânlarda eğitim hakkına sahip olmayabilirler ya da aynı ortamda veya birinin benzeri durumlarda eğitim alamayabilirler. Kişinin yaşamıyla alakalı imkânları, ilgi duyduğu alanları, aldığı eğitimi, içerisinde yer aldığı

sosyal çevrenin düşünce yapısını hatta tüketim şekline kadar etki etmektedir. Bireyin sosyo-ekonomik durumu yüksek ise sınıfsal olarak üst bir sosyal yapıyla birlikte yaşamaktadır. Birey bu durumda bu şartlara göre davranışlar sergileyecektir. Bu durumun tersinde ise birey sınıfsal olarak alt bir sosyal yapı içerisinde olacaktır. Bu kez de birey bu sosyal yapının beklediği davranışları sergileyecektir (Eroğlu, 2015: 213).

2.2.1.5 Fiziki ve Coğrafi Faktörler

Bireyin dünyaya geldiği ya da yaşamının ilerleyen evresinde yer aldığı coğrafya bireyin kişiliği üzerinde etki etmektedir. Bireyin yaşadığı coğrafyanın iklimi, hava sıcaklığı ya da yükselti gibi durumlar kişiliğine etki etmektedir. Birbirine yakın olan coğrafyalarda hayatını sürdüren insanların aynı olmasa da benzer ya da yakın kişilik özelliklerine sahip olduğu gözlemlenmiştir. Bu yakınlık toplular arasında kültür, gen, fiziksel ortam gibi durumların paylaşılmasına neden olmuştur (Allık ve McCrae, 2004: 14).

Fiziki ve coğrafi faktörler kişilik üzerinde doğrudan değil, dolaylı bir etkiye sahiptir. Çünkü coğrafyanın toplumların antropolojik yapısı ve toplumların kültürü üzerinde ki etkisi üzerinde tartışmalar bulunmaktadır. Coğrafi şartlar bireylerin mizacı ve duygusal durumları üzerinde etkiye sahiptir. Soğuk iklimlerde yetişen bireylerin daha soğuk ve sert bir mizaç yapısına sahip olduğu gözlemlenirken, sıcak iklimlerde yetişen bireylerin daha rahat ve cana yakın bir mizaca sahip olduğu yönünde düşünceler bulunmaktadır (Özer, 2013: 131).

2.2.1.6 Diğer Faktörler

Kitap, televizyon, internet, gazete ve dergi vb. kitle iletişim araçları da hem genç bireylerin hem de çocukların gelişim süreçlerinde etkilerinin önemli derecede fazla olduğu görülmüştür (Aktürk, 2012: 24). Bireyler sahip olduğu alışkanlıklardan vazgeçmek istemezler ve onları devam ettirmek isterler. Ancak aynı zamanda geleceği de yakalayıp, ona uymak isterler. Bu duruma bakıldığında kişilik geçmişten ve gelecekte izler taşımaktadır. Aslında kişiliğinde üzerinde bu faktörler sadece birinin etkin olduğunu ya da bunların dışında hiçbir şeyin etkili olmadığını söylemek doğru olmayacaktır. Bu faktörlerin hepsi kişiliğin oluşumunu az ya da çok etkilemekte ve kişiliğin gelişimine katkı sağlamaktadır (Isır, 2006: 48).

2.2.2. Kişilik Kuramları

Sigmund Freud'un Kişilik Kuramı: İnsanların bilinçli ve akılcı varlıklar olduğunun görüşünün aksine Freud, bilinçdışı güçlü etkenlerin insanları yönlendirebildiğini varsaymıştır. Bu nedenle fizyolojik laboratuvar çalışmalarının yerine vaka çalışmaları yani klinik gözlem çalışmaları üzerinde yoğunlaşmıştır. Bu nedenle Freud, öncesinde birçok araştırmacı tarafından

kişilik üzerine birçok çalışmalar gerçekleştirilse de Freud ilk kapsamlı kişilik kuramının sahibi olarak kabul edilmiştir (Yazgan vd., 2008: 9).

Freud oluşturduğu kişilik kuramını üç farklı başlıkta incelemiştir. Bunlar; topografik, psikoseksüel gelişim ve yapısal kuramlarıdır.

Topografik kuram zihin haritaları olarak adlandırılabilir. Bu kuram bilinç öncesi, bilinç dışı ve bilinç olarak üç ruhsal yapıdan oluşmaktadır. Herhangi bir davranış ya da düşünce faaliyeti gerçekleştirirken ruhsal yapıda da farkında bulunduğu zaman bilinç düzeyimiz oluşur. Bilinç ile bilinçaltı arasında kalan bölge ise bilinç öncesi yapıdır. Bu yapı gerekli çaba ve gayret gösterilerek oradaki bilgileri bilinç düzeyine getirmek mümkündür (Cervone ve Pervin, 2016: 78-79). Bilinç dışı yapısında ise bilince taşınmanın güç ve sınırlı düzeyde olan kısımdır. Buradaki bilgiler gözlemlenemez, farkında olunamaz ancak yaşantılarının sonucuna etki eder (Karaman ve Sardoğan 2015: 121).

Psikoseksüel Gelişim kuramında ise Freud kişilerin bebeklik döneminde başlayarak ruhsal ve bedensel gelişimlerinin tamamından kişiliğinin oluştuğunu belirtmiştir.

Yapıl kuramda ise Freud kişilerin kişilik özelliklerinde etki sahibi olan düşüncelerine ve duygularına yön vermekte etkili olan yapıları açıklamıştır. Bu yapılar benlik (ego), üst benlik (süper ego) ve alt benlik (id) yapılarıdır.

Alt benliğin ortaya çıkardığı karşı konulamaz dürtülere, üst benliğin denetimi altında olan duyguları bireylerin birbirlerine dengeli bir yapıda davranmasına sağlayan yapıya benlik (ego) denilmektedir. Ego alt benliğin baskısı altında olan ve toplumsal olarak düzene uygun görülmeyen duyguları yönlendiren ve bu dürtüleri bilinçaltında toplayan yapıdır (Burger, 2006: 78).

Bireylerin sergilediği davranışları kontrol altında tutan mekanizma üst benliktir (süper ego). Üst benliğin kaynağı çevre ve aileden oluşmaktadır. Bu nedenle üst benlik bireyler çevresinden ve ailesinden kazandığı eğilimlerdir (Güney, 2016: 69).

Kişilerin doğumlarıyla beraber sahip olduğu biyolojik yapılar ve dürtüler alt benliği (id) oluşturmaktadır. Alt benlik doğuştan kişilerde bulunan saldırganlık ve cinsellik gibi dürtüleri içinde barındırmaktadır. Bu dürtüler kişilerin haz almasını sağlamaktadır. Bireyler bu dürtülerde sınır olmadan doyurulmasına ihtiyaç duyduğu dürtülerdir (Karaman ve Sardoğan, 2015: 122).

Eric Bern'in Kişilik Kuramı: Bern çocukluk döneminden bahsederken kişilerin bazı bireysel arzularının ve isteklerinin bulunduğunu ifade etmiştir. Kişilerin bunlara erişebilmek ve kendisini tatmin edebilmek için rahatça ve sınırların geniş olarak davrandığı kısım olarak ifade etmiştir. Her kişinin az ya da çok olsa bile çocuk benliğinin etki altı kalarak eğlence arama, sorumsuz davranma, kendini suçlama, korkma, öfkelenme, heyecan ve bazı çocuksu davranışlar sergilediğinin ifade etmiştir. Ancak bu çocuk benliği davranışlarının devamlı hale gelmesi sonucunda ilerleyen dönemlerde istenmeyen davranışlara dönüşebileceğini söylemiştir. Ancak

kişilerin çocuksu yönlerinin, kişilerin yaşantılarına bazı zevkler, yaratıcılıklar ve çekicilikler kattığını da ifade etmiştir (Silah, 2000: 270).

Carl Gustav Jung'un Kişilik Kuramı: Jung Freud'un tersi olarak kişilerin kişilik gelişimlerinin hayatları boyunca devam ettiğini ve bunun evrimsel bir süreç olduğundan bahsetmiştir. Jung'un teorisi kişilerin sahip olduğu ve sergilediği davranışlar geçmişte olan yaşantılarından etkilenmekte ve sadece geleceğe yönelik olarak yapılanmaktadır. Bu bahsedilen durumda kişiler gelecek yaşamlarında davranmak istedikleri şekilde hareket etmektedirler. Kişilerin sürekli olarak kendilerini geliştirdiklerini ve yenilikçi veya yaratıcı bir gelişim süreci içerisinde olduğunu söylemiştir (Bilgin, 2011: 3)

Alfred Adler'in Kişilik Kuramı: Adler diğer araştırmacılardan ayrılarak kişilerin doğum sırasında kişiliğinin gelişmekte olduğunu vurgulamıştır. Adler'e göre kardeşlerden hangisinin önce ya da sonra doğduğunun bile farklı özellikler göstermesinde etki vardır. Çocuklardan ilk doğan aileleri tarafından aşırı seviyede ilgiye maruz kalıp, şımartılmaktadır. Ailede ikinci çocuk dünyaya gelince ailenin gerek ikinci çocuğun daha fazla bakıma muhtaç olması gerekse ailenin yeni üyesine ilginin artması ilk dünyaya gelen çocuğun aşağılık duygusunun gelişmesinde etkili olmaktadır. Ancak diğer tarafında ortanca çocuk olarak adlandırılan çocukların şımartılma lüksü bulunmamaktadır. Bunun sonucunda orta olan çocuk kendini fark ettirebilme ve diğer çocuklardan üstün olma çabası içerisinde girmektedir. Ortanca olarak adlandırılan çocuklar kendisinden büyük olan kardeşi kadar güçlü, hızlı ya da akıllı olamadığı için devamlı olarak kendilerini geride sanmaktadırlar ve bu durum yaşamlarının devamda da etki edebilmektedir. Bu durum ortanca çocukların hayatları boyunca iş ya da okul hayatında diğer bireylere yetişebilmek için devamlı olarak çaba gösterirler. Ancak bunun sonucunda ortanca çocuklar daha başarılı bireyler olabilmektedirler (Aktaş, Alan, 2011: 11).

Ayırıcı Özellik Kuramı: Bu kuramda kişilerin karşılarına çıkan durumlarda ne gibi davranışlar sergileyeceklerini beklemek yerine bulunulan ortamda ayırıcı özellikler sayesinde hangi davranışı sergileyeceklerini tahmin etmeye dayanmaktadır. Kişilerin kendilerinde olan değerler referans alınarak bu değerlere bakılır. Bu açıdan kişileri birbirleriyle kıyaslamak kolaylaştırılmıştır. Herhangi bir alanda personel alımı yapılırken bu kuramda bulunan kişilik özelliklerini ölçme tekniğinden yararlanılmaktadır. Örneğin psikologların işe alım sürecinde akıl sağlığı ölçmede yorum yapabilmektedir (Burger, 2006).

Ayırıcı özellikler yaklaşımında en çok kullanılan yaklaşım Beş Faktörlü Kişilik Özellikleri yaklaşımıdır. Bu yaklaşım Francis Galton'un 1884 tarihinde aldığı "Karakter Ölçümü" belgesine uzanmaktadır. Yapılan araştırmalar sonucunda kişilikte olan kişisel farklılıkları evrensel olarak ve tutarlı bir biçimde hesaba katılabildiğine dair yakınca bir düşünce birliği oluşmuştur (Dale ve Harrison, 2017: 4).

2.2.3. Beş Faktör Kişilik Modeli

Kişilik ile ilgili yapılan birçok araştırmada, birçok araştırmacı farklı yaklaşımlarda bulunmuş ve değerlendirmeler yapmıştır. Bu değerlendirmeler çoğunlukla araştırmacıların kendi tecrübelerinden oluşmaktadır. Ancak neredeyse tüm kesimler tarafından kabul edilen ve diğerlerin sıyrılıp öne çıkan Beş Faktör Kişilik Model'i kuramı vardır. Bu kuram ya da model araştırmacıları sınırları belli olan bir modelde buluşturmuştur.

Beş faktör kişilik modelinde gayet geniş bir yelpazede değerlendirilip, kişilik özelliklerinin gözlemlenebilmesini sağlamıştır. Bu model sayesinde kişilerin kişilik özellikleri ve davranışları arasındaki ilişkinin sistematik olarak ele alınabilmesine olanak sağlamıştır. Bu sağladığı olanak sayesinde birçok araştırmacıyı da kendine çekmiş ve birçok araştırmacı tarafında öncül model olarak kabul edilmiştir. Diğer tarafından bu model dil hipotezine dayanmaktadır. Dil hipotezinin temelinde; bireylerde gözlemlenen kişisel farklılıkların dünya üzerindeki tüm dillerde kodlanabileceği ve bu sözcükler aracılığıyla dile yansiyabileceği ve yansıyan bu dildeki sözcükler aracılığıyla kişinin kişilik yapısını kapsayabilecek bir sınıflandırma oluşturulabileceği yönündedir (Horzum vd., 2017: 399).

Beş faktör kişilik kuramı 1970'li yıllarda Paul Costa ve Robert McCrea tarafından geliştirilmiştir. Beş faktör kişilik modeli kişilik tanımlarını basitleştirmiştir. McCrea ve Costa daha önce yapılan karmaşık tanımlara karşı yapılan eleştirilerden dolayı çalışmalar gerçekleştirmiş ve bu beş faktörlük modeli ortaya koymuşlardır. Bu model de McCrea ve Costa kişiliği kendi içerisinde bir yapı olarak düşünüp incelemişlerdir. Kişiliğin özelliklerinden olan savunma, dengeleme, uyum ve başa çıkma gibi kişinin olaylarda sakin kalıp, dengeli olması bu modeli oluşturmaktadır (Taymur ve Türkçapar, 2012: 158-159).

Beş faktör kişilik modeli şunlardan oluşmaktadır:

- Sorumluluk (*conscientiousness*)
- Deneyime Açıklık (*openness*)
- Dışa Dönüklük (*extraversion*)
- Duygusal Dengesizlik (*neuroticism*)
- Uyumluluk (*agreeableness*)

Beş faktör kişilik modeli farklı yöntemler kullanılarak yapılan çalışmalarda da sıklıkla ortaya çıkmıştır. Bu model literatürde “Büyük Beşli” olarak da adlandırılmıştır (Burger, 2006: 251).

Sorumluluk: Kişiler için hatta girişimci kişiler için de sorumluluk önde olan ve önemli bir kavramdır. Bu modelde sorumluluk sahibi kişilerin çoğunlukla güvenilir ve zeki kişiler olduğu ifade edilmiştir. Kişiler çoğunlukla hedeflerine ulaşmaya yönelik hareket ederler. Kişilerin sorumluluk duygularının yüksek olması bazı olumsuz yönlerinin de oluşmasına neden olmaktadır. Bu yönler; kişilerin mükemmeliyetçi ve işkolik oluşlarıdır. Ancak sorumluluk özelliğine sahip

olan bireyler aynı zamanda olumlu yön olarak; organize olan, başarıya odaklanan ve sorumluluk sahibi olan bireylerdir (Bitlisli vd., 2013: 462).

Bu modelde ki sorumluluk bazı tanımlamalarda “Özdenetim” olarak adlandırılmıştır. Özdenetim yeteneği olan kişiler kendilerini doğru ve düzgün bir şekilde kontrol edebilirler. Engeller çıktığın ya da sıkıntılı süreçlerde bu özellik daha çok önem kazanmaktadır. Bu özellik kişilerin kontrol mekanizmalarını ne kadar geliştirdikleri ile alakalıdır ve aralarında doğru orantı vardır. Kişiler, özdenetim özellikleri sayesinde odaklı hareket etmektedirler ve bu yetenekleri sayesinde yürüttükleri çalışmaları nitelikli olarak değerlendirebilmektedirler. Kişiler çözüm odaklı olup hedeflerinin gerçekleştirilmesine odaklanırlar (Horzum vd., 2017: 400).

Deneyime Açıklık: Bu modelde bireyler hayatları boyunca sürekli olarak öğrenmeye ve keşfetmeye odaklanmıştır. Bu modelde yer alan kişiler çoğunlukla bilgili, entelektüel ve öğrenme ile birlikte öğretmeyi de amaç eden kişilerdir. Analitik düşünmeye yatkın olan eğilimleri sayesinde kişiler, içerisinde yer aldıkları durumun şartlarını ve hayatın karşısına çıkardıklarını geniş bir açıdan inceleme ve değerlendirebilme konusunda yetenekli olan ve bu tarz davranışlar sergileyen bireylerdir (Apan ve Ercan, 2107: 180).

Deneyime açık olan bireyler, yaşam tarzı olarak yenilikçiliği benimseyen ve yeni fikirlere açık olan bireylerdir. Farklı ve yeni olan bilgi ve yeteneklere sahip olmak bu kişileri mutlu etmektedir. Bu özelliğe sahip kişiler yaratıcı, sanata yatkın ve meraklı kişilerdir. Sürekli olarak denemeyi severler. Bu davranışı sergilemekten korkmazlar. Bu özellikleri sayesinde sürekli tecrübe edinmektedirler (Burger, 2007: 168).

Dışa Dönüklük: Dışa dönük olan kişilerde gözlemlenen özellikler; ruhsal ve fiziksel olarak kendilerini göstermektedir. Bu özelliğe sahip kişiler, sevecen, sıcakkanlı, sosyalleşme açık ve bütün duygu ve davranışlarını mimikleri ve jestleri ile belli edebilirler. Sahip oldukları bu özellikler sayesinde bireyler bulundukları çevre ile daha nitelikli ve yakın ilişkiler kurabilmektedirler. Bunun tersi durumda olan bireyler ise bulundukları çevre ile yakınlık kurma ve birlikte hareket edebilme konusunda sıkıntılar yaşamaktadırlar (Horzum vd., 2017: 309).

Bu özelliğe sahip olan kişiler olumlu duygulara sahip, etkinlik seviyesi yüksek, sosyal ve girişkendirler. Bu durumun tersi yönde özelliklere sahip bireyler ise sosyal olmayan ve sessiz bireylerdir. Dışa dönük olan bireyler sosyal, sevecen, eğlenmeyi seven ve mizah yeteneği yüksek olan bireylerdir (Özyeşil, 2011: 68). Bu kişiler çevrelerini genişleterek yalnızlıktan kurtulurlar, kolayca arkadaş edinirler ve daha önce sahip oldukları arkadaşlık ilişkilerini sürdürmekte yetenekli olan kişilerdir (Deniz ve Ünsal, 2010: 29-44).

Duygusal Dengesizlik: Kişinin hayatın akışının içerisinde kararlı tutumlar ve davranışlar sergilememesi ile ilgilidir. Kişiler duygusal dengesizlik sorunu yaşadığı dönemde, hayatlarının etkin alanlarının hiçbirinde tutarlı, güvenilir, inandırıcı, sabit, kalıcı, ortak ve kabul edilebilir olarak hareket etmeyi mümkün kılmayacak şekilde hareket ederler. Bu dönemdeki davranışları

bireylerin hayatın olağan akışı içerisinde toplumsal çevreleriyle etkin ilişki kurabilmelerinin önüne geçmektedir. Bireyler bu dönemde toplumdan yalıtılmış olarak görülmektedir. Bu dönemlerde bireyler gerçeklikten kopuklardır. Kendilerini istedikleri gibi veya tam olarak ifade edebilme konusunda sorunlar yaşamaktadırlar. Bu özelliği sahip olan bireyler araştırmacılar içinde değerlendirilmesi zor olan gruptur (Tatar vd., 2014: 186).

Uyumluluk: Uyumluluk özelliği ya da yumuşak başlılık kişilerin kişilikleri çocukluk ya da bebeklik dönemlerinden itibaren oluşmaya başlamaktadır. Bu oluşum hızlı bir biçimde kişinin hayatının önemli parçası haline gelir. Kişilerin yaşamlarının devamında yumuşak başlı kimlikleri, hem kendisini hem de çevresini ifade ettikleri görülmüştür. Yumuşak başlı bireyler içerisinde bulundukları çevre tarafından saygı görüp, söylemleri ve davranışları nitelikli bir şekilde takdir ve takip edilmektedir (Bayat, 2019: 1578).

Uyumluluk özelliği esneklik, besleyicilik, mütevazılık, duygusal olarak yakınlık, destekleyicilik ve düşmanlık, çevresindeki bireyler ile iletişimde farklılık gözetmeme, kindarlık, kendine odaklanma, kıskançlık vb. davranış ve duygulara sahip bireylerde bulunmaktadır. Uyumlu olma yeteneği yüksek olan kişiler aynı zamanda güvenilir, kibar, görünüşlerine önem veren ve özen gösteren, hoşgörü sahibi, affedici, çatışma veya rekabetten ziyade uzlaşmacı davranan, yardımsever, çevresindeki bireyler arasındaki çatışmalara rahatlıkla giremeyen, girse bile çatışmayı artırmak yerine bitirmek ya da çözmek için güç kullanmayan ve baskı uygulamayan kişilerdir (Girgin, 2007: 81).

2.3. Girişimcilik ve Kişilik Arasındaki İlişki

Girişimcilerin bazı kişilik özelliklerinin de olduğu yapılan araştırmalar sonucundan ortaya çıkmıştır. 20. Yüzyılın ortalarında başlayarak günümüze kadar devam eden ve hala devam etmekte olan araştırmalar bazı sorulara cevap aramışlardır. Bu sorulardan bir tanesi ise ‘girişimcilerin kim’ olduğudur.

Araştırmacılar bu soruya cevap bulmak için psikoloji, ekonomi, işletme ve sosyoloji gibi birçok farklı alanı birleştirerek bu soruya bir cevap bulmak istemişlerdir. Araştırmacılar tarafından çoğu zaman kullanılan kişilik özellikleri; risk alma, belirsizlik karşısında güçlü tolerans, başarıma ihtiyacı duyma, kararlık ve azim, iç kontrol odağı, kendine güven, gelişim, öğrenme, değişime yatkınlık, gelişme ve yaratıcılıktır (Chell, 2008: 111).

Yapılan bu araştırmalar aynı zamanda başarılı sayılabilecek girişimcilerin ortak özelliklerinin bulunduğunu ortaya çıkarmıştır. Bazı girişimcilerin iş hayatlarında rakiplerine göre kısa sürede büyük sayılabilecek başarılar elde etmişlerdir. Bu girişimcilerin bazı ortak özelliklere sahip oldukları görülmüştür. Sorumluluk üstlenebilmek, risk alabilme, hareketli kişilik, değişime açık olabilme, hırslı olma, başarılı olma ve hırs arzusu, başarıya odaklanmak gibi özellikler örnek gösterilebilir (Alpugan, 1996).

İfade etmek gerekirse kişilik, kişilerin psikolojik davranışlarındaki (davranış, duygu ve düşünce gibi) farklılıkların ve benzerliklerin belirlenmesinde yalnızca yaşanan durumların ve içerisinde bulunan sosyal çevre veya biyolojik durum ile açıklanmasının mümkün olmadığı ve devamlılık gösterebilen eğilimleri ve özellikleridir (Berens ve Nardi, 1999:1). Kişilik kavramının fark edilmesiyle beraber girişimci kişilikte fark edilmeye başlanmış ve bu alana yönelik çalışmalar da ortaya çıkmaya başlamıştır. 20.yy. tarihlerinde bilinen girişimcilik teriminin teorik olarak gelişiminin gidişatında bazı değişiklikler meydana gelmiştir. Bu değişikliklerin sonucunda politik ekonomistler girişimci faaliyetlerine odaklanırken sosyolojik ve psikolojik bakış açıları diğerlerinden ayrılan girişimci bir kişilik kavramına odaklanmış ve bu alanda çalışmalar gerçekleştirmişlerdir (Solymossy, 1998:23).

Bireyler toplumu oluşturmaktadırlar. Bu toplumu oluşturan bireylerin farklı kişilik özellikleri vardır. Her bireyin kendine özgü olan kişiliklerinden dolayı bireylerin birbirlerinden farklı olan davranışlar ortaya çıkar. Ancak bazı davranışlar bazen birbirine benzemektedir.

Bireylerin sahip oldukları farklılıkların ve benzerliklerin yanında sosyal çevrenin de bireyin girişimci olmasında etkisinden söz edilebilir. Bireylerin girişimci olmasında sosyal çevrenin mi yoksa bireyin kişiliğinin mi etkili olduğu konusunda birçok tartışma ve araştırma yapılmıştır (Doğan, 2013: 94).

Yapılan çalışmalara baktığımız zaman araştırmacılar sıklıkla bireylerin girişimciliğe ait sahip olduğu altı kişilik özelliği üzerinde durulmuştur. Bu altı kişilik özelliği:

- Kendine güven
- Başarma ihtiyacı
- Risk alma
- Yenilikçilik
- Belirsizliğe karşı tolerans
- Kontrol odağı

Kendine Güven: Girişimci bireylerin kendileri için belirledikleri hedeflere ulaşabileceğine, bu hedefleri gerçekleştirebileceklerine kendilerine inanmaları gerekmektedir. Girişimci bireyler yaptıkları işlerde kendilerine saygı duyup, yaptıkları işi başarmak için kendi yeteneklerinin farkında olmalıdır. Birey yeteneklerine güvenir ve inanırsa kendisine olan güven seviyesi de artar. Girişimci kişiler iş fırsatlarını arayan ve bulan aynı zamanda bunları da hedefledikleri gibi gerçekleştirebilen kişilerdir. Bu özellikleri girişimci kişilerin özsaygı sahibi olduğunu göstermektedir. Özsaygısı olmayan bireylerin iş yapmaları mümkün olmamaktadır. Robinson için girişimci kişiler özsaygısı yüksek seviyede olan kişilerdir (Gürol ve Atsan, 2006: 35).

Kendine güveni düşük seviyede olan kişilerde tatmin düzeyinde düşüklük, başka kişiler tarafından takdir edilme ya da övülme ihtiyacı hissetme, çevresine karşı şüphe duyma, diğer

kişilerden destek bekleme gibi davranışlar görülmüştür. Kendine güven seviyesi düşük olan kişiler toplumdan ya da çevresinden olumlu değerlendirmeler almayı ihtiyaç olarak görmektedirler. Bunun sonucunda ise gözde ve ön planda olmayan yöneticilik pozisyonlarını istememektedirler (Robbins, 2001: 97).

Başarma İhtiyacı: Girişimci kişiliğe sahip bireyler başarma arzusu yüksek seviyede olan bireylerdir. Bu özelliğe sahip olan bireyler sürekli olarak üretmeye odaklı, başarma arzusu yüksek ve çoğunlukla emeklilik fikrini düşünmeyen bireylerdir (Bozkurt ve Alparıslan, 2013: 26). [Özlem Bozkurt Ve Murat Alparıslan, “Girişimcilerde Bulunması Gereken Özellikler İle Girişimcilik Eğitimi: Girişimci ve Öğrenci Görüşleri”, Girişimcilik ve Kalkınma Dergisi, 2013, 8(1)] Başarma ihtiyacı gerçekleştirilmesi düşünülen ya da gerçekleştiren bir işin hedeflendiği gibi bitirilmesinde önemli bir etkidir. Başarma ihtiyacı sadece bireylerin ya da işletmelerin değil, toplumlarında ekonomik olarak gelişimlerine de olumlu olarak etki eden ve motivasyonunu sağlayan bir özelliktir. Girişimci kişilerin başarma ihtiyacı konusunda inceleme yapan Stormer ve arkadaşları girişimci kişilerde başarma ihtiyacının öğrencilere ve yöneticilere oranla daha yüksek seviyede olduğunu ve bu yüksek seviyeden dolayı başarma ihtiyacının bir girişimcilik özelliği olduğunu açıklamışlardır (Ören ve Biçkes, 2011: 73-74).

Girişimci kişilerde başarma ihtiyacı ve çalışma arzusu yüksek seviyededir. McClelland başarma ihtiyacı yüksek olan kişilerin özelliklerini şu şekilde sıralamıştır:

- Başarma ihtiyacı seviyesi yüksek olan kişiler maddi ya da makam gibi dış etken olan motivasyon kaynaklarının yerine yaptıkları işe karşı aşırı tatmin duymayı tercih etme eğiliminde olan kişilerdir,
- Başarma ihtiyacı seviyesi yüksek olan kişiler hedeflerine ulaşp, başarılı olabilmek için sorumluluk alabilme yeteneğine sahiptirler,
- Bu özelliğe sahip girişimci kişiler başarısız olmaktan çekinirler. Bu nedenle yüksek seviyelerde risk almazlar ancak düşük seviyede riskli olan işleri de tercih etmezler,
- Bu özelliğe sahip kişiler elde ettikleri başarının dışsal olarak takdir edilmesini ve ödölünü almak isterler. Mesela fazladan maddi getiri örnek olarak gösterilebilir (Duran vd., 2013: 41).

Risk Alma: İster girişimcilik, ister girişimci, ister girişimci kavramları olsun, bu kavramlarla yapılan her tanım ya da ilişkilendirme risk alma konusu olmaktadır. Gelecekte neler olacağı her birey için belirsizlik taşımaktadır. Gelecek riskleri barındırır ve girişimci kişiler iş kurabilmek için harekete geçtiği zamanlarda az ya da çok risk almak zorunda kalır. Bunun sonucunda girişimci tanımı yapılırken risk alabilen kişi olduğu ifade edilir (Yüceol, 2018: 35). Risk, zarar etme ya da zarara uğrama ihtimalinin var olduğunu ifade etmektedir. Risk kavramının olduğu her yerde zarar etme ihtimalinin olduğu ancak bunun yanında kazancın ve kârında var olduğu bir durumdur. Günümüzde iş hayatında yüksek seviyede risk olduğu durumlarda yüksek

kazancında olduğu ifade edilmektedir (Ömürbek ve Kayalar, 2007: 187). İş hayatında profesyonel olarak yöneticilik kavramında zarar ya da kar bir başka bireye aittir. Ancak girişimcilik konusunda bu durum farklılaşmaktadır. Girişimci kişi daima riski üstlenen kişi olma zorunluluğundadır. Bir işletmenin en büyük hedefi kâr elde etmektir. Girişimci kişi bu hedefi gerçekleştirebilmek için oluşacak ya da oluşabilecek tüm riskleri göze alıp, üstlenmelidir (Çelik ve Akgemci, 1998:21).

Yenilikçilik: Yenilik olarak ifade edilen kavram hem süreci hem de bu süreç sonunda elde edilen çıktılarını ifade etmektedir. Bir süreç olarak bakıldığında yenilik, girişimci kişiye ait bir düşüncenin yeni bir ekonomik değere, daha farklılaşma ve gelişim göstermiş bir üretim sistemin veya geliştirilmiş bir dağıtım sistemine ve/veya geliştirilmiş bir hizmet sistemine dönüştürülmesi sürecidir. Bu süreç sonunda elde edilen çıktılara da yenilik denmektedir (Arıkan, 2004: 91).

Araştırmacılar girişimci kişilerin yaratıcılık özelliklerinin olduğunu savunmuşlar ve bu özellik hakkında birçok araştırma yapmışlardır. Yeni ya da farklı bir şey keşfetmek ya da icat etmek veya bunu benimseyebilme durumu yaratıcılıktır. Girişimci kişiler, farklı ve yeni olan kaynaklardan faydalanarak fikirlerini ve düşüncelerini faaliyete geçirebilmektedirler. Bu durum girişimci kişilerin yaratıcılık yetenekleri sayesinde yenilik yapabildiklerini ifade etmektedir. Genel yaratıcılık olarak adlandırılan kavram yeniliği açıklığın derecesini belirlemektedir. Bütün bunlarla beraber girişimcilik kavramıyla birlikte girişimciler yeni bir hizmet ve/veya ürün yaratabilmek ya da hazır olan ürün ve/veya hizmetlerde yenilik yaratmak görüşüyle bu kavramları somut, elle tutulabilir olan kavramlara getirme yeteneğine sahip olan kişilerdir (Küçük, 2009: 24).

Belirsizliğe Karşı Tolerans: Bu özelliğe sahip olan bireylerin belirsizlik yaşanan durumlarda hızlı kararlar alabilmelerine sağlayan, bireyin bazı karmaşık, sıradışı veya uyumsuzluk gibi ipuçları ile karşısına çıkan belirsizlik durumlarında gerekli olan bilgileri fark edip, algılayabilme ve bu bilgileri işleyebilme gibi yeteneğe sahip oldukları ifade edilir. Belirsizliğe karşı tolerans seviyesi yüksek olan kişiler riskli ve belirsiz olan durumlarda arzu edilen ve istenilen kişilerdir. Bu özelliği sahip kişiler bu durumları ilginç ve zorlayıcı olarak görür, bu durumun karmaşıklığını görür, bundan kaçmaz ve çarpıtmaz (Banai ve Tulimieri, 2013: 892).

Girişimci kişiler zaten belirsiz olan gelecek ile devamlı olan karşı karşıyadırlar ve bundan kaçmaları gibi bir durum söz konusu değildir. Girişimci kişiler bu belirsizlikle mücadele edebilmeli, bu duruma tolerans gösterebilmeli ve istekli olabilmelilerdir. Belirsizlik durumları yaşandığı zamanlarda girişimci kişiler akılcı ve mantıklı hareket edip, bu yönde davranış sergileyebilmelilerdir. Belirsizliğe karşı tolerans kavramı bir isteklendirme kaynağı olarak da kullanılabilir. Belirsiz, zor ve baskı altında kalındığı durumlarda edilen mücadelede bu özelliğin bu mücadeleyi kolaylaştırdığında söz etmek mümkündür (Shane vd., 2003: 265).

Kontrol Odağı: Yaşanılan durumlarda bazı bireyler yaşanan durumun bazen kendilerinin kontrolleri içinde oluştuğunu düşünürken bazen de kendilerinin kontrollerinin dışında bir

durumun yaşandığını düşünürler. Kendi kontrolleri söz konusu olduğunda içsel kontrol, kendilerinin kontrolünde gelişmeyen durumlara ise dışsal kontrol adı verilir.

İçsel kontrolü sahip olan bireyler sergiledikleri davranışların sonucunda veya verdikleri kararlar sonucunda oluşan durumlarda kendilerine ait olan başarılarının, çalışmalarının, kararlılıklarının ve yeteneklerinin sayesinde oluştuğuna inanırlar. İçsel odağa sahip kişiler özelliklerinin getirisi olarak sergiledikleri davranışlarda ve aldıkları kararlarda bağımsız olma ve önceliklerinin kendilerinin belirlemesi şansını elde ederler (Kaya vd., 2011: 83).

Dışsal kontrolü benimseyen bireyler ise oluşan durumları kendilerinden kaynaklı oluşmadığını düşünürler. Ortaya çıkan sonuçları şans ve tesadüfler sonucunda oluştuğuna inanırlar. İş hayatındaki başarılarını ya da başarısızlıklarını bile tesadüf olarak yorumlayabilirler. Örneğin çalıştığı kurumdaki yükselişini bile tesadüf olarak görebilir. Bu özelliğe sahip bireyler için katı yönetim tarzı uygulanmalıdır. İş tatmin seviyeleri düşüktür, genellikle şikâyetçi ve sıradan işlerde başarılı olabilen kişilerdir (Ersoy, 2009: 23).

2.4. Kişilik Özelliklerinin Girişimcilik Özelliklerine Etkisi Üzerine Yapılmış Ampirik Çalışmalar

2.4.1. Daha Önce Gerçekleştirilen Ulusal Çalışmalar

Gerçekleştirilen çalışmada girişimcilik eğilimi üzerindeki girişimci kişilik özelliklerinin etkilerini ya da herhangi bir etkinin olmadığı konusunun anlaşılması amaçlanmış ve eğer etki varsa bu etkinin düzeyinin belirlenmesi hedeflenmiştir. Yapılan araştırmanın sonucunda girişimci kişilik özelliği olan kendine güven faktörü hariç geriye kalan girişimci kişilik özellikleri arasında anlamlı bir ilişki olduğu ortaya çıkmıştır. Aynı zamanda girişimcilik eğilimi ile girişimci kişilik özellikleri arasında pozitif olarak bir ilişkinin olduğu belirlenmiştir (Bozkurt ve Erdurur, 2013: 57-58).

Yapılan bir diğer çalışmada Bülent Ecevit Üniversitesi'nde eğitim ve öğretim gören işletme bölümü öğrencilerinin girişimci bir kişiliğe sahip olduklarının ya da olmadıklarının araştırılması ve girişimcilik eğiliminde etkisi olan ailevi, psikolojik ve demografik faktörlerin neler olduğunun belirlenmesi amaçlanmıştır. Bu amaca ulaşabilmek için anket formu uygulanmıştır. Yapılan analizler sonucunda öğrencilerin iş kurma isteklerinde psikolojik, aile ve demografik özelliklerinin arasında anlamlı ilişkiler tespit edilmiştir (Korkmaz, 2012: 209).

Yapılan bir diğer çalışmada ise girişimci kişilik özelliklerinin girişimcilik potansiyeli üzerinde ki etkilerinin anlaşılması amaçlanmıştır. Yapılan çalışmanın sonucunda ise girişimci kişilik özellik özelliklerinden risk alma, başarma ihtiyacı duyma ve belirsizliğe toleransın girişimcilik potansiyelini etkilediğine dair anlamlı ilişkiler olduğu belirtilmiştir. Yenilikçilik ve kontrol odağıyla ise anlamlı bir ilişkinin olmadığı görülmüştür (Çakır, 2018: 76).

Bir diğerk çalışmada ise kişilik özelliklerinin girişimcilik eğilimi üzerindeki etkilerini araştırmaya yönelik yüksek lisans öğrencilerine bir uygulama yapılması amaçlanmıştır. Bu çalışmanın sonucunda girişimci kişilik özelliklerinden risk alma, yenilikçilik, başarıma ihtiyacı duyma ve kontrol odağı özelliklerinin girişimcilik eğilimini etkilediğı görölmüştür ancak belirsizliğe tolerans boyutuyla girişimcilik eğilimi arasında anlamlı bir ilişkinin bulunmadığı görölmüştür (Mirza, 2019: 74).

Ulucan 2015 yılında lise 3. ve 4. sınıfta eğitim alan öğrencilerin girişimcilik özelliklerini belirlemek için bir çalışma yapmıştır. Bu çalışmada öğrencilerin girişimcilik eğilimini etkileyen faktörlerin, azimli ve rekabetçi olma, riskten kaçınma, kendi işini kurma fırsatı, iç ve dış kontrol odaklılığı, aile desteğı, başarıma ihtiyacı, yenilik yaratma ve yen iş kurma güçlüğü olduğu sonucuna ulaşmıştır. Girişimcilik eğilimi üzerinde etkisi olmayan durumların ise cinsiyet, çalışma alanı, bireyin annesinin almış olduğu eğitim durumu, çalışma alanı ve bireyin babasının almış olduğu eğitim durumlarının olduğu sonucuna ulaşmıştır (Uluncan, 2015: 115).

2.4.2. Daha Önce Gerçekleştirilen Uluslararası Çalışmalar

Koh 1996 yılında yüksek lisans eğitimi alan bireylerin girişimci kişilik özelliklerini belirlemeye yönelik bir çalışma ortaya koymuştur. Bu çalışma için yüksek lisans yapan 100 öğrenci belirlemiştir. Belirlediğı bu öğrencilerin risk alma, başarıma ihtiyacı, belirsizliğe tolerans, kontrol odağı ve yenilikçilik gibi girişimci kişilik özelliklerini belirlemeyi amaçlamıştır. Yaptığı bu çalışmanın sonucunda belirlenen öğrencilerin yenilikçilik, belirsizliğe tolerans ve risk alma eğilimlerinin girişimcilik potansiyelini arttırdığı sonucuna ulaşmıştır (Koh, 1996: 12-25).

Zhao vd. 2010 yılında yaptıkları çalışmada girişimcilik sürecinin ve kişilik özelliklerinin aralarında ki ilişkiyi incelemeyi amaçlamışlardır. Bu çalışmada iki unsur vardır. Bu unsunlar; girişimcilik performansı ve girişimcilik niyetidir. Gerçekleştirdikleri bu çalışmada beş faktör kişilik modelini uygulamışlardır. Çalışmalarının sonucunda ise duygusal denge, dışa dönüklük, deneyime açıklık ve sorumluluk kişilik özelliklerinin girişimcilik performansı ve girişimcilik niyeti arasında olumlu bir ilişki olduğu sonucuna varmışlardır. Yumuşak başlılık ile performans ve niyet arasında bir ilişki olmadığı sonucuna ulaşmışlardır (Zhao vd., 2010: 381).

Wang ve Wong 2004 yılında Singapur Milli Üniversitesi'nde bulunan öğrencilerin girişimciliğe olan ilgilerini ölçmeyi amaçlamışlardır. Yapılan çalışmanın sonucunda, öğrencilerin girişimciliğe olan ilgilerinin yüksek olduğu görölmüştür. Öğrencilerin yüksek ilgilerine rağmen işletmecilik bilgilerinin ve risk algılarının düşük olduğu sonucuna varmışlardır. Aile, cinsiyet, deneyim ve eğitim düzeyi gibi faktörlerin girişimcilik eğilimini etkilediğı ancak ailenin sahip olduğu ekonomik statünün, vatandaşlık algısının ve etnik kökenin ise girişimcilik eğilimlerini etkilemediğı sonucuna ulaşmışlardır (Wang ve Wong, 2004: 163-172).

3. İŞ ADAMLARININ KİŞİLİK ÖZELLİKLERİNİN GİRİŞİMCİLİK POTANSİYELİ ÜZERİNDEKİ ETKİSİ: ELAZIĞ İLİNDE BİR UYGULAMA

Çalışmanın bu bölümünde araştırmanın modeli, veri toplama araçları, araştırmanın evreni ve örnekleme, araştırmanın hipotezleri ve verilerin yorumlanmasına dair açıklamalar bulunmaktadır.

3.1. Araştırmanın Amacı ve Yöntemi

Yapılan araştırmanın amacı girişimcilik potansiyelinin bireyin kişilik özelliklerine etkisini incelemektir. Yaş, cinsiyet, medeni durum, işletme mülkiyet durumu, faaliyet kolu, işletmede çalışan personel sayısı ve girişimcilik eğitimi alma durumu değişkenine göre incelemeler yapılmıştır.

Bu çalışmada nicel araştırma yöntemi kullanılmıştır. Bu doğrultuda belirlenmiş olan örnekleme anket formu uygulanarak örneklemin girişimcilik potansiyelini etkileyen kişilik özellikleri ortaya koyulmuştur.

3.2. Araştırmanın Önemi

Literatür incelendiğinde kişilik özelliklerinin girişimcilik özelliklerine etki ettiği yapılan çalışmalar sonucunda ortaya çıkmıştır. Girişimcilerin günümüz küresel sorunlarından olan işsizlik ve ülkelerin kalkınma sorunlarına katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Bu nedenle ülkeler ve toplum için girişimciler önemlidir. Girişimcilerin sayısının artması ülke ve toplum sorunlarının çözüme katkı sağlayacağı için girişimciler üzerine çalışmalar yapılmıştır. Girişimciliğin arttırılmaya çalışması sebebiyle girişimcilerin nasıl davranışlar sergilediği ve bireylerin kişilik özelliklerinin girişimcilik özelliklerine etkisini ortaya çıkarmak hedeflenmiştir. Girişimcilerin artması ile birlikte ülke ekonomisinin kalkınması ve toplumsal refahın artması düşünülmektedir. Bu hedef doğrultusunda girişimcilerin sayısının artması için yapılabilecek destek ve yönlendirmelerin neler olabileceğini belirlemek istenmiştir.

3.3. Araştırmanın Evren ve Örnekleme

Elazığ Ticaret ve Sanayi Odası verilerine göre Elazığ ilinde ticaret odasına kayıtlı olan 5.400 faal işletme bulunmaktadır. Bu 5.400 işletme içerisinde ticaret ve sanayi odasının 2019-2020 yıllarına ilişkin ciro büyüklüğüne göre yaptığı sıralamada en fazla

ciroya sahip olan 100 işletme araştırmanın evreni olarak kabul edilmiştir. Bu 100 işletme içerisinde rastgele örnekleme yöntemine göre seçilen 93 işletme ise araştırmanın örneklemini oluşturmaktadır. Örneklem yeterliliği Erdoğan ve Yazıcıoğlu(2004) tarafından yapılan örneklem hesabı ile tutarlılık göstermektedir. Bu durum aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

Tablo 2. Örneklem Seçimi ve Hesaplaması

Evren Büyüklüğü	+0.03 örnekleme hatası (d)			+0.05 örnekleme hatası (d)			+0.10 örnekleme hatası (d)		
	p=0.5 q=0.5	p=0.8 q=0.2	p=0.3 q=0.7	p=0.5 q=0.5	p=0.8 q=0.2	p=0.3 q=0.7	p=0.5 q=0.5	p=0.8 q=0.2	p=0.3 q=0.7
100	92	87	90	80	71	77	49	38	45
500	341	289	321	217	165	196	81	55	70
750	441	358	409	254	185	226	85	57	73
1000	516	406	473	278	198	244	88	58	75
2500	748	537	660	333	224	286	93	60	78
5000	889	601	760	357	234	303	94	61	79
10000	964	639	823	370	240	313	95	61	80
25000	1023	665	865	378	244	319	96	61	80
50000	1045	674	881	381	245	321	96	61	81
100000	1056	678	888	383	245	322	96	61	81
1000000	1066	682	896	384	246	323	96	61	81
100 milyon	1067	683	896	384	245	323	96	61	81

Kaynak: Yazıcıoğlu ve Erdoğan, 2014:50

3.3.1. Araştırmanın Modeli ve Hipotezler

Araştırmanın temel araştırma modeli kişilik özelliklerinin girişimcilik potansiyeline etkisidir.

Çalışmanın yapılan araştırma sonucunda 5 temel hipoteze dayanmaktadır.

Hipotezler şu şekildedir.

H₁: Kişilik özelliklerinden başarıya ihtiyacı, bireyin girişimcilik potansiyelini etkilemektedir.

H₂: Kişilik özelliklerinden yenilikçilik, bireyin girişimcilik potansiyelini etkilemektedir.

H₃: Kişilik özelliklerinden belirsizliğe karşı tolerans, bireyin girişimcilik potansiyelini etkilemektedir.

H₄: Kişilik özelliklerinden kontrol odağı, bireyin girişimcilik potansiyelini etkilemektedir.

H₅: Kişilik özelliklerinden risk alma, bireyin girişimcilik potansiyelini etkilemektedir.

3.4. Veri Toplama Araçları

Yapılan araştırmada veri toplama aracı olarak kullanılmış olan anket formu 3 bölümden oluşmuştur.

Birinci bölüm; Kişisel Bilgi Formudur. Bu bölümde yaş, cinsiyet, medeni durum, işletme mülkiyet durumu, faaliyet kolu, işletmede çalışan personel sayısı ve girişimcilik eğitimi alma durumu gibi temel sorular yer almaktadır.

İkinci bölüm; Girişimci Kişilik Özellikleri Ölçeğidir. Girişimci kişilik özelliklerini ölçebilmek için kullanılan ölçek Koh'un (1996) 36 ifade ile uygulamış olduğu ve Bozkurt (2005) tarafından Türkçeye uyarlanmış ölçektir. Ölçek beş alt boyuttan oluşmaktadır. Bu alt boyutlar; başarıma ihtiyacı, yenilikçilik, belirsizliğe tolerans, kontrol odağı ve risk almadır. Beşli likert tipi ölçekle her bir değişkene verilebilecek cevaplar (5 kesinlikle katılıyorum, 1 kesinlikle katılmıyorum) şeklinde oluşmaktadır.

Üçüncü bölüm; Girişimcilik Potansiyeli ölçeğidir. Girişimcilik potansiyelini belirlemeye yönelik ifadeler ise; (Center of Rural Entrepreneurship) girişimcilik merkezinin uyguladığı Girişimci Kişilik Testi'nden uyarlanarak Ören ve Biçkes (2011)'den yararlanılarak oluşturulan ölçektir.

3.5. Verilerin Çözümlemesi

Verilerin analizi yapılırken Fırat Üniversitesi'nce lisanslı IBM SPSS Statistic 22 paket programı kullanılmıştır. Örneklemin genel dağılımını gösterebilmek için frekans analizleri, hipotezlerin testi için regresyon analizi ve çok sayıdaki değişkeni daha az sayıda faktör ile açıklayabilmek amacıyla açıklayıcı faktör analizi yapılmıştır. Hipotezler "regresyon analizi" yöntemi ile test edilmiştir.

4. BULGULAR VE TARTIŞMA

4.1. Güvenilirlik Analizleri

Güvenirlik analizi; bir çalışmanın ya da araştırmanın farklı kişiler tarafından da tekrarlanırsa dahi aynı sonuçların elde edilebileceğini ölçmeye yarayan bir analiz yöntemidir (Yükselen vd, 2006). Kline (1999) ölçeğin güvenilirliğini ölçmek için kullanılabilecek en iyi yöntemlerden birinin Cronbach's Alpha değerine bakmak olduğunu ifade etmiştir. Cronbach's Alfa güvenilirlik sonuçları;

$0,00 \leq \alpha < 0,40$ ise ölçek güvenilir değil,

$0,40 \leq \alpha < 0,60$ ise ölçek düşük güvenilirlikli,

$0,60 \leq \alpha < 0,80$ ise ölçek olabildiğince güvenilir ve

$0,80 \leq \alpha < 1,00$ ise ölçek güçlü güvenilir kabul edilmektedir (Reha Alpar, 2013).

Girişimci Kişilik Ölçeğine İlişkin Güvenirlik Test Sonucu

Girişimcilerin kişilik özelliklerini ölçebilmek için kullanılan 36 ifadeden oluşan Koh (1996) tarafından uygulanmış olan ve Bozkurt'un (2005) Türkçeye uyarlamış olduğu ölçektir. Cronbach's Alfa güvenilirlik katsayısı ise $\alpha=0,886$ olarak hesaplanmıştır.

Tablo 3. Girişimci Kişilik Ölçeğine İlişkin Güvenirlik Test Sonucu

Test	İstatistik Değeri
Cronbach's Alfa	0,886

Bu değerler doğrultusunda ölçme aracının güçlü güvenilir seviyede olduğu söylenebilir.

Girişimcilik Potansiyeli Ölçeğine İlişkin Güvenirlik Test Sonucu

Tablo 4. Girişimcilik Potansiyeli Ölçeğine İlişkin Güvenirlik Test Sonucu

Test	İstatistik Değeri
Cronbach's Alfa	0,960

Bu boyutta ise Cronbach's Alfa güvenilirlik kat sayısı $\alpha=0,960$ olarak hesaplanmıştır. Bu değerler doğrultusunda ölçme aracının güçlü güvenilir seviyede olduğu söylenebilir

4.2. Frekans ve Yüzde Tabloları

Katılımcıların yaş aralıklarına göre dağılımlarına Tablo 5’de yer verilmiştir.

Tablo 5. Katılımcıların Yaş Dağılımı

Yaş Dağılımı	Frekans	Geçerli Yüzde
21 - 30 Arası	11	11,8
31 - 40 Arası	30	32,2
41 - 50 Arası	34	36,6
51 - 60 Arası	13	14,0
61 ve Daha Fazlası	5	5,4
Toplam	93	100,0

Tabloya bakıldığında katılımcıların yaş değişkenlerine göre katılımcıların %36,6 ile en yüksek bulunduğu aralık 41-50 yaş aralığıdır. Bunu takip ederek ikinci en yüksek aralık %23,3 ile 31-30 arasında bulunmaktadır, üçüncü olarak %14,0 ile 51-60 arası, dördüncü sırada %11,8 ile 21-30 yaş arası ve sonuncu sırada %5,4 ile 61 ve daha fazla yaş aralığında olan katılımcılardır.

Katılımcıların girişimcilik eğitimi alma durumlarına Tablo 6’da yer verilmiştir.

Tablo 6. Katılımcıların Girişimcilik Eğitimi Alma Durumu

Girişimcilik Eğitimi Alma Durumu	Frekans	Geçerli Yüzde
Evet	40	43,0
Hayır	53	57,0
Toplam	93	100,0

Tablo 6 yer aldığı üzeri katılımcıların %57,0 ile girişimcilik eğitimi almadığı görülmektedir. Katılımcıların %43,0 kısmı ise girişimcilik eğitimi aldığını ifade etmiştir.

Katılımcıların cinsiyet olarak dağılımlarına Tablo 7’de yer verilmiştir.

Tablo 7. Katılımcıların Cinsiyeti

Cinsiyet	Frekans	Geçerli Yüzde
Erkek	78	83,9
Kadın	15	16,1
Toplam	93	100,0

Tablo 7’de görüldüğü üzere katılımcıların cinsiyeti %83,9 ile erkek ve %16,1 ile kadındır.

Katılımcıların bağlı bulundukları işletmelerin mülkiyet durumlarına Tablo 8’te yer verilmiştir.

Tablo 8. Katılımcıların Bağlı Bulundukları İşletmenin Mülkiyet Durumu

Mülkiyet Durumu	Frekans	Geçerli Yüzde
Çok Ortaklı	36	38,7
Kendinize Ait Şirket	30	32,3
Aile Şirketi	27	29,0
Toplam	93	100,0

Katılımcıların %38,7’si işletmelerinin çok ortaklı olduğunu ifade etmişlerdir, %32,3’ü işletmelerinin kendilerine ait olduğunu belirtirken, %29,0’ı ise bağlı bulundukları işletmenin aile işletmesi olduğunu belirtmişlerdir.

Tablo 9. Katılımcıların Medeni Durumu

Medeni Durum	Frekans	Geçerli Yüzde
Evli	77	82,8
Bekâr	16	17,2
Toplam	93	100,0

Katılımcıların medeni durumlarına bakıldığında %82,8’inin evli, %17,2’sinin ise bekar kişilerdir.

Tablo 10. İşletmelerin Faaliyet Koluna Dair Dağılımlar

Faaliyet Kolu	Frekans	Geçerli Yüzde
Üretim	33	35,5
Ticaret	24	25,8
Hizmet	17	18,3
İnşaat	10	10,8
Gıda	9	9,7
Toplam	93	100,0

Tablo 10’na göre işletmelerin faaliyet kollarını %35,5 ile üretim, %25,8 ile ticaret, %18,3 ile hizmet, %10,8 ile inşaat ve %9,7 ile gıda oluşturmaktadır.

Tablo 11. İşletmelerde Çalışan Personel Sayısı

Personel Sayısı	Frekans	Geçerli Yüzde
1 - 10	26	28,0
11 - 20	21	22,6
21 - 30	15	16,1
31 ve daha fazlası	31	33,3
Toplam	93	100,0

İşletmeler çalışan personel sayılarına bakıldığında %33,3 ile 31 ve daha fazla personel bulunmaktadır. %28,0’inde ise 1-10 arası personel çalışırken, %22,6’sında 11-20 ve %16,1’inde 21-30 arası personel çalışmaktadır.

4.3. Katılımcıların Girişimcilik Potansiyeli ve Girişimci Kişilik Özellikleri Ölçeklerinin Betimsel Analizine Yönelik Bulgular

Katılımcıların Girişimcilik Potansiyeli ölçeğinde bulunan ifadelere verdikleri yanıtların frekansları ve standart sapması Tablo 12’de gösterilmiştir.

Tablo 12. Girişimcilik Potansiyeli Ölçeğinin Betimsel İstatistikleri

Girişimcilik Potansiyeli	Kesinlikle Katılıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum	$\bar{x}$	S.S
	N %	N %	N %	N %	N %		
Hayallerimi gerçeğe dönüştürme de bana katkıda bulunabilecek kişilerle birlikte hareket etmenin/ çalışmanın gerekliliğine inanırım.	5 5,4	- -	1 1,1	31 33,3	56 60,2	4,43	0,96
Değişim ve sürpriz gelişmelere karşı çabucak ve başarılı bir şekilde uyum sağlayabilen esnek bir kişiliğe sahibim	4 4,3	2 2,2	4 4,3	52 55,9	31 33,3	4,11	0,92
Meydan okumalara (rekabete) ve problemlere çözüm bulmak için gereken beceriye sahibim.	4 4,3	1 1,1	3 3,2	51 54,8	34 36,6	4,18	0,90
İşimde bana yardımcı olabilecek her türlü yeni bilgiyi nerede ve kimde olursa olsun arar bulurum ve öğrenirim.	4 4,3	1 1,1	5 5,4	37 39,8	46 49,5	4,29	0,95
Yeni fırsatlar/fikirler yakalayıp, onlardan yenilikler oluşturmayı ve bir iş kurarak büyümeyi severim.	4 4,3	4 4,3	11 11,8	33 35,5	41 44,1	4,11	1,06
Başarıyla motive olurum ve sürekli daha iyisini yapmak için çaba harcarım.	4 4,3	3 3,2	2 2,2	33 35,5	51 54,8	4,33	0,99
Çalıştığım ve birlikte olduğum kişilere vizyon, umut ve enerji aktaracak dinamik bir kişiyim.	3 3,2	3 3,2	7 7,5	38 40,9	42 45,2	4,22	0,95
Meydan okumalara (rekabete) ve problemlere çözüm bulmak için gereken yaratıcılığa sahibim.	3 3,2	3 3,2	5 5,4	46 49,5	36 38,7	4,17	0,92
Başarmak istediğini gerçekleştirmek için sıkı çalışan biriyim	3 3,2	3 3,2	4 4,3	34 36,6	49 52,7	4,32	0,95
Bir iş kurmak ve büyümekle ifade edilen riski başarıyla yönetirim.	2 2,2	7 7,5	7 7,5	44 47,3	33 35,5	4,07	0,97
Yeni fikirlerle nasıl daha iyi ve daha etkili olunabileceği ile ilgili olarak sık sık gündeme gelirim.	3 3,2	4 4,3	18 19,4	33 35,5	35 37,6	4,00	1,02
Ticari değere sahip olan iş fırsatlarını sürekli olarak görebilirim.	4 4,3	5 5,4	10 10,8	37 39,8	37 39,8	4,05	1,06
Ortalama Puan						4,19	

Tablo 12 incelendiğinde katılımcıların girişimcilik potansiyeli ölçeğine verdiği yanıtlar: Tablo 12’de 12 değişken bulunmaktadır. Yanıtlar ortalamalarına göre 3 üzeri olumlu, 3 ortalamanın altı olumsuz olarak değerlendirilmiştir. Bu durum da yanıtlar sırasıyla; hayallerimi gerçeğe dönüştürme de bana katkıda bulunabilecek kişilerle birlikte hareket etmenin/çalışmanın gerekliliğine inanırım 4,43 ortalama ile yüksek değere, başarıyla motive olurum ve sürekli daha

iyisini yapmak için çaba harcarım 4,33 ile ikinci yüksek değere, başarmak istediğini gerçekleştirmek için sıkı çalışan biriyim 4,32 ile üçüncü yüksek değere, işimde bana yardımcı olabilecek her türlü yeni bilgiyi nerede ve kimde olursa olsun arar bulurum ve öğrenirim 4,29 ile dördüncü yüksek değere ve çalıştığım ve birlikte olduğum kişilere vizyon, umut ve enerji aktaracak dinamik bir kişiyim 4,22 ile beşinci yüksek ortalama değere sahip olduğu görülmüştür.

Bu değerlere bakarak verilen yanıtlarda en yüksekten başlayıp sırayla 5 yanıtı dayanarak bireylerin daima daha iyisini yapabilmek arzusu taşıdıkları ve en iyisini yapmaya ihtiyaç duydukları, yeni fikirlere açık olup, bu fikirlere ulaşmak için çaba gösterdikleri ifade edilebilir. Katılımcılar başarılarıyla birlikte sürekli çalışmak ve daha iyiye ulaşmak için çabaladıkları sonucuna varılabilir.

Katılımcıların Girişimci Kişilik Özellikleri ölçeğine verdikleri cevaplara Tablo 13’de yer verilmiştir.

Tablo 13. Girişimci Kişilik Özellikleri Ölçeğinin Betimsel İstatistikleri

Girişimci Kişilik Özellikleri	Kesinlikle katılmıyor	Katılmıyor	Kararsızım	Katılıyorum	Kesinlikle katılıyorum	$\bar{x}$	S.S
	N %	N %	N %	N %	N %		
1. Şanssızlık veya talihsizlik yoktur. Şanssızlık veya talihsizlik yapılan hataların bir sonucudur.	7 7,5	22 23,7	11 11,8	23 24,7	30 32,3	3,51	1,36
2. Zorluklarla baş etmede rekabet beni daha sıkı çalışmaya itmektedir.	3 3,2	4 4,3	5 5,4	44 47,3	37 39,8	4,16	0,95
3. Sürekli olmamak koşuluyla elde ettiğim kazancım küçük olması beni endişeye sevk etmez.	4 4,3	10 10,8	23 24,7	39 41,9	17 18,3	3,59	1,05
4. İş güvenliği benim için çok önemlidir.	5 5,4	1 1,1	3 3,2	29 31,2	55 59,1	4,38	1,01
5. Kendi başıma yaptığım işlerde, bir başkasının idaresi altında yaptığım işlere göre daha başarılıyım.	1 1,1	6 6,5	7 7,5	49 52,7	30 32,3	4,09	0,87
6. İşlerin yapılış biçimine yönelik değişimden genellikle kaçınıyorum.	8 8,6	33 35,5	20 21,5	25 26,9	7 7,5	2,89	1,13
7. İnsanların yaşamlarındaki mutsuzluklar genellikle kötü talih nedeniyledir.	16 17,2	37 39,8	19 20,4	14 15,1	7 7,5	2,56	1,17
8. Elde edeceğim kazanç iyi olsa bile başarılı olamayacağım ve sevmeyeceğim bir işte çalışmam.	- -	22 23,7	15 16,1	34 36,6	22 23,7	3,60	1,10
9. Yüksek getiri veya kazanç için yüksek riskler alırım.	3 3,2	20 21,5	18 19,4	37 39,8	15 16,1	3,44	1,10
10. İyi bir iş, ne yapılacağı ve nasıl yapılacağı belli olan iştir.	2 2,2	4 4,3	4 4,3	40 43	43 46,2	4,27	0,90
11. Bir işte başarılı olmada yeteneklerime güvenirim.	3 3,2	2 2,2	4 4,3	48 51,6	36 38,7	4,20	0,88
12. Başkalarının göremedikleri iş fırsatlarını görebilirim.	4 4,3	2 2,2	18 19,4	41 44,1	28 30,1	3,94	0,99
13. Lehime olsa bile kendi çalışmam sonucu olmayan sonuçtan zevk almam.	5 5,4	24 25,8	18 19,4	30 32,3	16 17,2	3,30	1,19
14. Rahat bir yaşam sürebileceğim kadar kazanmak isterim. Çok fazla kazanmak istemem.	2 2,2	22 23,7	19 20,4	38 40,9	12 12,9	3,39	1,05
15. Kazanma olasılığı olduğu sürece belirsizliğin olduğu işlerde çalışırım.	3 3,2	34 36,6	21 22,6	31 33,3	4 4,3	2,99	1,01
16. Planlanmamış ya da yapılandırılmamış koşullarda çalışmaktan hoşlanırım.	21 22,6	39 41,9	6 6,5	18 19,4	9 9,7	2,52	1,30
17. Çözülmesi(giderilmesi) çok zor zayıf yönlerim ve korkularım var.	17 18,3	40 43,0	12 12,9	18 19,4	6 6,5	2,53	1,19
18. Yaratıcılığım ve birikimim sayesinde zorlukların üstesinden gelebilirim.	3 3,2	5 5,4	6 6,5	55 59,1	24 25,8	3,99	0,92
19. Kararlarımın ve eylemlerimin olumlu ve olumsuz sonuçlarına her zaman katlanırım.	3 3,2	5 5,4	3 3,2	40 43,0	42 45,2	4,22	0,98
20. Eğer kazancı iyiye, rutin, sıkıcı ve ilginç olmayan işleri yapabilirim.	6 6,5	20 21,5	17 18,3	35 37,6	15 16,1	3,36	1,18
21. Hesabıma göre kazanacağımı tahmin ettiğim bir girişime paramı yatırmaktan çekinmem.	3 3,2	7 7,5	13 14,0	44 47,3	26 28,0	3,89	1,01
22. Yapacağım işleri önce programlar sonra bu programdan sapmadan aynen uygulayım.	5 5,4	5 5,4	11 1,8	47 50,5	25 26,9	3,88	1,04
23. Yeni ve denenmemiş durumlarla baş etmede	20	37	13	14	9	2,52	1,26

Girişimci Kişilik Özellikleri	Kesinlikle katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Kesinlikle katılıyorum	$\bar{x}$	S.S
	N %	N %	N %	N %		
yeteneklerime tam güven duymam.	21,5	39,8	14,0	15,1	9,7	
24. İşleri yapmada her zaman yeni ve daha iyi yolların olduğuna inanırım.	3	5	8	50	27	4,00 0,94
25. Yaşamımdaki olayların ve faaliyetlerin sonuçlarını kaderim ya da şansım değil ben belirlerim.	3,2	5,4	8,6	53,8	29,0	3,52 1,20
26. Bir şey yaparken onu sadece yapmış olmak için değil mükemmel bir şekilde yapmaya çalışırım.	3	23	13	31	23	4,18 0,90
27. Başarı olasılığı %60 ve daha yüksek olan durumlarda risk alırım.	3,2	24,7	14,0	33,3	24,7	3,76 1,05
28. Sadece birkaç insanın bütün sorumlulukları üstlenmesi beni rahatsız eder.	3	3	3	49	35	3,59 1,14
29. Çoğunluğun görüşüne karşı olan konularda genellikle kendimi ifade etmede zorlanırım.	3,2	3,2	3,2	52,7	37,6	2,19 1,13
30. Bir konuda yeni, yabancı ya da çılgın fikirler ileri sürmek benim için çok zor bir durumdur.	3	11	13	44	22	2,42 1,14
31. Olayların olmasını bekleme ve seyretme yerine onların oluşmasına etki etmeyi tercih ederim	1	20	21	25	26	3,87 1,00
32. İnsanlar, arkadaşlık ve diğer ilişkiler temelinde değil de yetenek ve bilgi temelinde işe alınmalıdır.	1,1	21,5	22,6	26,9	28,0	4,43 0,95
33. Hakkında hiçbir şey bilmediğim bir konuda yeni bir girişime kalkışmam.	24	48	6	9	6	3,51 1,34
34. Yetenekli, çok çalışkan ve hırslı olsam bile eğer param yoksa bir iş başlatamam.	25,8	51,6	6,5	9,7	6,5	3,05 1,23
35. Net olmayan (karışık) durumlarda kararlar almadan ve öncülük etmeden hoşlanırım.	18	43	12	15	5	3,53 1,15
36. Başarının kişisel çabalardan ziyade şans ve kadere bağlı olduğuna inanırım.	19,4	46,2	12,9	16,1	5,4	2,79 1,35
Ortalama Puan	3,2	7,5	15,1	47,3	26,9	3,50

Tablo 13'e göre katılımcıların Girişimci Kişilik Özellikleri ölçeğine verdiği yanıtlar incelendiğinde:

Tablo 13'de 36 değişken vardır. Verilen yanıtların ortalamasına bakarak 3 ve üzeri olumlu, 3 ve altı olumsuz olarak kabul edilmiştir. İlk beş olumlu değişken; “insanlar, arkadaşlık ve diğer ilişkiler temelinde değil de yetenek ve bilgi temelinde işe alınmalıdır” 4,43 ile en yüksek ortalamaya, “iş güvenliği benim için çok önemlidir” 4,38 ile ikinci en yüksek ortalamaya, “İyi bir iş, ne yapılacağı ve nasıl yapılacağı belli olan iştir” 4,27 ile üçüncü en yüksek ortalamaya, “kararlarımın ve eylemlerimin olumlu ve olumsuz sonuçlarına her zaman katlanırım” 4,22 ile dördüncü en yüksek ortalamaya ve “bir işte başarılı olmada yeteneklerime güvenirim” 4,20 ile beşinci en yüksek ortalamaya sahiptir.

Değişkenlerin en yüksek ortalama sahip olmasına bakarak katılımcıların liyakat esasına göre işe alım yaptıkları ya da bu doğrultuda işe alımların gerçekleştirilmesini istedikleri söylenebilir. Katılımcıların iş güvenliğine önem verdikleri ve bu doğrultuda çalıştıkları sonucuna varılabilir. Katılımcıların aynı zamanda işin tanımının açık olmasına ve açıklanan işin yapılaş şeklinin belli olmasını istedikleri söylenebilir. Katılımcılar kararlarının ve eylemlerinin sonuçlarına katlanacaklarını, katılımcıların yaptıkları işlerin sorumluluklarını üstlenecekleri söylenebilir. Katılımcıların aynı zamanda yeteneklerine, bilgi ve birikimlerine güven duydukları söylenebilir. Katılımcılar genel olarak kendi bilgi, birikim ve tecrübelerine güvendikleri, sorumluluk sahibi oldukları ve iş güvenliğine önem verdikleri söylenebilir.

İlk beş olumsuz yanıt ortalamasına sahip değişkenleri incelersek; “çoğunluğun görüşüne karşı olan konularda genellikle kendimi ifade etmede zorlanırım” 2,19 ortalama, “bir konuda yeni, yabancı ya da çılgın fikirler ileri sürmek benim için çok zor bir durumdur” 2,42 ortalama, “planlanmamış ya da yapılandırılmamış koşullarda çalışmaktan hoşlanırım ve yeni ve denenmemiş durumlarla baş etmede yeteneklerime tam güven duymam” 2,52 ortalama, “çözülmesi(giderilmesi) çok zor zayıf yönlerim ve korkularım var” 2,53 ortalama ve “insanların yaşamlarındaki mutsuzluklar genellikle kötü talih nedeniyledir” 2,56 ortalama sahiptir.

Değişkenlere verilen olumsuz yanıtların en düşük değerlerine bakarak katılımcıların kendilerini ifade etmekte zorlanmadıklarını ve topluluğun görüşüne katılmadıklarında bunu dile getirebildikleri söylenebilir. Katılımcıların aynı zamanda yaratıcı ve riskli fikirlerini dile getirmekten çekinmedikleri söylenebilir. Katılımcıların yaptıkları işlerin planlı ve yapılandırılmış olmasını arzu ettikleri ve yeteneklerine güven duyduğu ifade edilebilir. Katılımcıların zayıf yönlerinin çok zor olmadığını ve korkularının olmadığı söylenebilir. Aynı zamanda katılımcılar kötü talihe inanmadıklarını ifade etmişlerdir. Bu durum en olumlu yanıtlarda da karşımıza çıkmış ve katılımcılar yaptıkları işlerin sonuçlarını kendilerinin eylemleri olarak verdikleri yanıtlara göre kabul etmişlerdir.

Bu değişkenleri incelediğimiz zaman kişilerin kendilerini ifade etmekten çekinmediklerine, kendi tecrübelerine ve birikimlerine güvendiklerini söyleyebiliriz. Bu durumda kişilerin ilk beş olumlu ortalama ve son beş olumsuz ortalamasının birbirini desteklediğini söylemek mümkündür.

4.3.1. Açıklayıcı/Açımlayıcı Faktör Analizi (AFA)

Açıklayıcı faktör analizi, aynı olan yapıyı ve/veya niteliği ölçebilen değişkenleri bir araya getirerek, ölçebilmeyi daha az sayıda faktör ile açıklayabilmeyi amaçlayan istatistiksel bir tekniktir. Faktörleşme, ortak faktör ya da faktör analizi adı da verilen değişkenleri ortaya çıkarma veya

değişkenlerin faktörlerinin yük değerini kullanarak işlevsel tanımlar elde etme süreci olarak da ifade edilebilir (Büyüköztürk, 2018).

Kaiser – Meyer – Olkin Measure (KMO) Örneklem Yeterliliği Barlett Küresellik Testi KMO değerinin 0,60 ve üzerinde olması oluşturulan örneklemin faktör analizi için yeterli seviyede olduğunu/olacağını ifade etmektedir (Akgül vd, 2003: 104).

Açıklayıcı faktör analizi yapılması için bazı şartlar gerekmektedir. Bu şartlar aşağıda sıralanmıştır:

1. Ortak Varyanslar'da 2'den küçük olan maddeler çıkarılmalıdır.
2. Faktör Yükleri en az 0,50 değerinden büyük olmalıdır (Costello ve Osborn, 2005), durumların binişik olmaması için aralarında ki farkların 0,10'dan daha küçük olmaması gerekmektedir (Büyüköztürk, 2018).
3. Özdeğer > 1 olmalıdır (Kaiser, 1960: 141-151).

Tablo 14. Girişimci Kişilik Özellikleri Ölçeği Kaiser – Meyer – Olkin Measure of Sampling Adequacy

KMO	0,805
Barlett's Test of Sphericity Approx. Chi-Square	1795,881
DF	435
Sig	,000

KMO değerinin 0,800-0,900 aralığında olması çok iyi olarak değerlendirilmektedir (Akgül vd., 2003: 104). Oluşturulan faktör analizinde KMO değeri 0,805 çıkmıştır. KMO değerinin 0,60 ve üzerinde olması oluşturulan örneklemin faktör analizi için geçerli seviyede olduğunu ifade etmektedir.

Tablo 15. Faktör Analizi

Değişkenler	Faktör Yükleri				
	Başarma İhtiyacı	Yenilikçilik	Belirsizliğe Tolerans	Kontrol Odağı	Risk Alma
19. Kararlarımın ve eylemlerimin olumlu ve olumsuz sonuçlarına her zaman katlanırım.	0,833				
4. İş güvenliği benim için çok önemlidir.	0,820				
11. Bir işte başarılı olmada yeteneklerime güvenirim.	0,815				
2. Zorluklarla baş etmede rekabet beni daha sıkı çalışmaya itmektedir.	0,804				
12. Başkalarının göremedikleri iş fırsatlarını görebilirim.	0,797				
26. Bir şey yaparken onu sadece yapmış olmak için değil mükemmel bir şekilde yapmaya çalışırım.	0,782				
32. İnsanlar, arkadaşlık ve diğer ilişkiler temelinde değil de yetenek ve bilgi temelinde işe alınmalıdır.	0,779				
18. Yaratıcılığım ve birikimim sayesinde zorlukların üstesinden gelebilirim.	0,761				
10. İyi bir iş, ne yapılacağı ve nasıl yapılacağı belli olan iştir.	0,758				
21. Hesabıma göre kazanacağımı tahmin ettiğim bir girişime paramı yatırmaktan çekinmem.	0,745				
24. İşleri yapmada her zaman yeni ve daha iyi yolların olduğuna inanırım.	0,739				
31. Olayların olmasını bekleme ve seyretme yerine onların oluşmasına etki etmeyi tercih ederim	0,681				
5. Kendi başıma yaptığım işlerde, bir başkasının idaresi altında yaptığım işlere göre daha başarılıyım.	0,676				
22. Yapacağım işleri önce programlar sonra bu programdan sapmadan aynen uygulayım.	0,663				
Ortalama Puan	0,760				
30. Bir konuda yeni, yabancı ya da çılgın fikirler ileri sürmek benim için çok zor bir durumdur.		0,777			
23. Yeni ve denenmemiş durumlarla baş etmede yeteneklerime tam güven duymam.		0,689			
17. Çözülmesi(giderilmesi) çok zor zayıf yönlerim ve korkularım var.		0,670			
29. Çoğunluğun görüşüne karşı olan konularda genellikle kendimi ifade etmede zorlanırım.		0,670			
6. İşlerin yapılış biçimine yönelik değişimden genellikle kaçınırım.		0,665			
7. İnsanların yaşamlarındaki mutsuzluklar genellikle kötü talih nedeniyledir.		0,625			
8. Elde edeceğim kazanç iyi olsa bile başarılı olamayacağım ve sevmeyeceğim bir işte çalışmam.			0,825		
28. Sadece birkaç insanın bütün sorumlulukları üstlenmesi beni rahatsız eder.			0,692		
14. Rahat bir yaşam sürebileceğim kadar kazanmak isterim. Çok fazla kazanmak istemem.			0,632		

20. Eğer kazancı iyiye, rutin, sıkıcı ve ilginç olmayan işleri yapabilirim.	-	0,618			
25. Yaşamımdaki olayların ve faaliyetlerin sonuçlarını kaderim ya da şansım değil ben belirlerim.		0,767			
1. Şanssızlık veya talihsizlik yoktur. Şanssızlık veya talihsizlik yapılan hataların bir sonucudur.		0,733			
36. Başarının kişisel çabalardan ziyade şans ve kadere bağlı olduğuna inanırım.	-	0,603			
35. Net olmayan (karışık) durumlarda kararlar almadan ve öncülük etmeden hoşlanırım.		0,775			
15. Kazanma olasılığı olduğu sürece belirsizliğin olduğu işlerde çalışırım.		0,650			
9. Yüksek getiri veya kazanç için yüksek riskler alırım.		0,622			
Özdeğer0	9,806	3,624	2,656	1,568	1,480
FAKTÖR AÇIKLANAN VARYANS	32,688	12,081	8,855	5,226	4,935
AÇIKLANAN VARYANS	%63,785				

Açıklayıcı Faktör Analizi Tablosu oluşturulurken, yukarıda belirtilen Açıklayıcı Faktör Analizi şartları gereğince 3. değişken olan “Sürekli olmamak koşuluyla elde ettiğim kazancın küçük olması beni endişeye sevk etmez.” değişkeni 0,50’nin altında olduğu için çıkarılmıştır. 13. değişken olan “Lehime olsa bile kendi çalışmam sonucu olmayan sonuçtan zevk almam.” 0,50’nin altında olduğu için çıkarılmıştır. Değişken 16 “Planlanmamış ya da yapılandırılmamış koşullarda çalışmaktan hoşlanırım.” 0,10’dan daha az aralığa sahip olduğu ve bu durum binişikliğe yol açtığı için çıkarılmıştır. Değişken 27 “Başarı olasılığı %60 ve daha yüksek olan durumlarda risk alırım.” yine 0,10’n aralığı kuralına uymadığı yani binişik olduğu için çıkarılmıştır. Değişken 33 “Hakkında hiçbir şey bilmediğim bir konuda yeni bir girişime kalkışmam” 0,50’den daha küçük bir değere sahip olduğu için çıkarılmıştır ve değişken 34 olan “Yetenekli, çok çalışkan ve hırslı olsam bile eğer param yoksa bir iş başlatamam.” 0,50’den daha küçük olduğu için çıkarılıp bu doğrultuda açıklayıcı faktör analizi yapılmıştır.

Faktör 1: Başarma İhtiyacı’nın toplam açıkladığı varyans %32,688 ve Eigen değeri 9,806’dır.

Faktör 2: Yenilikçilik’in toplam açıkladığı varyans %12,081 ve Eigen değeri 3,624’tür.

Faktör 3: Belirsizliğe Tolerans’ın toplam açıkladığı varyans %8,855 ve Eigen değeri 2,656’dır.

Faktör 4: Kontrol Odağı’nın toplam açıkladığı varyans %5,226 ve Eigen değeri 1,568’dir.

Faktör 5: Risk Alma’nın toplam açıkladığı varyans %4,935 ve Eigen değeri 1,480’dır.

Toplam açıklanan varyans ise 63,785’dir.

Tablo 16. Girişimcilik Potansiyeli Kaiser – Meyer – Olkin Measure of Sampling Adequacy

KMO	0,924
Barlett's Test of Sphericity Approx. Chi-Square	1040,292
DF	66
Sig	,000

KMO değerinin 0,800-0,900 aralıdında olması çok iyi olarak değerlendirilmektedir (Akgöl vd., 2003: 104). Oluşturulan faktör analizinde KMO değeri 0,924 çıkmıştır. KMO değerinin 0,600 ve üzerinde olması oluşturulan örneklemin faktör analizi için yeterli seviye olduğunu ifade etmektedir.

Tablo 17. Girişimcilik Potansiyeli Faktör Analizi

Değişkenler	Faktör 1 (Faktör Yüğü)
Hayallerimi gerçeğe dönüştürme de bana katkıda bulunabilecek kişilerle birlikte hareket etmenin/çalışmanın gerekliliğine inanırım.	0,844
Değişim ve sürpriz gelişmelere karşı çabucak ve başarılı bir şekilde uyum sağlayabilen esnek bir kişiliğe sahibim.	0,859
Meydan okumalara (rekabete) ve problemlere çözüm bulmak için gereken beceriye sahibim.	0,876
İşimde bana yardımcı olabilecek her türlü yeni bilgiyi nerede ve kimde olursa olsun arar bulurum ve öğrenirim.	0,873
Yeni fırsatlar/fikirler yakalayıp, onlardan yenilikler oluşturmayı ve bir iş kurarak büyütmeyi severim.	0,838
Başarıyla motive olurum ve sürekli daha iyisini yapmak için çaba harcarım.	0,845
Çalıştığım ve birlikte olduğum kişilere vizyon, umut ve enerji aktaracak dinamik bir kişiyim	0,889
Meydan okumalara (rekabete) ve problemlere çözüm bulmak için gereken yaratıcılığa sahibim.	0,869
Başarmak istediğini gerçekleştirmek için sıkı çalışan biriyim	0,856
Bir iş kurmak ve büyütmekle ifade edilen riski başarıyla yönetirim.	0,804
Yeni fikirlerle nasıl daha iyi ve daha etkili olunabileceği ile ilgili olarak sık sık gündeme gelirim.	0,766
Ticari değere sahip olan iş fırsatlarını sürekli olarak görebilirim.	0,720
Açıkladığı Varyans (%)	%70,203
Eigen Değeri	8,424

Girişimcilik Potansiyeli Faktör Analizinde tek faktör çıkmış olup Girişimcilik Potansiyeli Ölçeği bağımlı değişkenimizdir. Girişimcilik Potansiyeli tablosunun verilmesinin nedeni regresyon analizi yapılırken kullanılmış olmasıdır.

4.3.2. Hipotezlerin Testi (Regresyon Analizi)

Faktör Analizi sonucunda oluşan 5 faktörün skorları üzerinden regresyon analizi gerçekleştirilmiştir. Regresyon analizi, sosyal bilimler alanında sıklıkla kullanılan bir istatistiksel

tekniktir. Bağımlı değişkenin diğer bağımsız değişkenlerin olduğu ve nasıl açıklandığını belirlemeye çalışılmasıdır. (Beril, 2006: 154-155).

Belirleme katsayısı olarak adlandırılan R^2 değeri, bağımlı değişkenimizdeki değişimin yüzde kaçının bağımsız değişkenimiz tarafından açıkladığını ifade etmektedir (Çelenk H., 2008).

Tablo 18. Kişilik Özelliklerinin Girişimcilik Potansiyeline Etkisinin Regresyon Analizi

Model	Kareler Toplamı	Serbestlik Derecesi	Kareler Ortalaması	F	p
Regresyon	68,327	5	13,665	50,223	,000 ^b
1 Artık	23,673	87	0,272		
Toplam	92,000	82			

Bağımlı Değişken: Girişimcilik Potansiyeli
Bağımsız Değişken (Sabit): Başarma İhtiyacı, Yenilikçilik, Belirsizliğe Tolerans, Kontrol Odağı, Risk Alma

Yapılan analiz sonuçlarında Kişilik Özelliklerinin Girişimcilik Potansiyeline Etkisinin Regresyon Analizi tablosunda ki sig değeri 0,000 olarak bulunmuştur. Sig=0,000 < α =0,05 olduğundan dolayı %95 güven aralığında modelin istatistiksel olarak anlamlı olduğu görülmektedir.

Tablo 19. Regresyon Analizi

Model	Standart Olmayan Katsayılar			T	Sig.
	B	St.Hata	Beta		
Sabit	1,568E-16	,054		,000	1,000
Başarma İhtiyacı Duyuma	,821	,054	,821	15,095	,000
Yenilikçilik	-,026	,54	-,026	-,486	,628
Belirsizliğe Karşı Tolerans	,057	,054	,057	1,042	,300
Kontrol Odağı	,116	,054	,116	2,127	,036
Risk Alma	,227	,54	,227	4,1727	,000
	R	R ²	Düzeltilmiş R ²	Tahmin Edilen	
Model Özeti				Std. Hata	
	,862 ^a	,743	,728	,52163008	

Tablo 19'a göre katılımcıların girişimcilik potansiyeli bağımlı değişkeni ile girişimci kişilik özellikleri bağımsız değişkeni arasında pozitif yönde güçlü bir ilişki vardır.

Katsayı tablosunu incelediğimizde regresyon denklemimiz şu şekilde oluşmuştur:

Girişimcilik Potansiyeli = 1,568E-16 + 0,821 Başarma İhtiyacı Duyma – 0,026 Yenilikçilik + 0,057 Belirsizliğe Karşı Tolerans + 0,116 Kontrol Odağı + 0,227 Risk Alma

Model özetinde gördüğümüz R ve R² puanları regresyon modelimizin açıklayıcılık yüzdesini ifade etmektedir. Yapılan regresyon analizi sonucunda girişimcilik özelliklerinin girişimcilik potansiyeli değişkenini açıklama oranı %74,3'tür. Diğer değerleri incelediğimiz zaman en büyük katkıyı başarma ihtiyacının sağladığını söylememiz mümkündür. Oluşturulan regresyon modeline göre girişimci kişilik özellikleri ile girişimcilik potansiyeli arasında pozitif yönlü bir ilişki vardır. Yenilikçilik ve belirsizliğe karşı tolerans boyutunda ise girişimcilik potansiyeli arasında negatif bir ilişki olduğu görülmektedir. Başarma ihtiyacı duyma, kontrol odağı ve risk alma ile girişimcilik potansiyeli arasında pozitif bir ilişki olduğu ortaya çıkmıştır.

5. SONUÇ VE ÖNERİLER

Tez araştırması yapılırken kuramsal araştırmalar yapılmış, çıkan analizler değerlendirilmiş, hipotezler sorgulanmış ve çıkan sonuçlar analiz edilmiştir. Bağımsız değişkenler; başarıma İhtiyacı, yenilikçilik, belirsizliğe tolerans, kontrol odağı ve risk alma olarak ele alınıp ve bağımlı değişken girişimcilik potansiyeline etkisi olarak araştırma konusu ele alınmıştır. Literatür taramalarında ilgili konuyla alakalı yerli ve yabancı kaynaklara ulaşılmış ve bu konuda daha önce gerçekleştirilen çalışmalar olduğu görülmüştür.

Araştırmada daha önceden belirlenen hedefler doğrultusunda akademik bir çalışma uygulanıp, gerçekleştirilen analizlerle sonuçlar elde edilmiştir. Araştırma Elazığ ilinde bulunan Ticaret ve Sanayi Odası'na kayıtlı olan işletmeler üzerinde anket uygulanarak gerçekleştirilmiştir.

Hipotez Testleri Özet Sonuçları

Değişkenler arasında gerçekleştirdiğimiz basit regresyon analizi, açıklayıcı/açımlayıcı faktör analizi ve regresyon analizi sonucunda, özellikle oluşturulmuş olan beş hipotezden üçü kabul edilmiş, iki hipotez ise reddedilmiştir.

Tablo 20. Hipotezlerin Sonuç Tablosu

Hipotez No.	Hipotezler	Sonuç	Test Yöntemi
H ₁	Kişilik özelliklerinden başarıma ihtiyacı, bireyin girişimcilik potansiyelini etkilemektedir.	Kabul	Regresyon
H ₂	Kişilik özelliklerinden yenilikçilik, bireyin girişimcilik potansiyelini etkilemektedir.	Red	Regresyon
H ₃	Kişilik özelliklerinden belirsizliğe karşı tolerans, bireyin girişimcilik potansiyelini etkilemektedir.	Red	Regresyon
H ₄	Kişilik özelliklerinden kontrol odağı, bireyin girişimcilik potansiyelini etkilemektedir.	Kabul	Regresyon
H ₅	Kişilik özelliklerinden risk alma, bireyin girişimcilik potansiyelini etkilemektedir.	Kabul	Regresyon

Girişimcilerin ve girişimciliğin ulusal ve küresel olarak ekonomik gelişmelerin üzerinde ki etkisi göz ardı edilemeyecek bir gerçektir. Ulusların ve toplumların ekonomik olarak gelişmek için girişimciliğe yönelmeleri gerekmektedir. Bu nedenle ülkelerin bireyleri girişimciliğe yönlendirmeleri önemlidir. Girişimcilik ekonominin gelişmesi ve büyümesi için anahtar rol olmaktadır. Yapılan çalışmanın sonucunda edinilen sonuçlar şu şekildedir:

Çalışmada elde edilen sonuçlara göre girişimci kişilik özellikleri girişimcilik potansiyeli üzerinde etkilidir ve girişimciliği etkileyen çok sayıda faktör bulunmaktadır. Bunlara örnek olarak; aile, inanç, gelir, tecrübe, çevre ve teknoloji gibi faktörler gösterilebilir.

Başarma ihtiyacı, kontrol odağı, risk alma, belirsizliğe tolerans ve yenilikçilik gibi girişimci kişilik özelliklerine ait veriler sonucunda katılımcıların genel olarak girişimci kişilik özellikleri yeteneklerine sahip olduğu ortaya çıkmıştır.

Yapılan çalışmada regresyon analizi sonucunda başarma ihtiyacı, kontrol odağı ve risk alma faktörleri girişimcilik potansiyelini olumlu olarak etkilediği ortaya çıkmıştır. Diğer iki girişimci kişilik özellikleri olan yenilikçilik ve belirsizliğe tolerans özellikleriyle anlamlı bir ilişki bulunmamıştır.

Hipotez olarak oluşturulan girişimci kişilik özelliklerinden başarma ihtiyacı duymanın girişimcilik potansiyeli üzerinde etkisi vardır hipotezi kabul edilmiştir. Bu hipotezden yola çıkılarak bireylerin başarma ihtiyacı dürtüsüyle kendilerine güven duyan ve sorumluluk üstlenebilen bireyler oldukları yönünde ki görüşler de bu hipotezi desteklemektedir.

Yine hipotez olarak oluşturulan girişimci kişilik özelliklerinden kontrol odağının girişimcilik potansiyeli üzerinde etkilidir hipotezi kabul edilmiştir.

Hipotez girişimci kişilik özelliklerinden olan risk alma girişimcilik potansiyeli üzerinde etkilidir hipotezi kabul edilmiştir.

Başarma ihtiyacı ile Girişimcilik Potansiyeli arasında anlamlı bir ilişki vardır Sig. 0,000 < $\alpha=0,05$.

Kontrol Odağı ile Girişimcilik Potansiyeli arasında anlamlı bir ilişki vardır Sig. 0,036 < $\alpha=0,05$.

Risk alma ile Girişimcilik Potansiyeli arasında anlamlı bir ilişki vardır Sig. 0,000 < $\alpha=0,05$.

Bu analiz sonuçlarına göre Başarma İhtiyacı kişilik özelliği ile girişimcilik potansiyeli arasında anlamlı bir ilişki vardır. Erdurur (2012), Ulucan (2015) ve Çakır (2018) yaptıkları çalışmalarda da anlamlı ilişki olduğu sonucuna ulaşmışlardır.

Kontrol Odağı ile girişimcilik potansiyeli arasında anlamlı bir ilişki vardır. Erdurur (2012) ve Ulucan (2015) yaptıkları çalışmalarda da anlamlı bir ilişki olduğu sonucuna ulaşmıştır.

Risk Alma ile girişimcilik potansiyeli arasında anlamlı bir ilişki vardır. Koh (1996), Erdurur (2012) ve Çakır (2018) yaptıkları çalışmalarda da anlamlı bir ilişki olduğu sonucuna ulaşmışlardır.

Yenilikçilik ile girişimcilik potansiyeli arasında anlamlı bir ilişki bulunamamıştır. Çakır (2018) yaptığı çalışmasında yenilikçilik ile girişimcilik potansiyeli arasında anlamlı bir ilişki bulamamıştır.

Araştırılan ve incelenen literatürdeki görüş birliği olan girişimci kişilik özelliklerine sahip olan bireylerin girişimcilik faaliyetlerine yönelmeleri ve bu faaliyetlerde bulunma açısından arzulu ve istikrarlı olabilecekleri ve bu yönelimlerinde başarılı olabilecekleri yönündedir. Kişilik daha doğumunda itibaren kişiliklerinin etkilenmeye başladığı ve ailenin bireyi yönlendirdiği ve bu yönlendirmenin okulda devam ettiği belirlenmiştir. Bu kişilerin kişiliklerinde girişimcilik potansiyelinin artırılmasına yönelik ailelerin bilinçlendirilmesi ve okullarda girişimcilik derslerine yönelik çalışmalar yapılması anahtar rol olarak karşımıza çıkmaktadır.

Öneri olarak; girişimcilere ve girişimciliğe destek olan kuruluşların okullarla ya da eğitim ve öğretim veren kuruluşlarla birlikte hareket edip, bireyleri girişimciliğe sevk etme ve girişimcilik faaliyetlerinde bulunma konusunda desteklenip, gerekli çalışmalar yapılmalıdır.

Ülkemizde ve küresel olarak kendi işini kurmak ve faaliyetlerini sürdürmek isteyen girişimcilerin ya da girişimci adayların iş kurma süreçlerinde önlerine çıkan bürokratik engellerin gevşetilmesi, gerekli finans desteğini sağlayan kurum ve kuruluşların ödeme ve faiz tutarlarında esnek olması ve kendi işlerini kuran girişimcilere ya da girişimci adaylarına devletlerinden vergi, finansal ve/veya eğitimsel destek almaları girişimciliği ve girişimcileri desteklemek adına atılabilecek önemli adımlardır.

Bireylerin kendilerini özgür ve değerli hissettiği, kendilerini fikirlerini uygulamaya yakın olarak gördüğü kurumlar olan üniversitelerde hangi bölümde olduğuna bakılmadan bireylerin girişimciliğe yönelik fikirlerinin değerlendirilmesi, projelerinin desteklenmesi, yapılmak istenen ya da yapılmakta olan projelere bilgi ve finansal olarak kaynak sağlanması, öğrencilerin oluşturdukları projelere iş fikri olarak bakılması ve bunların en üst kademelerden alt kademelere kadar desteklenmesi, öğrencilerin fikirlerini değer verilmesi gerekmektedir.

Sanayi odaları, destek kuruluşları, ticaret odaları ve borsaları girişimciler için çekici imkânlar oluşturup, bireylerin girişimcilik potansiyelini kullanabilmesine yardımcı olabilir.

Girişimci bireylerin işlerini kolaylaştırabilmek için bürokratik engeller kaldırılıp, destekler somut hale getirilip, istenilen kefalet ve ipotekler kaldırılmalıdır.

Girişimciliği ve girişimcileri desteklemek amacıyla vergi muafiyeti ya da vergi indirimleri uygulanıp girişimcilerin üzerinde ki baskı kaldırılmalıdır.

Girişimcilere devlet tarafından sağlanan hibe ve teşviklerin miktarı artırılmalı ve bu desteklerin adaletli olarak dağıtılması, girişimci bireyler üzerinde olumlu etkiye sahip olup girişimcilik potansiyelini artıracaktır.

6. ÖNERİLER

Gelecek Çalışmalar İçin Öneriler

Daha sonradan yapılacak çalışmalarda daha farklı ve büyük evrenler kullanılması, farklı araştırma teknikleri uygulanması önerilebilir. Bu sayede girişimciliğe etki eden diğer faktörlerin girişimcilik potansiyeli üzerinde ki etki derecesi farklı şekillerde açıklanabilir. Farklı bölgelerde ya da illerde yapılacak olan çalışmalar bölgesel ve il bazında girişimci bireylere etki eden kişilik özellikleri farklılıklar görülebileceği ihtimali o bölgelerde ki bireyler arasındaki farklılık belirlenebilir.

Girişimcilere Öneriler

Girişimcilere daima kendilerini geliştirmeleri ve kendilerinde bulunan yeteneklerle sınırlı kalmamaları önerilebilir.

Girişimciler fikirleri ne kadar çılgınca ya da riskli olsa da bu fikirleri belirli mantık ve gerçeklik süzgecinden geçirip fikirlerinin peşinden gitmelidir. Çünkü bu fikirlerin girişimci insanların daima aklında olması gereklidir.

Girişimciler projeleri konusunda maddi ya da manevi olarak kısıtları oldukları zamanda devletler tarafından sunulan destekleri takip etmeli ve destekler ile birlikte projelerini gerçekleştirip istihdam sağlamalıdır.

En önemli konulardan biri olarak asla bulundukları konum ya da gerçekleştirdikleri hayaller ile yetinmeyip hep daha ilerisini hedeflemelidirler.

KAYNAKLAR

- Akgül, A., Çevik, Ç. (2003). *İstatistiksel Analiz Teknikleri*. Emek Ofset Baskı.
- Aktaş A.A. (2011). *Amaç Karşısı İş Davranışları İle Kişilik Ve İş Tatmini Arasındaki İlişkinin Yapısal Eşitlik Modeli İle İncelenmesi*, Doktora Tezi. Akdeniz Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Antalya
- Aktürk, E. (2012). *Üniversite Öğrencilerinin Kişilik Özelliklerinin Girişimcilik Eğilimleri Üzerindeki Etkisi: Düzce Üniversitesinde Bir Araştırma*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Düzce Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Düzce.
- Akyıldız, H. (2006). Freud'çu, Liberal Ve Marksist Kişilik Kuramlarının Türevi Olarak Toplum, İktisat ve Siyaset Teorileri, *Akdeniz İ.İ.B.F. Dergisi* 11: 111-117.
- Allen, J.C., Malin, S. (2008). Green Entrepreneurship: A Method for Managing Natural Resources, *Society and Natural Resources*, 21 (9).
- Allen, R.K. (2006). *Launching New Ventures, an Entrepreneurial Approach*, Boston: Houghton Mifflin Company.
- Alpugan, O. (1996). *İşletme Bilimine Giriş*, Derya Kitabevi. Trabzon:
- Altuntaş, G. (2014). The relationship between entrepreneurship and strategic management: a new model and test of strategic entrepreneurship. *Research Journal of Business and Management*, 103-129.
- Apan, M., Ercan, S. (2017). Beş Faktör Kişilik Özelliklerinin Finansal Okuryazarlık Üzerine Etkisinin Yol Analizi ile Belirlenmesi: Lisans Düzeyindeki İşletme Öğrencileri Üzerine Bir Araştırma. *Bartın Üniversitesi İ.İ.B.F. Dergisi*, 8 (16).
- Ataseven, M. (2010). *Ortaöğretim Girişimcilik Ders Kitabı*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Atkinson, R.C. ve Hilgard, E.R. (1995). *Psikolojiye Giriş* (1.b.). (Kollektif, Çev.) İstanbul: Sosyal Yayınları.
- Aydın M., (2018) “Girişimcilik Ekosistemi”, Markalarda Girişimcilik *Forbes*, 2018, s.7.
- Aygören O., ve Akgiray V., (2016) “Girişimcilik ve Uzun Vadeli Akıl” Harward Buisness Review Türkiye.
- Bacanlı, H. (1999). *Sosyal Beceri Eğitimi*. (Beşinci Baskı). Ankara: Pegem Akademi.
- Ballı, A. (2018). *Almanya ve Türkiye'deki Türk Girişim Tipolojisi ve Karşılaştırması*. Conference Paper, (ISMS-2018)
- Banai, M. ve Tulimieri, P. (2013). Knowledge, Skills and Personality of the Effective Business Consultant. *Journal of Management Development*, 32(8).

- Başlak, S. (2000). *İşletme Hedeflerinin Pozitif Girişimcilik Konsepti Yöneliminde Yeniden Değerlendirilmesi*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi Kocaeli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kocaeli.
- Bayat, G. (2019). Beş Faktör Kişilik Özellikleri ve Konaklama İşletmeleri Çalışanları Kişilik Özelliklerinin İş Doyumu Düzeyleri Üzerindeki Etkisi. *İşletme Araştırmaları Dergisi*, 11 (3).
- Berens, L., Nardi, D. (1999). The sixteen personality types: Description for self – discovery. California: Telos Publications.
- Bilgin, Y. (2011). *Turizmde Lisans Öğrenimi Gören Öğrencilerin Kişilik Özellikleri ve Mesleğe Yönelik Düşünceleri Üzerine Bir Alan Araştırması*, Yüksek Lisans Tezi, Düzce Üniversitesi, Düzce.
- Bitlisli, F., Dinç, M., Çetinceli, E. ve Kaygısız, Ü. (2013). “Beş Faktör Kişilik Özellikleri İle Akademik Güdülenme İlişkisi: Süleyman Demirel Üniversitesi Isparta Meslek Yüksekokulu Öğrencilerine Yönelik Bir Araştırma”. *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 18(2).
- Bozkurt, Ö. (2006). “Girişimcilik Eğitiminde Kişilik Özelliklerinin Önemi”. *ÇOMÜ Girişimcilik ve Kalkınma Dergisi*, 1(2).
- Bozkurt, Ö., ve Erdurur, K. (2013). Girişimci Kişilik Özelliklerinin Girişimcilik Eğilimindeki Etkisi: Potansiyel Girişimciler Üzerinde Bir Araştırma. *Girişimcilik ve Kalkınma Dergisi*.
- Bruton, G.D., Ahlstrom, D., Li, H.L. (2010). “Institutional Theory and Entrepreneurship: Where Are We Now and Where Do We Need to Move in the Future?” *Entrepreneurship Theory Practice*, 34(3), 421–440.
- Burger, J. M. (2006). *Kişilik*. (çev: İnan D., Sarıoğlu E.) İstanbul: Kaknüs Yayınları.
- Büyüköztürk, Ş. (2018). *Sosyal bilimler için veri analizi el kitabı: İstatistik, araştırma deseni, SPSS uygulamaları ve yorum* (24. baskı). Ankara: Pegem Akademi.
- Cansız, M. (2013). *Türkiye'nin Yenilikçi Girişimcileri Teknoloji Geliştirme Belgeleri Örneği*, Kalkınma Bakanlığı.
- Chell, E. (2008). *Entrepreneurial Personality*. East Sussex: Routledge .
- Cici, E.N. (2013). *Kadınların Girişimcilik Yolunda Karşılaştıkları Sorunların Öz Girişimcilik Yetenekleri Üzerindeki Etkisi*, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi, Konya.
- Cloninger, S.C. (2004). *Theories Of Personality Understanding Persons*. (Fourth Edition) New Jersey: Person Prentice Hall.
- Costello, A.B., Osborne, J. (2005). Best practices in exploratory factor analysis: foru recommendatioans for getting the most from your analysis. *Practical Assessment Research & Evaluation*, 10(7). Available online: <http://pareonline.net/getvn.asp?v=10&n=7>.

- Cura, D.O., Çankaya, T., 2017. Genetik faktörlerin şiddet davranışı üzerine etkisi. *Dokuz Eylül Üniversitesi Tıp Fakültesi Dergisi*, 31 (2).
- Çakır, M. (2018). *İş Adamlarının Kişilik Özelliklerinin Girişimcilik Potansiyeline Etkisi: Kayseri İlinde Bir Uygulama*. Kayseri: Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi.
- Çelik A., (2014) “Üniversite Öğrencilerinin Girişimcilik Niyetlerini Etkileyen Ailesel Faktörleri Belirlemeye Yönelik Bir Çalışma”, *Niğde Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 7(3), s.114.
- Çelik A., Akgeçici T., *Girişimcilik Kültürü ve KOBİ’ler*, Nobel Yayın Dağıtım, İstanbul, 1998.
- Çetin, C. (1996). *Yeniden Yapılandırma-Girişimcilik ve Küçük ve Orta Boy İşletmeler ve Bunların Özendirilmesi*, İstanbul: Der Yayınları.
- Çetin, N.G., Beceren, E. (2007). Lider Kişilik: Gandhi. *Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (5).
- Dale, L., Harrison, D. (2017). How the Big Five personality traits in CPSQ increase its potential to predict academic and work outcomes, *Cambridge Assessment Admissions Testing*.
- Damanpour, F. ve Wischnevsky, J. D. (2006). Research on Innovation in Organizations: Distinguishing Innovation-Generating from Innovation-Adopting Organizations, *J. Eng. Technol. Management*, (23).
- Demircan N. (2000) *Girişimcilik ve Girişimcilerin Kişilik Özellikleri Konusunda Bir Uygulama*, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi Gebze Yüksek Teknoloji Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kocaeli, 2000, s.24).
- Demirtaş, Ö. (2014). Akademik Girişimcilikte Bireysel ve Sosyal Faktörlerin Rolü. *Yönetim Bilimleri Dergisi*, 189-207.
- Deniz, D., Ünsal, P. (2010). “İşyerinde Yıldırıma Uğramada Dışadönüklük Ve Nevrotiklik Kişilik Yapıları ile Cinsiyetin Rolü”. *İş Güç Endüstri ve İnsan Kaynakları Dergisi*, 12 (1).
- Dilek, Y., Taşkıran, E. (2016). Kişilik Özelliklerinin Örgütsel Sessizlik Üzerindeki Etkisini Belirlemeye Yönelik Bir Araştırma, *Bartın Üniversitesi İ.İ.B.F. Dergisi*,: 7,13.
- Doğan, S., Altın, H., Başar, E. (2010). *Meslek Yüksekokulları İçin Girişimcilik*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Dolgun, U. (2003). *Girişimcilik*, İstanbul: Alfa/Aktüel Kitabevi.
- Duran C. (2013) “Girişimcilik Hislerine Eğitimin Katkısı: Kütahya Meslek Yüksekokulu Makine Programı Örneği”, *Girişimcilik ve Kalkınma Dergisi*, 8(2), s.41.
- Ercan, S., Gökdeniz I. (2009). Girişimciliğin Gelişim Süreci ve Girişimcilik Açısından Kazakistan, *Bilgi, Bahar*/S.49.
- Erdoğan, Z. (2012). *Girişimcilik ve Kobiler*. Bursa: Ekin Basım Yayın ve Dağıtım.

- Erdun, Ş. (2011). *Kadın Girişimcilerin Risk Alma Eğilimi ve Kendine Güven Özellikleri Üzerine Bir Çalışma*, Yüksek Lisans Tezi, Zonguldak.
- Eren, E., (2006), *Örgütsel Davranış ve Yönetim Psikolojisi*, Beta, İstanbul.
- Eroğlu, F. (2015). *Davranış Bilimleri*. İstanbul: Beta Basım Yayım Dağıtım AŞ.
- Ersoy, E. (2009). *Yöneticilerin Dönüştürücü ve İşe Yönelik Liderlik Eğilimleri ile Kişilik Özelliklerinin İlişkisi: Bir Örnek Olay*, Doktora Tezi Sakarya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sakarya.
- Ersoy, H., (2010). Kültürel Çevrenin Girişimcilik Tercihine Etkisi. *Organizasyon ve Yönetim Bilimleri Dergisi*,2(1),71-77.
- Ganiyusufoğlu, A. (2018). *Geçmişten Günümüze Konya İli Girişimcilik Araştırması*, Yayınlanmış Doktora Tezi, Selçuk Üniversitesi, Selçuk Üniversitesi, Konya.
- Genç, K.Y. (2012). The Response of The Entrepreneurship to The Changing Business Environment: Strategic Entrepreneurship, *International Journal of Economic and Administrative Studies*, 5 (9), 71-84.
- Girgin, B. (2007). *Beş Faktör Kişilik Modelinin İşyerinde Duygusal Tacize (Mobbing) Etkileri*, Yüksek Lisans Tezi, Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kütahya.
- Govendo, J.A. (2002). *Grup Düzeyine Yaraticılık*, Executive Excellence.
- Göçmen, S. (2007). *İşletmelerde Girişimcilik Özelliğini Destekleyen Faktörler: İç Girişimcilik*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Manisa.
- Göker A., Prodüktivite, İnovasyon Yeteneği, Teknoloji ve Rekabet Gücü, Tartışmalı Toplantı, MPM Yayınları, Ankara, 2000, s.11.
- Göksel A., ve Aydınhan B., (2011) Gender, Business Education, Family Background and Personal Traits; a Multi Dimensional Analysis of Their Affects on Entrepreneurial Propensity: Findings From Turkey”, *International Journal of Business and Social Science*, 2011. 2(13). s.15.
- Güleç, S. (2011). *Kadın Girişimciliği*, Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi, Karaman.
- Gülücü, H. (2017). *Üniversite Öğrencilerinin Meslek ve Kariyer Seçimi İle Kişilik Özellikleri Arasındaki İlişki: İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Öğrencileri Üzerine Bir Araştırma*, Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi.
- Güney, S. (2016). *Davranış Bilimleri*. (Onuncu Baskı). Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.
- Güney, S. (2016). *Davranış Bilimleri*. (Onuncu Baskı). Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.
- Gürol Y. ve Atsan N., (2006) Entrepreneurial Characteristics Amongst University Students Some Insights For Entrepreneurship Education And Training In Turkey”, *Education and Training*, 48(1)

- Gürol, M.A. (2006). *Küresel Arena’da Girişimci ve Girişimcilik*, Ankara: Gazi Kitabevi.
- Hellriegel, D.J., Slocum, R.W. (1989), *Organizational Behavior*, Fifth Edition, West Publishing Company, St. Paul.
- Hiriyappa, B. (2009). *Organizational Behavior*. Delhi: New Age International.
- Horzum, M.B., Ayas, T. ve Padır, M.A., 2017. *Beş faktör kişilik ölçeğinin Türk kültürüne uyarlanması*, 7 (2).
- Isır, T. (2006). *Örgütlerde Personel Seçim Süreci: Bir Kamu Kuruluşundaki Yönetici Personelin Kişilik Özelliklerinin Tespit Edilerek Personel Seçim Sürecinin İyileştirilmesi Üzerine Bir Araştırma*. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Çukurova Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Adana.
- İlbars, Z. (1987). Kişiliğin Oluşmasındaki Kültürel Etkenler. *Ankara Üniversitesi Dil Ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Dergisi*, 31(1-2), 1-2.
- İlter, B. (2010). *Girişimcilik Sürecinde Kadın Girişimcilerin Karşılaştıkları Sorunların Analizi: Kadıger Örneği*, Ankara: Adalet Yayınları.
- İnce, F., Özdevecioğlu M., Mustafa K. (2016) ‘Kamu Girişimcilerinin Kişilik Özelliklerini Belirlemeye Yönelik Uygulamalı Bir Çalışma’, *Artvin Çoruh Üniversitesi Uluslararası Sosyal Bilimler Dergisi*, (3), Yaz 2016.
- Kaiser, H.F. (1960). The applications of electronic computers to factor analysis. *Educational and Psychological Measurement*, 20, 141-151.
- Karaman, T.F., Sardoğan, M.E. (2015). *Kişilik Gelişimi*. (Dokuzuncu Baskı). Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Kaya M.D, (2011) “Üniversite Öğrencilerinin Girişimcilik Eğilimlerinin Araştırılması: Atatürk Üniversitesinde Bir Araştırma”, *Kafkas Üniversitesi İİBF Dergisi*, 1(2).
- Kayalar, M., Ömürbek, N. (2007). Girişimci Adaylarının Risk Almaya Yatkınlık Özelliğinin Cinsiyet Bağlamında İncelenmesi. *Atatürk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 21(1).
- Kline, T.J. (1999). The Team Player Inventory: Reliability and Validity of a Measure of Predisposition Toward Organizational Team-Working Environments. *Journal for Specialists in Group Work*. 24.1, 102-112.
- Koçak, S. (2019). İletişim Çalışmalarının Girişimcilikteki Rolü ve Üniversite Öğrencilerinin Girişimcilik Kavramına Bakışı Üzerine Bir Araştırma. *The Turkish Online Journal Of Design Art And Communication*, 9 (2), 263-291.
- Koh, C. H., (1996). Testing Hypotheses of Entrepreneurial Characteristics a Study of Hong Kong MBA Students, *Journal of Managerial Psychology*, 11(3),12-25.

- Kolchin, M. G. ve Hyclak, T. J. (1987). The Case of the Traditional Intrapreneur, *SAM Advanced Management Journal*, 52 (3), 14-18.
- Koptagel, G. (1982), Tıpsal Psikoloji: Tıpta Davranış Bilimleri, İstanbul Üniversitesi Tıp Fakültesi Yayını, İstanbul.
- Korkmaz, O. (2012). Üniversite Öğrencilerinin Girişimcilik Eğilimlerini Belirlemeye Yönelik Bir Araştırma: Bülent Ecevit Üniversitesi Örneği. *Afyon Kocatepe Üniversitesi, İİBF Dergisi*, 209-226.
- Kraus, S., Kauranen, I. (2009). Strategic Management and Entrepreneurship: Friends or Foes, *International Journal of Business Science and Applied Management*, 4(1), 37- 50.
- Kuravatt, B., Malipatil, R. P. (2017). Factors Affecting Of Personality Development, *Grenze Scientific Society* .
- Kurt M., Ağca V., Erdoğan S., (2006). Afyonkarahisar İli Girişimcilik Performansının Coğrafi Bilgi Sistemleri ile Analizi. *Afyon Kocatepe Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 8 (2), 97-114.
- Küçük, O. (2009), *Girişimcilik ve Küçük İşletme Yönetimi*, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2009, s.24.
- Lawrence P.A. (1970), *Personality*, John Wiley and Sons, New York.
- Maes, J. (2003). *The Search for Corporate Entrepreneurship: A Clarification of the Concept and Its Measures*, Katholieke Universiteit Organisation Studies Working Paper.
- Marangoz, M. (2013). *Girişimcilik*, İstanbul: Beta Yayıncılık.
- Mayer, J. (2007). Asserting the Definition of Personality. *The Online Newsletter for Personality Science* .
- Mirza, Ş. (2019). *Kişilik Özelliklerinin Girişimcilik Eğilimleri Üzerindeki Etkileri: Yüksek Lisans Öğrencileri Üzerine Bir Uygulama*. Uşak: Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi.
- Mucuk, İ. (2013). *Modern İşletmecilik*, İstanbul: Türkmen Kitabevi.
- MÜSİAD (2010). *Girişimcinin Yol Haritası*, İstanbul: MÜSİAD Yayını.
- Naktiyok, A. (2004). *İç Girişimcilik*, İstanbul: Beta Yayınevi.
- Narea, J.O. (2016). *Entrepreneurial Traits and Innovation*. Maastricht: Datawyse Universitaire Pers Maastricht.
- Okutan M., Tengilimoğlu D. (2002). İş Ortamında Stres ve Stresle Başa Çıkma Yöntemleri: Bir Alan Uygulaması. *G. Ü. İİBF Dergisi*.
- Onay, Ü.G. (2013). *Kadın Girişimciliğini Etkileyen Sosyo-Kültürel Faktörler*, Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi, Isparta.
- Ordu, G. (2013). *Kişilik, Duygu ve Değerler*. İstanbul: Lisans Yayıncılık.

- Öneren, M. (2012). İç Anadolu Bölgesindeki Genç Nüfusun Girişimcilik Eğilimleri Üzerine Bir Araştırma. *Girişimcilik ve Kalkınma Dergisi*, 7-28.
- Ören, K., Biçkes, M. (2011). Kişilik Özelliklerinin Girişimcilik Potansiyeli Üzerindeki Etkileri (Nevşehir'deki Yüksek Öğrenim Öğrencileri Üzerinde Yapılan Bir Araştırma). *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 16(3).
- Örücü E. (2007) "Üniversite Öğrencilerinin Girişimcilik Eğilimlerinde Ailesel Faktörlerin Etkisi Üzerine Bir Uygulama", *Çanakkale On Sekiz Mart Üniversitesi Girişimcilik ve Kalkınma Dergisi*, 2(2), 28-47, s. 30.
- Özer, E. (2013). *Üniversite Öğrencilerinin Psikolojik Sağlamlık Düzeylerinin Duygusal Zekâ ve Beş Faktör Kişilik Özellikleri Açısından İncelenmesi*, Doktora Tezi, Konya Necmettin Erbakan Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Konya.
- Özgüven, A. (1992). *İktisadi Düşüncüler- Doktrinler ve Teoriler*, İstanbul: Filiz Kitabevi.
- Öztürk, İ. (2008). *Girişimcilik Raporu*. İstanbul: İktisadi Gelişim ve İş Ahlakı Derneği.
- Robbins, Stephen P. (2001), *Organizational Behavior*, Prentice Hall, New York.
- Robbins, S. P. ve Judge, T. A., (2012). *Örgütsel Davranış*, İ. Erdem (Çev.). Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Roman, A., Rusu, V.D. (2016). The Impact of the Economic Environment on Entrepreneurship: Evidence From European Countries. *Annals of Faculty of Economics*, 494-502.
- Rotter, J.B., (1966). *Generalized Expectancies for Internal Versus External Control of Reinforcement*, Rotterdam: Psychological Monographs.
- Scott S, (2003). "Entrepreneurial Motivation", *Human Resource Management Review*, , 13(2)
- Semerciöz, F., Ayrancı, E. (2008). Aile İşletmelerinde, Ailenin İşletme Üzerindeki Etkisi ve Yöneticinin Finansal Performans Tatmin İle İlişkisi, 3. *Aile İşletmeleri Kongresi*, İstanbul 161-176.
- SİLİAH, M. (2000), *Sosyal Psikoloji (Davranış Bilimi)*, Gim Ofset, Ankara.
- Sipahi B.E. Yurtkoru S., Çinko M., (2006), *Sosyal Bilimlerde SPSS'le Veri Analizi*, Beta Basım A.Ş., İstanbul s. 154-155.
- Solymossy, E. (1998). Entrepreneurial dimensions: The relationship of individual, venture and environmental factors to success. PhD Thesis, Case Western Reserve University, Weatherhead School of Management, Cleveland.
- Stevenson, H. ve Jarillo, J.C. (1990). A Paradigm of Entrepreneurship: Entrepreneurial Management, *Strategic Management Journal*, 11 (5), 17-27.
- Süleyman İ., (2004) Girişimcilik ve Sosyo-Ekonomik Süreçteki Rolü, *Doğu Anadolu Bölgesi Araştırmaları*, 72.
- Şencan, M.N.M., (2016). Beş faktör kişilik özellikleri ile işkolizm arasındaki ilişkinin incelenmesi: Kamu sektöründe çalışanlar üzerinde bir araştırma. *MANAS Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 5(5).

- Şenturan, Ş., Şentürk, N. (2016). Girişimciliğin Gelişimi ve Mikrofinans Uygulamalarının Önemi. *Uluslararası Yönetim İktisat ve İşletme Dergisi*, 30, 812-822.
- Şimşek, M.Ş. (2014). *Davranış Bilimlerine Giriş ve Örgütlerde Davranış*. Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Tatar, A. Vd. (2014). Klinik Olmayan Örneklemde Beş Faktör Kişilik Envanteri Belirti Tarama Amaçlı Kullanılabilir mi?: Ön Çalışma. *FSM İlmî Araştırmalar İnsan ve Toplum Bilimleri Dergisi*, (4)
- Taymur, İ., Türkçapar, M. H. (2012). "Kişilik Tanımı, Sınıflaması ve Değerlendirmesi". *Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar*, 4(2)
- Tekin, Ö. A., Turan, S. N., Özmen, M., Turhan, A. A. ve Kökçü, A. (2012). Beş Faktör Kişilik Özellikleri Ve Örgütsel Çatışma Yönetimi Arasındaki İlişkiler: Ankara'daki Beş Yıldızlı Otel İşletmeleri Üzerine Bir Uygulama, *Journal of Yaşar University*, 27(7)
- Tınar, M.Y. (1999), "Çalışma Yaşamı ve Kişilik", *Mercek Dergisi*, Sayı:14, MESS Yayınları.
- Tikici, M. ve Aksoy, A. (2009). *Girişimcilik ve Küçük İşletmeler*. 1.basım. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım
- Top, S. (2006). *Girişimcilik Keşif Süreci*, İstanbul: Beta Yayınları.
- Ulucan, S. (2015). *Girişimcilik Eğiliminin ve Girişimcilik Eğilimini Etkileyen Faktörlerin Analizi: Ortaöğrenimde Lise 3. ve 4. Sınıf Öğrencileri Üzerinde Bir Uygulama*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Uluhan, R. (2011). *Kendi İşini Kurmak için Girişimcilik Kılavuzu*. 3. Baskı. Ankara: T.C. Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı.
- Üngüren, E. (2011). *Psikobiyolojik Kişilik Kuramı Ekseninde Yöneticilerin Kişilik Özellikleri, Karar Verme Stilleri ve Örgütsel Sonuçlara Yansımaları*, Akdeniz Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Turizm, Antalya.
- Van, M. (2020). *Kişilik Özelliklerinin İş Performansına Etkisi: Hizmet Sektörü Çalışanlarına Yönelik Bir Araştırma*. Van: Yüzüncü Yıl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi.
- Wakkee, I., Elfring, T., Monaghan, S. (2010). Creating Entrepreneurial Employees in Traditional Service Sectors The Role Of Coaching And Self Efficacy. *International Entrepreneurship Management*, (6), 1–21.
- Wang, K.C., ve Wong, P.K. (2004), Entrepreneurial Interest of University Students in Singapore, *Technovation* 24, 163–172.
- Wennekers, A. R. M., ve Thurik, A. R. (1999). Linking Entrepreneurship and Economic Growth. *Small Business Economics*, (13), 27–55.
- Wingham, D. W. (2004). *Entrepreneurship Through The Ages*, <http://www.crcnetbase.com/doi/abs/10.4324/9780203356821.ch3> (Erişim Tarihi :08.09.2020).

- Yazgan-İnanç, B.. ve Yerlikaya, E .E. (2008). *Kişilik Kuramları*, Pegem Akademi, [http://pegem.net/dosyalar/dokuman/27421Kisilik%20Kuramlair%206.%20Bas ki.pdf](http://pegem.net/dosyalar/dokuman/27421Kisilik%20Kuramlair%206.%20Bas%20ki.pdf): 1-358. 612931
- Yelboğa, A. (2006) Kişilik Özellikleri ve İş Performansı Arasındaki İlişkinin İncelenmesi', *İş Güç Endüstri İlişkileri ve İnsan Kaynakları Dergisi*, Cilt:8, Sayı:2, Haziran 2006
- Yüceol N. (2018) “*Girişimcilik Eğitimi Alan Kişilerin Girişimci Kişilik Özellikleri ve Girişimcilik Eğilimi Arasındaki İlişki Üzerine Bir Araştırma*”, (yayınlanmış yüksek lisans tezi).İstanbul Gelişim Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul, 2018
- Yükselen, C. (2006). *Pazarlama Araştırmaları*. Detay Yayıncılık.
- Zel, U. (2006), *Kişilik ve Liderlik*, Nobel Yayın Dağıtım, İstanbul.
- Zhao, H., Seibert, S., ve Lumpkin, G. (2010). The Relationship of Personality to Entrepreneurial Intentions and Performance: A Meta-Analytic Review . *Journal of Management* , 381-404.

EKLER

Ek- 1: Anket Soruları

Değerli katılımcı;

Bu anket formu Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Ana Bilim Dalında Dr. Öğr. Üyesi Cem AYDEN danışmanlığında tarafımda yürütülen “İş Adamlarının Kişilik Özelliklerinin Girişimcilik Potansiyeli Üzerindeki Etkisi: Elazığ İlinde Bir Uygulama” Yüksek Lisans tez çalışmasına veri oluşturmak için hazırlanmıştır. Araştırma sonuçları bilimsel amaçla kullanılacak olup gizlilik esasına göre değerlendirilecektir. Toplam 3 bölümden oluşan anket formu yaklaşık 10 dakikada sonuçlandırılmaktadır. İlginiz, özveriniz ve bilime yaptığınız katkı için teşekkürler.

Abdullah GÖÇER (Fırat Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İşletme Ana Bilim Dalı, İşletme, Yüksek Lisans)

KATILIMCI KİŞİSEL VE İŞYERİ BİLGİLERİ

1. Cinsiyetiniz

Erkek ()

Kadın ()

2. Yaşınız

21-30 arası ()

31-40 arası ()

41-50 arası ()

51-60 arası ()

61 ve daha fazlası ()

3. Medeni Durumunuz

Evli ()

Bekâr ()

4. İşletme faaliyet kolunuz

Lütfen belirtiniz.

5. İşletmenizin mülkiyet durumu

Kendinize ait şirket ()

Aile Şirketi ()

Çok ortaklı ()

6. Girişimcilik ile ilgili herhangi bir eğitim aldınız mı?

Evet ()

Hayır ()

7. İşletmede çalışan personel sayınız

1-10 ()

11-20 ()

21-30 ()

31 + ()

II. Girişimcilik Potansiyeli	Kesinlikle katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Kesinlikle katılıyorum
Hayallerimi gerçeğe dönüştürme de bana katkıda bulunabilecek kişilerle birlikte hareket etmenin/çalışmanın gerekliliğine inanırım.					
Değişim ve sürpriz gelişmelere karşı çabucak ve başarılı bir şekilde uyum sağlayabilen esnek bir kişiliğe sahibim.					
Meydan okumalara (rekabete) ve problemlere çözüm bulmak için gereken beceriye sahibim.					
İşimde bana yardımcı olabilecek her türlü yeni bilgiyi nerede ve kimde olursa olsun arar bulurum ve öğrenirim.					
Yeni fırsatlar/fikirler yakalayıp, onlardan yenilikler oluşturmayı ve bir iş kurarak büyütmeyi severim.					
Başarıyla motive olurum ve sürekli daha iyisini yapmak için çaba harcarım.					
Çalıştığım ve birlikte olduğum kişilere vizyon, umut ve enerji aktaracak dinamik bir kişiyim					
Meydan okumalara (rekabete) ve problemlere çözüm bulmak için gereken yaratıcılığa sahibim.					
Başarmak istediğini gerçekleştirmek için sıkı çalışan biriyim					
Bir iş kurmak ve büyütmeyle ifade edilen riski başarıyla yönetirim.					
Yeni fikirlerle nasıl daha iyi ve daha etkili olunabileceği ile ilgili olarak sık sık gündeme gelirim.					
Ticari değere sahip olan iş fırsatlarını sürekli olarak görebilirim.					

III. Girişimci Kişilik Özellikleri	Kesinlikle katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Kesinlikle katılıyorum
1. Şanssızlık veya talihsizlik yoktur. Şanssızlık veya talihsizlik yapılan hataların bir sonucudur.					
2. Zorluklarla baş etmede rekabet beni daha sıkı çalışmaya itmektedir.					
3. Sürekli olmamak koşuluyla elde ettiğim kazancın küçük olması beni endişeye sevk etmez.					
4. İş güvenliği benim için çok önemlidir.					
5. Kendi başıma yaptığım işlerde, bir başkasının idaresi altında yaptığım işlere göre daha başarılıyım.					
6. İşlerin yapılış biçimine yönelik değişimden genellikle kaçınıyorum.					
7. İnsanların yaşamlarındaki mutsuzluklar genellikle kötü talih nedeniyledir.					
8. Elde edeceğim kazanç iyi olsa bile başarılı olamayacağım ve sevmeyeceğim bir işte çalışmam.					
9. Yüksek getiri veya kazanç için yüksek riskler alırım.					
10. İyi bir iş, ne yapılacağı ve nasıl yapılacağı belli olan iştir.					
11. Bir işte başarılı olmada yeteneklerime güvenirim.					
12. Başkalarının göremedikleri iş fırsatlarını görebilirim.					
13. Lehime olsa bile kendi çalışmam sonucu olmayan sonuçtan zevk almam.					
14. Rahat bir yaşam sürebileceğim kadar kazanmak isterim. Çok fazla kazanmak istemem.					
15. Kazanma olasılığı olduğu sürece belirsizliğin olduğu işlerde çalışırım.					
16. Planlanmamış ya da yapılandırılmamış koşullarda çalışmaktan hoşlanırım.					
17. Çözülmesi(giderilmesi) çok zor zayıf yönlerim ve korkularım var.					
18. Yaratıcılığım ve birikimim sayesinde zorlukların üstesinden gelebilirim.					
19. Kararlarımın ve eylemlerimin olumlu ve olumsuz sonuçlarına her zaman katlanırım.					
20. Eğer kazancı iyiye, rutin, sıkıcı ve ilginç olmayan işleri yapabilirim.					
21. Hesabıma göre kazanacağımı tahmin ettiğim bir girişime paramı yatırmaktan çekinmem.					
22. Yapacağım işleri önce programlar sonra bu programdan sapmadan aynen uygulayım.					
23. Yeni ve denenmemiş durumlarla baş etmede yeteneklerime tam güven duymam.					
24. İşleri yapmada her zaman yeni ve daha iyi yolların olduğuna inanırım.					
25. Yaşamımdaki olayların ve faaliyetlerin sonuçlarını kaderim ya da şansım değil ben belirlerim.					
26. Bir şey yaparken onu sadece yapmış olmak için değil mükemmel bir şekilde yapmaya çalışırım.					
27. Başarı olasılığı %60 ve daha yüksek olan durumlarda risk alırım.					
28. Sadece birkaç insanın bütün sorumlulukları üstlenmesi beni rahatsız eder.					
29. Çoğunluğun görüşüne karşı olan konularda genellikle kendimi ifade etmede zorlanırım.					
30. Bir konuda yeni, yabancı ya da çılgın fikirler ileri sürmek benim için çok zor bir durumdur.					
31. Olayların olmasını bekleme ve seyretme yerine onların oluşmasına etki etmeyi tercih ederim.					
32. İnsanlar, arkadaşlık ve diğer ilişkiler temelinde değil de yetenek ve bilgi temelinde işe alınmalıdır.					
33. Hakkında hiçbir şey bilmediğim bir konuda yeni bir girişime kalkışmam.					

34. Yetenekli, çok çalışkan ve hırslı olsam bile eğer param yoksa bir iş başlatamam.					
35. Net olmayan (karışık) durumlarda kararlar almadan ve öncülük etmeden hoşlanırım.					
36. Başarımın kişisel çabalardan ziyade şans ve kadere bağlı olduğuna inanırım.					

